

სელოვნება

მასწავლებლის წიგნი

IV კლასი

თეო ჯალაღანია, ჯიმშერ ჯოგავა, ქრისტინე ჯოგავა

სახვითი და ბამოყენებითი ხელოვნება

მასწავლებლის წიგნი

IV კლასი

გრიფინიჭებულია საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს
მიერ 2018 წელს

„საქართველოს მაცნე“

სახვითი და გამოყენებითი ხელოვნება
მეოთხე კლასის მასწავლებლის წიგნი

ავტორები
თეო ჯაღალანია, ჯიმშერ ჯობავა,
ქრისტინე ჯობავა

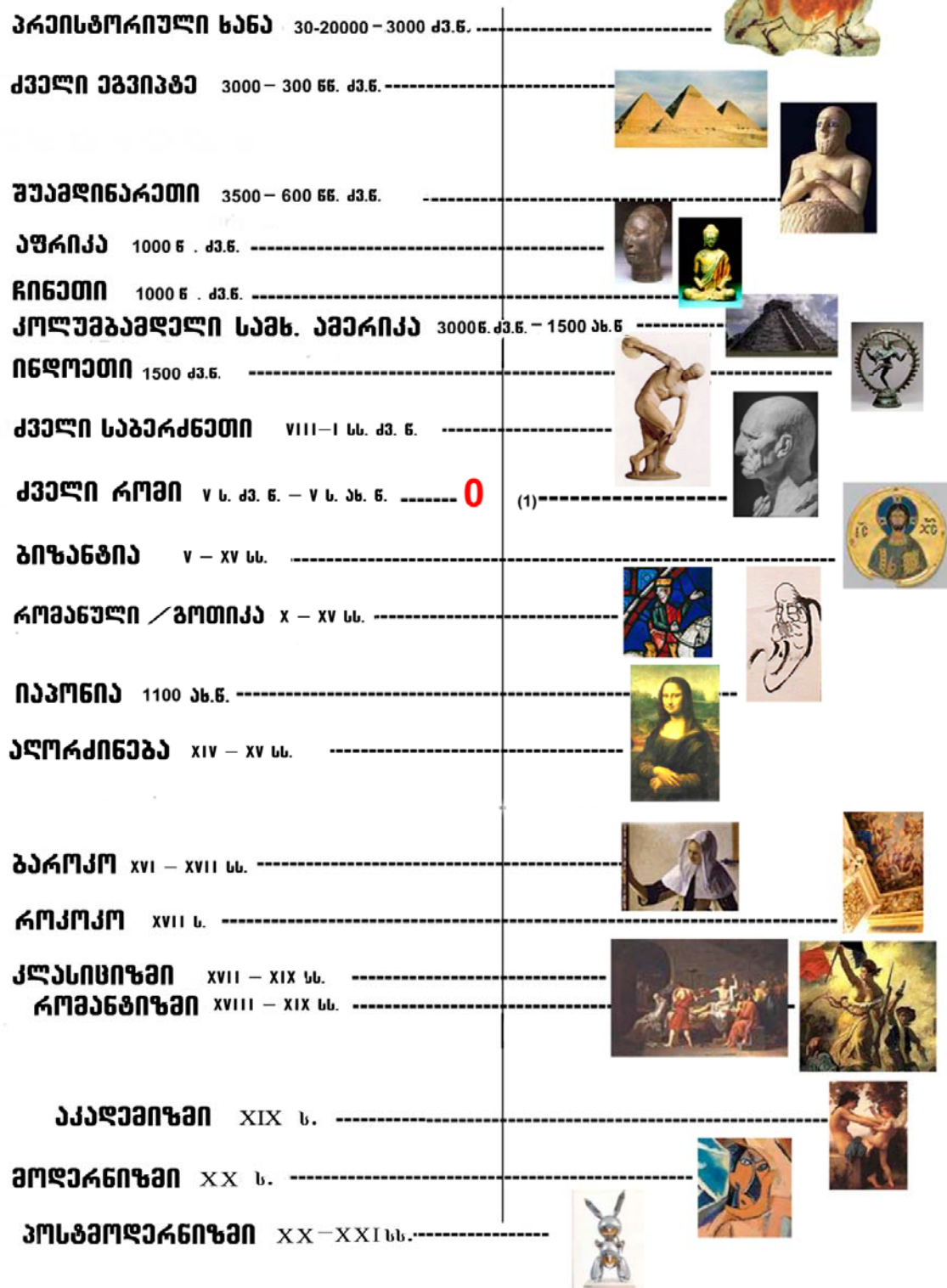
მხატვრობა და დიზაინი
ქრისტინე ჯობავა

გამომცემლობა „საქართველოს მაცნე“
ტელ: 232 09 78, 591 34 73 77
ელ-ფოსტა: sakmacne@gmail.com
მადლაშვილის ქ. 5, 0178, თბილისი.

© თ. ჯაღალანია, ჯ.ჯობავა
© გამომცემლობა „საქართველოს მაცნე“

გამოცემის წელი 2018

ISBN 978-9941-16-683-9

შესავალი	4
მოსწავლის სახელმძღვანელოს სტრუქტურა.....	5
შესაბამისობა მდგრადი განვითარების პრინციპებთან	5
საგნის სწავლების სპეციფიკა და მეთოდური ორიენტირები	7
IV კლასის სტანდარტი (მუხლი 89)	9
დაწყებითი საფეხურის (I-IV კლ.) სტანდარტი (მუხლი 78)	13
შესაბამისობა ეროვნულ სასწავლო გეგმასთან (შინაარსისა და მიზნების რუკა)	17
სასწავლო მასალის წარდგენის ფაზების ახსნა-განმარტება	24
გაკვეთილის დაგეგმვა კრიტიკული აზროვნების განვითარების ტექნოლოგიების მიხედვით	26
კომენტარები მასწავლებლის წიგნზე	30
პრაქტიკული რჩევები	31
სანიმუშო გაკვეთილების სცენარები	36
შეფასება	63
შეფასება სახვით და გამოყენებით ხელოვნებაში	64
შეფასების კომპონენტები სახვით და გამოყენებით ხელოვნებაში.	
საშინაო და საკლასო დავალებების კომპონენტი	65
შემაჯამებელი დავალების კომპონენტი	66
შემაჯამებელი დავალების ტიპები	66
განვითარების შეფასების რუბრიკა (სახვითი ხელოვნება)	67
შემოქმედებითი პროცესის შეფასების რუბრიკის ნიმუში	70
რესურსები	72
ძირითადი ტერმინები	73
დანართი. ხელოვნების ლექსიკონი	74

შესავალი

სახვითი და გამოყენებითი ხელოვნება, როგორც სასწავლო-აღმზრდელობითი დარგი, მიზნად ისახავს არა მარტო პროფესიული მხატვრული უნარ-ჩვევებისა და სპეციალური ცოდნის მიღებას, არამედ, რაც გაცილებით უფრო მნიშვნელოვანია, მოსწავლის პიროვნებისა და მისი შესაძლებლობების ყოველმხრივ განვითარებას, რათა მომავალში იგი გახდეს საზოგადოების წარმატებული და სასარგებლო წევრი. სწორედ ამ მიზნისაკენ სწრაფვამ განაპირობა თანამედროვე საგანმანათლებლო პარადიგმის იმ ძირეული პრინციპების წარმოქმნა, რომლებსაც თავისმხრივ ეყრდნობა სახვითი და გამოყენებითი ხელოვნების IV კლასის მასწავლებლის ეს წიგნი.

ეს პრინციპებია:

- **შედგზე ორიენტირება** – მნიშვნელოვანია არა ათვისებული ინფორმაციის ოდენობა, არამედ მისი ხარისხი და მისი გამოყენების უნარი.
- **მოსწავლეზე ორიენტირება** – სწავლება ეფექტიანია მაშინ, როდესაც პროცესის ცენტრში იგულისხმება მოსწავლე, გათვალისწინებულია მისი ინდივიდუალური მონაცემები, ცოდნა და გამოცდილება, აღქმისა და აზროვნების თავისებურებანი.
- **ინტეგრირება** – სწავლა-სწავლების პროცესი კომპლექსურ ხასიათს ატარებს და სასწავლო საგანთა შორის კავშირთა გამოვლენას ემყარება, რაც ხელს უწყობს მოსწავლეთ მსოფლშეგრძნების მთლიანობის ჩამოყალიბებას, უქმნის მათ წარმოდგენას სამყაროს ერთიანობისა და მოვლენათა ურთიერთკავშირზე.
- **ინტერაქტიურობა** – სწავლება ემყარება დიალოგს სწავლის პროცესის მონაწილეთა შორის (მასწავლებელი-მოსწავლე, მოსწავლე-მოსწავლე), რაც ხელს უწყობს მოსწავლის აქტიურ ჩართვას გაკვეთილის მსვლელობაში, მოტივაციის ამაღლებას, სტიმულს აძლევს დამოუკიდებელ აზროვნებას და ავითარებს კომუნიკაციის უნარს.
- **ეგზისტენციალურობა** – სწავლების პროცესი უნდა ეყრდნობოდეს არა მარტო მოსწავლის ინტელექტს, არამედ მის ხატოვან აზროვნებას, შემოქმედებით ფანტაზიას, ემოციურ სფეროს და სხვ.

მოსწავლის სახელმძღვანელოს სტრუქტურა

მოსწავლის IV კლასის სახელმძღვანელო შედგება 4 თავისა და 52 გაკვეთილისაგან. მოსწავლე ეცნობა სახვითი და გამოყენებითი ხელოვნების ძირითად ელემენტებსა და პრინციპებს, დარგებს და ჟანრებს, გამოსახვის საშუალებებს, მასალებსა და ტექნიკებს, ეპოქებისა და კულტურების ზოგად მახასიათებლებს, განიხილავს ხელოვნების მნიშვნელობას საზოგადოებისთვის და ხელოვნების როლს გარემოს დაცვის საკითხში.

თითოეული გაკვეთილი შეიცავს:

1) მცირე მოცულობის თეორიულ (სამოტივაციო-საინფორმაციო) ნაწილს.

2) კითხვებისა და დავალებების რუბრიკებს, რომლებიც ცისფერი ფონით გამოიყოფა. ა)კითხვების რუბრიკა აღნიშნულია კითხვის ნიშნით და ძირითადად ღია ტიპის სააზროვნო კითხვებს შეიცავს, ბ)დავალებების რუბრიკა აღნიშნულია პალიტრის ნიშნით და აქ მოცემულია გაკვეთილის თემატიკასთან დაკავშირებული პრაქტიკული აქტივობა (ხატვა ფერადი ფანქრებით, გუაშისა და აკვარელის საღებავებით, პასტელით, ძერწვა, აპლიკაცია, კოლაჟი, არქიტექტურული მოდელის კონსტრუირება, ქაღალდის პლასტიკა).

3)რუბრიკას „დამახსოვრე!“, სადაც მოკლედია განმარტებული გაკვეთილში მოცემული ახალი ტერმინები და დასახელებულ ხელოვანთა ვინაობა, და ა.შ.).

ყოველი თავის ბოლოს მოცემულია დასკვნითი ნაწილი, ანუ შემაჯამებელი გაკვეთილი, რომელიც შეიცავს განვლილი თავის მოკლე რეზიუმეს, თვითშეფასების სქემებს, ინფორმაციული ხასიათის კითხვებს, განვლილი მასალის განმტკიცებისათვის განკუთვნილ სავარჯიშოებს და სხვ.

სახელმძღვანელოს დართული აქვს სარჩევი, შესავალი და ლექსიკონი.

შესაბამისობა მდგრადი განვითარების პრინციპებთან

განათლების თანამედროვე პარადიგმის ერთ-ერთი მეტად მნიშვნელოვანი ორიენტირია მისი შესაბამისობა მდგრადი განვითარების პრინციპებთან. მდგრადი განვითარების კონცეფცია, რომელიც წარმოადგინა 1987 წელს გარემოსა და განვითარების საერთაშორისო კომისიამ გ. ჰ. ბრუნდტლანდის ხელმძღვანელობით, დამტკიცებულ იქნა, როგორც განვითარების გლობალური სტრატეგია, 1992 წელს, გაეროს რიო დე ჟანეიროს კონფერენციაზე.

მიხნეულია, რომ მდგრადი განვითარება ნიშნავს თანამედროვე თაობის მოთხოვნილებების დაკმაყოფილებას მომავალი თაობებისთვის ზიანის მიყენების გარეშე. ძირითადი შემაღგენელი ელემენტები, რომლებსაც ეყრდნობა მდგრადი

განვითარების კონცეფცია, წარმოადგენს ეკონომიკური, სოციალური და ეკოლოგიური ხედვის გაერთიანებას როგორც დღევანდელი, ისე მომავალი კეთილდღეობის მიზნების განხორციელებისთვის. დღეს პრაქტიკულად მთელს მსოფლიოში აღიარებულია შეხედულება, რომლის შესაბამისადაც მდგრადი განვითარების მიღწევის საქმეში მთავარი როლი ენიჭება სწორედ განათლებას, რომელსაც გაეროს მიერ მიღებულ გადაწყვეტილებებში პირდაპირ უწოდებენ „ცვლილებების გადამწყვეტ ფაქტორს“.

განათლება და მასთან მჭიდროდ დაკავშირებული აღზრდის ფაქტორი დიდწილად განსაზღვრავს მომავალი თაობების მსოფლმხედველობას და აზროვნების წესს. შესაბამისად, ის ეკოლოგიური აზროვნების საწყისები და სოციალური ქცევისა და შეხედულებების ნორმები, ისევე, როგორც ეკონომიკურ სფეროსთან ნაწილობრივ დაკავშირებული ელემენტარული წარმოდგენები, უნდა ყალიბდებოდეს საწყის ეტაპზე და, აქედან გამომდინარე, უმცროსი კლასებისათვის განკუთვნილი სახელმძღვანელოები აუცილებლად უნდა ითვალისწინებდეს მდგრადი განვითარების პრინციპებს.

რასაკვირველია, სახვითი ხელოვნების სწავლებას დაწყებით საფეხურზე თავისი სპეციფიკა გააჩნია. შესაბამისად, მდგრადი განვითარების პრინციპების დანერგვა უნდა ხდებოდეს როგორც ასაკობრივი, ისე საგნობრივი თავისებურებების გათვალისწინებით.

მოცემული მასწავლებლის წიგნი მჭიდროდაა დაკავშირებული მდგრადი განვითარების პრინციპებთან სწორედ ამ სპეციფიკის საფუძველზე. შესაფერისი მარტივი აქტივობების მეშვეობით მოსწავლე ეცნობა გარემოს და ცხოველთა სამყაროს, შეიტყობს ბუნების დაბინძურებისაგან დაცვის და მეორადი მასალების გამოყენების აუცილებლობის შესახებ, შეიტყობს ეკოლოგიური ხელოვნების და მწვანე არქიტექტურის შესახებ, ეცნობა ხელოვნებაში ოჯახის ასახვის თავისებურებებს, ითვისებს გაკვეთილზე ქცევის წესებს და თანაკლასელებთან საქმიანი და მეგობრული ურთიერთობის წესებს, სწავლობს შემოქმედებითი საქმიანობის მეშვეობით (ხატვის, ძერწვის და ა.შ.) საკუთარი გრძნობებისა და აზრების გამოხატვას და ა.შ. (მაგალითად, გაკვეთილები №№: 14. ბუნების გუნება-განწყობა, 7-8. პლასტილინის ზოოპარკი, 15. შორეული ქვეყნები, 20. ქაქქაქები და პროფესიები, 39. რას დახატავ ეზოში – დედამიწის დღე, 48. ელექტრომობილები მუყაოს რულონებისაგან, 41. დედის დღე და სხვ.).

სახვითი და გამოყენებითი ხელოვნების სწავლა-სწავლების პრაქტიკა ათასწლეულთა წინ ჩაისახა, მაგრამ XIX ს-ის შუახანებამდე იგი პროფესიული ოსტატობის დაუფლებით შემოიფარგლებოდა. მხოლოდ ამის შემდეგ ესთეტიკური აღზრდის ისეთი კორიფეების მოღვაწეობის შედეგად, როგორებიც იყვნენ ჯონ დიუი და ვიქტორ ლოუენფელდი ამერიკაში, ჰერბერტ რიდი და ალბერტ ნორტონ უაითჰედი ინგლისში, ლევ ვიგოტსკი რუსეთში და ა.შ., ყურადღება გამახვილდა სწორედ ესთეტიკური აღზრდის საკითხებზე – შემოქმედებითობისა და აღქმის უნარის განვითარებაზე, თვითგამოხატვის საშუალებებზე, ხელოვნების გზით პიროვნული თვისებების სრულყოფაზე, ხელოვნების მეშვეობით ფსიქიკის გაჯანსაღების (არტთერაპიის) საკითხებზე, ხელოვნების, როგორც ინტელექტის განვითარების საშუალებაზე და სოციალური ადაპტაციის ხერხზე და ა.შ. სწორედ ამ თეორიულ საფუძველზე შეიქმნა მოცემული სახელმძღვანელო.

ხაზგასმით უნდა აღინიშნოს, რომ ეს წიგნი გათვალისწინებულია ესთეტიკური აღზრდის პროცესის ხელშესაწყობად და გასაიოლებლად და არავითარ შემთხვევაში არ ისახავს მიზნად მოსწავლისა და მასწავლებლის შემოქმედებითი სწრაფვის დამუხრუჭებას. ეს იმას ნიშნავს, რომ მიზნიდან გამომდინარე, მოსწავლეთა ინტერესებისა და მისწრაფებების გათვალისწინებით, მასწავლებელს შეუძლია სწავლების პროცესში შეცვალოს ნებისმიერი აქტივობა (შეცვალოს დავალების ფორმა, მასალა, ტექნიკა), თუ იგი შესაფერის მიზან-შედეგობრივ კავშირს ემყარება, აგრეთვე შეცვალოს გაკვეთილის მსვლელობისას თეორიული და პრაქტიკული აქტივობების ხვედრითი წილი, საჭიროებიდან გამომდინარე გამოიყენოს სახელმძღვანელოში მოცემული საილუსტრაციო მასალა და სხვა რესურსები ან მოიშველიოს სხვა შესაფერისი რესურსები (რეპროდუქციები, ფოტოები, სურათები, სტატუეტები და სხვ.). ეს ასპექტი ხაზგასმულია თვით მოსწავლის სახელმძღვანელოშიც.

ხელოვნების სწავლება არ შემოიფარგლება ერთი რომელიმე ფორმით ან მეთოდით – იგი მრავალმხრივი და მრავალგვარია. წამყვანი როლი ენიჭება **შემოქმედებითი (დივერგენტული)¹** სწავლების მეთოდს. მისი გამოყენებისას პრიორიტეტულია მოსწავლის დამოუკიდებლობის, ინდივიდუალობის და ინიციატივის განვითარების ხელშეწყობა, შემოქმედებითი უნარისა და წარმოსახვის სტიმულირება, სიახლისა და გამოგონებათა სიყვარულის წაქეზება.

¹ ფსიქოლოგიაში სამეცნიერო ტერმინი „დივერგენტული“ (ლათ. divergere – გაშლა) აღნიშნავს შემოქმედებით მეთოდს, რომელიც პრობლემათა და ამოცანათა გადაჭრისას იხმარება და მოიცავს ისეთ ხერხებს, როგორებიცაა *კონებრივი იერიში* და *მეხსიერების რუკა*.

ამ მეთოდით მუშაობისას ძალზე მნიშვნელოვანია **დიფერენცირებული მიდგომა**, დიფერენციაციის სტრატეგიების მოშველიება. მასწავლებელი უნდა იცნობდეს ყოველი მოსწავლის შესაძლებლობებს და სწავლის სტილს და გაითვალისწინოს ეს სწავლების პროცესში. შესაძლებელია დიფერენციაცია ორი ხერხით: 1) დავალების ან 2) შედეგის მიხედვით. პირველ შემთხვევაში მასწავლებელი მოსწავლეებს სხვადასხვა, მათი მომზადებისა და უნართა შესაფერის დავალებებს აძლევს, მეორე შემთხვევაში დავალება იგივეა, მაგრამ სხვადასხვაა მოსალოდნელი შედეგი, რომელსაც უნდა მიაღწიოს მოსწავლემ.

სახვითი ხელოვნების სწავლებისას დიდი როლი ენიჭება აგრეთვე **კვლევით** მეთოდს, რომელიც მიმართულია მოსწავლეთა მიერ შემოქმედებითი ამოცანის დამოუკიდებლად გადაწყვეტაზე. მისი ფორმებია ექსპერიმენტი, ცდა და ა.შ. ამ მეთოდის არსი მდგომარეობს აღმოჩენის გზით ცოდნის დამოუკიდებლად მოპოვებაში. ამ მეთოდის გამოყენებისას ყურადღება უნდა მიექცეს დასახული ამოცანის რეალურად მისაწვდომ ხასიათს და დიფერენცირებულ მიდგომას.

კიდევ ერთი მეთოდი, რომელიც ხშირად გამოიყენება სახვითი ხელოვნების სწავლებისას და ხელს უწყობს მოსწავლეთა შემოქმედების განვითარებას, არის **ვერისტიკული**² მეთოდი. იგი გულისხმობს მოსწავლის მიერ პრობლემური ამოცანის გადაჭრას მასწავლებლის დახმარებით, როდესაც მისი შეკითხვა ნაწილობრივ შეიცავს პრობლემის გადაწყვეტას ან მის ეტაპებს. ყველაზე უკეთ ამ მეთოდის რეალიზება შესაძლებელია ინტერაქტიური საუბრის მეშვეობით.

შემოქმედებითობის განვითარებას ნაკლებად ემსახურება **ახსნით-ილუსტრაციული** და **რეპროდუქციული** მეთოდები. პირველი გულისხმობს ინფორმაციის მიწოდებას ბავშვისთვის, თხრობას, თვალსაჩინოების დემონსტრირებას, რაც უფრო ხშირად სწავლების პირველ ეტაპზე იხმარება და ძირითადად მესხიერებას ავითარებს. მეორე გულისხმობს რაიმე მოქმედების მრავალჯერად გამეორებას (რეპროდუქციას). მისი ფორმებია: ერთტიპური სავარჯიშოები, მსგავს დავალებათა შესრულება, განვლილი მასალის გამეორება და ა.შ. ეს მეთოდი ცოდნისა და უნარ-ჩვევების განმტკიცებისთვის არის საჭირო.

წიგნში მოცემული მასალა საშუალებას აძლევს მასწავლებელს, საჭიროების მიხედვით გამოიყენოს ზემოხსენებული მეთოდები სასწავლო მიზნების განხორციელებისათვის.

² ვერისტიკა (ბერძნულად – აღმოვაჩენ, მოვიძიებ) – მეცნიერება, რომელიც შეისწავლის შემოქმედებითი საქმიანობის თავისებურებებს.

თემატიკა და აქტივობები შერჩეულია საგნობრივ პროგრამაზე დაყრდნობით. მისი მიზანია, სრულად მივაღწიოთ იმ შედეგებს, რომლებიც გათვალისწინებულია სამივე მიმართულებით. (პრაქტიკული უნარ-ჩვევები და იდეათა განვითარება, კომუნიკაცია და ინტერპრეტაცია, ხელოვნების აღქმა კონტექსტში).

მუხლი 89. სახვითი და გამოყენებითი ხელოვნების წლიური პროგრამები სახვითი და გამოყენებითი ხელოვნება დაწყებით საფეხურზე

IV კლასი

წლის ბოლოს მისაღწევი შედეგები და მათი ინდიკატორები

მიმართულება: შემოქმედებითობა და პრაქტიკა

ს.გ.IV.1. მოსწავლემ უნდა შეძლოს საკუთარ ინტერესებსა და გამოცდილებაზე დაყრდნობით, ჩანაფიქრის, იდეის, გუნება-განწყობის (ემოციების) და/ან გარემოზე დაკვირვების შედეგად მიღებული შთაბეჭდილებების ასახვა ნამუშევარში სახვითი ხელოვნების ელემენტებისა და პრინციპების გამოყენებით.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- ასახავს ნამუშევარში ბუნებაზე, ბუნების მოვლენებზე და ობიექტებზე დაკვირვების შედეგებს სხვადასხვაგვარი სახვითი საშუალებებით (მაგ., ქექა-ქუხილი, დღე-ღამე, წელიწადის დრო და სხვ.);
- ირჩევს მხატვრულ ხერხებს (ელემენტები და პრინციპები) საკუთარი ჩანაფიქრის, შთაბეჭდილების და ემოციის გადმოსაცემად;
- იყენებს სხვადასხვა ტიპის ხაზს, კონტურს და შტრიხს;
- ფერების შეზავებით იღებს სასურველ ფერს (მაგ., მოყვითალო მწვანე, მოლურჯო მწვანე);
- თეთრის ან შავი ფერის დამატებით ცვლის ფერის ტონალობას (ნათელი-ბნელი, ვარდისფერი, რუხი, ცისფერი და სხვა);
- იყენებს კონტრასტულ ფერებს;
- ქმნის კონტრასტულ ნამუშევრებს საპირისპირო წყვილების გამოყენებით (დიდი-პატარა, ბნელი-ნათელი და სხვ.);
- აკვირდება გარემოში ფორმათა მრავალფეროვნებას და ასახავს ნამუშევარში;
- შეარჩევს და განალაგებს სხვადასხვა ზომის გამოსახულებებს წინა და უკანა ხედის გადმოსაცემად;
- ქმნის სიმეტრიულ და ასიმეტრიულ ნამუშევრებს;
- სხვადასხვა ხერხით (ფორმით, ზომით, ფერით) გამოყოფს ნამუშევარში მთავარს;
- სხვადასხვა მხატვრული ხერხით ნამუშევარში გადმოსცემს დინამიკას (ქარი, ფეხბურთი, ფოთოლცვენა და სხვ.).

ს.გ.IV.2. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სხვადასხვა მასალისა და ტექნიკის შერჩევა და გამოყენება საკუთარი ჩანაფიქრის და იდეის განსახორციელებლად.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- მრავალფეროვანი მასალისა და ტექნიკის გამოყენებით ქმნის ნამუშევრებს სხვადასხვა ჟანრში (პორტრეტი, ნატურმორტი, პეიზაჟი, ყოფითი ჟანრი);
- მერწავს და ქმნის მცირე პლასტიკის ნიმუშებს, მარტივ კომპოზიციებს, კონსტრუქციებს სხვადასხვა (ბუნებრივი, ხელოვნური) მასალის გამოყენებით;
- ქმნის დეკორატიული და გამოყენებითი ხელოვნების ნიმუშებს მრავალფეროვანი მასალის საშუალებით (თასები, მძივები და სხვ.);
- მუშაობის პროცესში იყენებს განსხვავებულ ხერხებს, ატარებს ექსპერიმენტებს სხვადასხვა მასალის გამოყენებით;
- ქმნის გარემოში არსებული განსხვავებული ფაქტურის იმიტაციას/ილუზიას მრავალფეროვანი ტექნიკის გამოყენებით;
- კომპიუტერულ სახატავ პროგრამაში ქმნის ნამუშევრებს (იყენებს სხვადასხვა ტიპისა და სისქის ხაზს, კონტურს, ფერს; გამოსახავს ორგანოზომილებიან ფორმებს, ორნამენტს);
- კომპიუტერულ სახატავ პროგრამაში ქმნის რიტმულ, სიმეტრიულ, ასიმეტრიულ ნამუშევრებს.

მიმართულება: კომუნიკაცია და ინტერპრეტაცია

ს.გ.IV.3. მოსწავლემ უნდა შეძლოს თანაკლასელებთან თანამშრომლობით (წყვილში, გუნდში) შესასრულებელი სამუშაოს დაგეგმვა და განხორციელება.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- ერთობლივი მუშაობისას (ღონისძიების დაგეგმვა/განხორციელება, ნამუშევრის შექმნა წყვილში/ჯგუფში) უზიარებს თანაკლასელებს განსხვავებულ მოსაზრებებს, იდეებს, მათთან ერთად იღებს საერთო გადაწყვეტილებებს;
- ელექტრონულად უგზავნის საკუთარ ციფრულ ნამუშევარს როგორც თანაკლასელებს, ისე მასწავლებელს;
- იჩენს სხვებთან თანამშრომლობის ინიციატივას და ეხმარება თანაკლასელებს;
- იცავს დროის ლიმიტს ყველა ტიპის აქტივობის შესრულებისას;
- ირჩევს სამუშაო იარაღებს, მასალას, აწესრიგებს მათ განსაზღვრული დროის მონაკვეთში.

ს.გ.IV.4. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ინდივიდუალური და ერთობლივი ნამუშევრის წარდგენა; აზრის, იდეების, შთაბეჭდილებების გაზიარება და საუბარი საკუთარ, თანაკლასელთა ან ცნობილ ხელოვანთა ნამუშევრებზე შესაბამისი ტერმინოლოგიის გამოყენებით.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- ინდივიდუალური, ერთობლივი ნამუშევრის წარდგენისას საუბრობს ჩანაფიქრის, იდეის შესახებ (თუ რისი ასახვა სურდა), ასახელებს გამოყენებულ ელემენტებს (მაგ., ხაზი, ფორმა, ფერი), პრინციპებს (მაგ., რიტმული გამოსახულებები) მასალას და სხვა;
- სხვებს უზიარებს საკუთარ შთაბეჭდილებებს თანაკლასელთა ან ცნობილ მხატვართა ნამუშევრის შესახებ (ნამუშევრის შინაარსზე, ჟანრზე, დარგზე, რა მოსწონს ან არ მოსწონს) და ცდილობს დაასაბუთოს საკუთარი პოზიცია;

- საუბრისას იყენებს შესაბამის ტერმინოლოგიას (მასალის ჩამოთვლისას, სახვითი ხელოვნების ელემენტების დასახელებისას, მაგ., სქელი კონტური გამოვიყენე და სხვა);
- უსმენს, აცდის სხვებს აზრის გამოთქმას, სვამს და პასუხობს კითხვებს, ურჩევს და თავად იღებს რჩევებს, ხმარობს კორექტულ გამოთქმებს;
- ნამუშევრის წარდგენისას მხარს უჭერს და ამხნევებს თანაკლასელებს.

მიმართულება: ხელოვნების აღქმა კონტექსტში

ს.გ.IV.5. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სახვითი და გამოყენებითი ხელოვნების დარგებისა და ზოგიერთი ჟანრის განსხვავება ერთმანეთისგან, მათი დაკავშირება ყოველდღიურ ცხოვრებასთან და სხვა საგნებში განვლილ მასალასთან.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- ადარებს სახვითი ხელოვნების სხვადასხვა დარგის ნიმუშებს გამომსახველობითი ხერხების, მასალის, ტექნიკის მიხედვით;
- ასახელებს და ამოიცნობს ზოგიერთ ჟანრს (ნატურმორტი, პეიზაჟი, პორტრეტი, ყოფითი);
- ასახელებს და ახასიათებს სახვითი ხელოვნების დარგებთან დაკავშირებულ პროფესიებს (მხატვარი, მოქანდაკე, არქიტექტორი და სხვ.);
- აგროვებს ინფორმაციას ცნობილ არქიტექტურულ ძეგლებზე, ფერწერულ ნამუშევრებზე, ქანდაკებებზე, დეკორატიულ-გამოყენებითი და ხალხური შემოქმედების ნიმუშებზე და აცნობს თანაკლასელებს; მუშაობს ინტეგრირებულ პროექტებზე (ქართული, ბუნებისმეტყველება, მუსიკა და სხვ.);
- საუბრობს იმ ნამუშევრის შესახებ, რომელმაც განსაკუთრებული შთაბეჭდილება მოახდინა სამხატვრო გალერეაში ან მუზეუმში ყოფნისას და ასაბუთებს რატომ;
- ადარებს ერთსა და იმავე თემაზე შექმნილ ხელოვნების ნიმუშს ლიტერატურულ ან მუსიკალურ ნაწარმოებს და საუბრობს თავის შთაბეჭდილებებზე.

შინაარსი და რეკომენდაციები

სახვითი ხელოვნების ძირითადი ელემენტები და პრინციპები:

ხაზი: სხვადასხვა ტიპის და სისქის ხაზი, კონტური და შტრიხი.

აქტივობები ხაზით:

მოსწავლე იყენებს შტრიხს და სხვადასხვა ტიპის ხაზს გამოსახულებების შესაქმნელად; სხვადასხვა ტიპის ხაზების გამოყენებით ცდილობს გადმოსცეს მოძრაობა (მაგ., ხეების მოძრაობა ქარში და სხვ.).

ფერი: ძირითადი და შედგენილი, ცივი და თბილი, კონტრასტული ფერები, ტონალობა - თეთრის ან შავი ფერის დამატებით მიღებული ტონი.

აქტივობები ფერით:

მოსწავლე ჩანაფიქრის, გუნება-განწყობილების (ემოციების) და დაკვირვების შედეგად მიღებულ შთაბეჭდილებების გადმოსაცემად იყენებს ძირითად, შედგენილ, ცივ და თბილ ფერებს, კონტრასტულ ფერებს, მათი გამოყენებით აქცენტირებას აკეთებს განსაკუთრებით ემოციურ ან საყურადღებო სიუჟეტებზე.

იყენებს ტონალობას (თეთრის ან შავი ფერის დამატებით ცვლის სინათლის ხარისხს: ნათელი-ბნელი-ვარდისფერი, ცისფერი, იასამნისფერი და სხვა).

აკვირდება გარემოში ობიექტებს, მათ შეფერილობას და ასახავს ნამუშევარში; გამოხატავს შესაბამისი ფერით დღე-ღამის სხვადასხვა მონაკვეთს, წელიწადის დროს, რაიმე მოვლენას და სხვ.

კონტრასტული ფერებით ხატავს ეგზოტიკურ ფრინველებს, ცხოველებს, მცენარეებს, დღესასწაულებს, არდადეგების ყველაზე დასამახსოვრებელ მომენტებს და სხვ.

ცივი და თბილი ფერების გამოყენებით ქმნის გარკვეულ განწყობილებას.

ფერების შეზავებით იღებს სასურველ ფერს.

ფორმა: 2D და 3D - ბრტყელი და მოცულობითი, სიმეტრიული და ასიმეტრიული.

აქტივობები ფორმით:

მოსწავლე იყენებს სიმეტრიულ და ასიმეტრიულ ფორმებს ნამუშევრის შესაქმნელად. თავად ქმნის ორ და სამგანზომილებიან - ბრტყელ და მოცულობით ფორმებს და აწყობს კონსტრუქციებს; თიხით, პლასტილინით, ცვილით, ცომის გამოყენებით ძერწავს მცირე პლასტიკის ნიმუშებს და ქმნის კომპოზიციას, კონსტრუქციას, სხვადასხვა საგანს.

პრინციპები: რიტმი, წინა და უკანა ხედი, ძირითადის გამოყოფა, სტატიკა, დინამიკა, კონტრასტი. გამოყენებული პრინციპები:

მოსწავლე გადმოსცემს წინა და უკანა ხედს გამოსახულების ზომის, მკვეთრი და მკრთალი ფერების საშუალებით (წინა ხედი - მკვეთრი, უკანა ხედი - მკრთალი); ცდილობს გადმოსცეს/დახატოს/გამოძერწოს სტატიკური და დინამიკური გამოსახულებები (მაგ., ფოთოლცვენა, ქარი, ბავშვები თამაშობენ ბურთს და სხვ.); ქმნის რიტმულ გამოსახულებებს, სხვადასხვა ზომით, ფერით გამოყოფს მთავარს ნამუშევარში; აკვირდება გარემოში საპირისპირო წყვილებს: კონტრასტულ ფერებს (ბუნებაში, სამოსზე და სხვ.), ბნელ და ნათელ, დიდ და პატარა (ადამიანები, საგნები და სხვ.) გამოსახულებებს და ასახავს ნამუშევარში.

მასალა და იარაღი: ფანქარი (ფერადი, უბრალო), პასტელი, ფლომასტერი, გუაში, აკვარელი, ნახშირი, სანგინა, ფერადი ქაღალდი, მუყაო, ქსოვილი, პლასტილინი, თიხა, ტრადიციულ და არატრადიციული მასალა (პლასტმასის და მინის ბოთლები, ლითონის ნივთები, მუყაოს და პოლიეთილენის პარკები და სხვ.), ფუნჯი, მაკრატელი, წებო.

ტექნიკა და პროცედურა: ფერწერა, გრაფიკა, ძერწვა, აპლიკაცია, კოლაჟი, მოზაიკა, ანაბეჭდი, მონოტიპია, კომპიუტერული სახატავი პროგრამა და სხვა.

გამოყენებული მასალა და ტექნიკა:

მოსწავლე მრავალფეროვანი მასალისა და ტექნიკით, სხვადასხვა ხერხის, ტრადიციული და არატრადიციული იარაღის გამოყენებით ატარებს ექსპერიმენტებს. იყენებს ფანქრებს, საღებავებს,

მარკერებს, ცარცს, ცვილს, ცომს, ჟურნალ-გაზეთებს, საკაწრავ საშუალებას, მძივებს, ქვებს, ნიჟარებს, თოკს, მავთულს, სხვადასხვა ზომის ლითონისა და მუყაოს ყუთებს და სხვა მრავალფეროვან ხელოვნურ თუ ბუნებრივ მასალას გრაფიკული, ფერწერული, აპლიკაციის, კოლაჟის, ანაბეჭდების, მონოტიპის, მცირე პლასტიკის ნიმუშების, მარტივი ნაკეთობების, კონსტრუქციების და სხვ. შესაქმნელად.

გადმოსცემს გარემოში/ბუნებაში არსებული სხვადასხვა ობიექტის ფაქტურის იმიტაციას/ილუზიას (დაჭმუჭნული ქაღალდით, დაკაწრით, ჯაგრისით, სხვადასხვა ტიპის ხაზის, ლაქის გამოყენებით და სხვ.).

სავარაუდო თემები: “ზაფხულის ერთი დღე”, “ზამთრის არდადეგები”, “დილა”, “ჩემი ოჯახი”, “ოჯახური ტრადიცია”, “დაბადების დღე”, “პეპელა”, “ჩემი საყვარელი ცხოველი”, “ჩემი სკოლა”, “ზღაპრების ქვეყანაში”, “ჯადოსნური ტყე”, “წინათ და ახლა”, ცხოვრებაში ნანახი ყოფითი სცენები ან გაგონილი ამბები (მაგ., რთველი, ოჯახური დღესასწაულები და სხვა), „ჩემი გარემო“ (ქალაქი, სოფელი, სატრანსპორტო საშუალებები (მატარებელი, მანქანა, თვითმფრინავი), ხიდები, შენობები, მოედნები და სხვ.), “მოგზაურობა დროში”, სერია: “მოგზაურობა დედამიწის გარშემო”, “მოგზაურობა გემით/ თვითმფრინავით/მატარებლით...”, “სადგური”, “აეროპორტი”, “ნავსადგური”, “ბიბლიოთეკა”, “მომავლის ტრანსპორტი”, “თეატრში”, “ქუჩაში”, “სპორტული შეჯიბრი”, “უცნაური საფრენი აპარატი” და სხვ. (შეიძლება იყოს ადგილობრივი საწარმოს, ადგილობრივი არქიტექტურული ძეგლის, ადგილობრივი და უცხოური ტრადიციის ამსახველი თემებიც) ასევე თემები საკუთარი ფანტაზიის მიხედვით.

მუხლი 78. სახვითი და გამოყენებითი ხელოვნების სტანდარტი *სახვითი და გამოყენებითი ხელოვნება დაწყებით საფეხურზე*

შესავალი

დაწყებით საფეხურზე ხელოვნების, როგორც სასწავლო-აღმზრდელობითი დარგის პედაგოგიურ პოტენციალს მისი თვალსაჩინო-სახეობრივი ბუნება განსაზღვრავს. უმცროსკლასელებში, მათი ასაკობრივი თავისებურებიდან გამომდინარე, თვალსაჩინო-პრაქტიკული აზროვნება და სამყაროს ემოციური აღქმა სჭარბობს, ამიტომ მათთვის მნიშვნელოვანია აღმოჩენაზე, კეთებაზე, დაკვირვებაზე დაფუძნებული აქტივობა, რასაც კარგად მიესადაგება სახვითი და გამოყენებითი ხელოვნების შესწავლის სპეციფიკა.

დაწყებით საფეხურზე ხელოვნების სწავლება ძირითადად ბავშვის ემოციური და შემეცნებითი სფეროს, შრომითი და საკომუნიკაციო უნარების განვითარებას ემსახურება.

მიმართულებების აღწერა

სახვითი და გამოყენებითი ხელოვნების სწავლება სასწავლო გეგმის მიხედვით სამი მიმართულებით იშლება:

1. შემოქმედებითობა და პრაქტიკა;
2. კომუნიკაცია და ინტერპრეტაცია;
3. ხელოვნების აღქმა კონტექსტში.

სწავლება ყველა მიმართულების ფარგლებში მიმდინარეობს პარალელურად და ერთმანეთთან მჭიდრო ურთიერთკავშირში.

1. შემოქმედებითობა და პრაქტიკა

ამ მიმართულების ფარგლებში მოსწავლეები ჩართულნი არიან შემოქმედებით საქმიანობაში, ახდენენ მრავალფეროვანი იდეების გენერირებას (*იდეების წყარო მრავალფეროვანი უნდა იყოს (მაგ. წარმოსახვა, საკუთარი ფანტაზია, გარემოდან მიღებული შთაბეჭდილებები, სხვა საგნებში გავლილი მასალა, ზღაპრები, პოეზია ლიტერატურული ნაწარმოებები საბავშვო ბიბლია, მოთხრობები, ადაპტირებული მითოლოგია - ქართული, ძველბერძნული, ძველი აღმოსავლეთის; იგავ-არაკები, საბავშვო ლიტერატურის ილუსტრაციები, ზღაპრული, მითოლოგიური, ბიბლიური, მხატვრული ნაწარმოებების პერსონაჟები და სიუჟეტები, ცნობილ ხელოვანთა ან თანატოლების ნამუშევრები, მხატვრული, ანიმაციური ფილმები, მუსიკალური ნაწარმოებები; საკონცერტო, თეატრალური, საცირკო წარმოდგენები, ადგილობრივი და ოჯახური სადღესასწაულო ტრადიციები და სხვა*). მიმართავენ თვითგამოხატვის სხვადასხვა ფორმას, ქმნიან ნამუშევრებს წარმოსახვით, ფანტაზიით, ასახავენ გარემოზე დაკვირვების შედეგად მიღებულ შთაბეჭდილებებს, განწყობილებებს და სხვ. ამისთვის მოსწავლეები ეუფლებიან ხელოვნების მოცემული დარგის ელემენტებს, პრინციპებს, გამომსახველობით ხერხებს, ეცნობიან სხვადასხვა ტექნიკას, მასალასა და იარაღს. შედეგად, მოსწავლეებს უღვივდებათ ცნობისმოყვარეობა, აღმოჩენისა და სიახლის ძიების სურვილი, უვითარდებათ წარმოსახვა და პრობლემის შემოქმედებითად გადაჭრის უნარი.

შემოქმედებითობის გასავითარებლად და დასახული მიზნების განსახორციელებლად მასწავლებელმა უნდა შეარჩიოს ისეთი სტრატეგიები და აქტივობები, რომლებიც გამოხატვის მრავალფეროვანი გზების, საშუალებებისა და მიდგომების ძიებაზე, ექსპერიმენტებსა და აღმოჩენებზე იქნება დაფუძნებული. მასწავლებელმა უნდა გაითვალისწინოს მოსწავლის ინტერესები და გამოცდილება, მისცეს მას განსხვავებული იდეების წამოყენებისა და გადაწყვეტილებების მიღების საშუალება (მაგ. თავად შეარჩიოს თემა, სიუჟეტი, მასალა, ტექნიკა და სხვ.).

ამ მიმართულების ფარგლებში მოსწავლეებს აგრეთვე უვითარდებათ აღჭურვილობის მოტანა-მოწესრიგების, დროის ლიმიტის, კლასში მოქცევის, ჰიგიენისა და უსაფრთხოების წესების დაცვის, სამუშაო ადგილის, საკლასო ოთახის მოწესრიგების უნარები; ჩართულნი არიან შრომით საქმიანობაში (მაგ. მონაწილეობა ეზოს დასუფთავება-გალამაზებაში, დაზიანებული ნივთებისა და სასკოლო ინვენტარის (წიგნი, რუკა) აღდგენა და სხვ.).

2. კომუნიკაცია და ინტერპრეტაცია

ამ მიმართულების ფარგლებში მოსწავლეები სწავლობენ ხელოვნების ნაწარმოების გაგებასა და შეფასებას, მის შესახებ აზრის ჩამოყალიბებას, ხელოვნების, როგორც თვითგამოხატვისა და კომუნიკაციის საშუალების, გააზრებას. ეჩვევიან საკუთარი ჩანაფიქრის ნათელ და მკაფიო განმარტებას (*მოსწავლემ საუბრისას სწორად უნდა შეძლოს ტერმინების გამოყენება, ადეკვატურად რეაგირება მასწავლებლის კომენტარზე, ასევე რჩევისა და მითითების გაგება და შესრულება. მას უნდა ესმოდეს ტერმინის მნიშვნელობა, უნდა შეეძლოს საკუთარი სიტყვებით ახსნა, თუმცა არ მოეთხოვება ტერმინის განმარტების დაზეპირება*) და სხვისი აზრის გულისყურით მოსმენას, უვითარდებათ შეფასებისა და თვითშეფასების უნარები.

მოსწავლეებს ასევე უვითარდებათ სოციალური და საკომუნიკაციო უნარები, ეუფლებიან გუნდური მუშაობის მეთოდებს (წყვილში/ჯგუფში ერთობლივი მუშაობა, სხვადასხვა

სამუშაოს შესრულების დროს ერთმანეთთან თანამშრომლობა, ერთობლივი გადაწყვეტილების მიღება, საკუთარი დამოკიდებულების გამოხატვა, განსხვავებული აზრის მოსმენა/გათვალისწინება, ინიციატივის გამოჩენა და სხვ.).

ამ მიმართულების ფარგლებში კულტურული მემკვიდრეობის გაცნობის მიზნით უნდა მოეწეოს ექსკურსიები მუზეუმებში, გალერეებში, ისტორიულ ძეგლებზე, შეხვედრები ხელოვნების გამოჩენილ მოღვაწეებთან და სხვა. მოსწავლეებმა მონაწილეობა უნდა მიიღონ საკლასო და სასკოლო გამოფენებში, სპექტაკლებში, აქციებში, ზეიმებსა და სხვა ღონისძიებებში; დახმარება უნდა გაუწიონ უმცროსკლასელებს ზეიმების გაფორმებაში, ინვენტარის შეკეთებაში, კლასის მოწყობაში და სხვა.

3. ხელოვნების აღქმა კონტექსტში

ამ მიმართულების ფარგლებში მოსწავლეები ეცნობიან ქართული და მსოფლიო ხელოვნების ცნობილ ნიმუშებს (დაწყებით კლასებში მოსწავლეს არ მოეთხოვება ნანახი ხელოვნების ნიმუშის სათაურის და ავტორის ვინაობის ცოდნა, თუმცა, თანდათან მაინც უნდა შეძლოს ზოგიერთი მათგანის დასახელება, რათა ნელ-ნელა შეეჩვიოს ხელოვნების ნაწარმოებთან ურთიერთობას) უძველესი დროიდან დღემდე და ხალხურ შემოქმედებას, არკვევენ მათ შინაარსს, დანიშნულებასა და როლს საზოგადოების ცხოვრებაში. აკავშირებენ მათ ყოველდღიურ რეალობასთან და საკუთარ გამოცდილებასთან, ეცნობიან მათი შექმნისა და შეფასების განსხვავებულ ისტორიულ, კულტურულ, სოციალურ და სხვა კონტექსტებს.

მოსწავლეებს უვითარდებათ სამყაროს ესთეტიკური აღქმის, დაკვირვებისა და მისით ტკბობის უნარი. ამისთვის ყურადღება უნდა გამახვილდეს გარემოში ხელოვნებისა და მისი ელემენტების მრავალფეროვნების აღქმასა და გააზრებაზე (მასწავლებელმა მოსწავლეებს ყურადღება უნდა გაამახვილებინოს იმაზე, თუ სად და რა სახით შეხვედრიათ ხელოვნება, მისი გამოვლინება ყოველდღიურ ცხოვრებაში (ილუსტრირებული წიგნები, სათამაშოების დიზაინი, ანიმაციური ფილმები, მუზეუმებში და გალერეებში არსებული ხელოვნების ნიმუშები და სხვ.)).

I-IV კლასების სტანდარტი

ა) მისაღწევი შედეგები IV კლასის ბოლოს

ინდექსების განმარტება

დაწყებითი საფეხურის სტანდარტში გაწერილ თითოეულ შედეგს წინ უძღვის ინდექსი, რომელიც მიუთითებს საგანს, სწავლების ეტაპსა და სტანდარტის შედეგის ნომერს; მაგ.,

ს.გ.დაწყ.(I).1.:

„ს.გ.“ - მიუთითებს საგანს „სახვითი და გამოყენებითი ხელოვნება“;

„დაწყ“ - მიუთითებს დაწყებით საფეხურს;

„(I)“ - მიუთითებს, რომ სტანდარტი მოიცავს I-IV კლასებს;

„1“ - მიუთითებს სტანდარტის შედეგის ნომერს.

ს.გ.დაწყ.(I).1.	მოსწავლემ უნდა შეძლოს საკუთარ ინტერესებსა და გამოცდილებაზე დაყრდნობით ჩანაფიქრის, იდეის, გუხვის-გაწყობის შემოცენა, და/ან გაოქმად დაკვირვების შედეგად მიღებული მთავარი იდეების ასახვა ნამუშევარში სახვითი ხელოვნების ელემენტებისა და პრინციპების გამოყენებით.
შედეგების ინდექსები	სტანდარტის შედეგები
ს.გ.დაწყ.(I).2.	მოსწავლემ უნდა შეძლოს სხვადასხვა მასალისა და ტექნიკის შერჩევა და გამოყენება საკუთარი ჩანაფიქრის, იდეის განსახორციელებლად.
	იმართულება: შემოქმედებითობა და პრაქტიკა

	2. იმართულება: კომუნიკაცია და ინტერპრეტაცია
ს.გ.დაწყ.(I).3.	მოსწავლემ უნდა შეძლოს თანაკლასელებთან თანამშრომლობით (წყვილში, გუნდში) შესასრულებელი სამუშაოს დაგეგმვა და განხორციელება.
ს.გ.დაწყ.(I).4.	მოსწავლემ უნდა შეძლოს ინდივიდუალური და ერთობლივი ნამუშევრის წარდგენა; აზრის, იდეების, შთაბეჭდილებების გაზიარება და საუბარი საკუთარ, თანაკლასელთან ან ცნობილ ხელოვანთან ნამუშევრებზე შესაბამისი ტერმინოლოგიის გამოყენებით.
	3. იმართულება: ხელოვნების აღქმა კონტექსტში
ს.გ.დაწყ.(I).5.	მოსწავლემ უნდა შეძლოს ხელოვნების მრავალფეროვნების აღქმა გარემოში და საკუთარი დამოკიდებულებისა და შთაბეჭდილების გამოხატვა.
ს.გ.დაწყ.(I).6.	მოსწავლემ უნდა შეძლოს სახვითი და გამოყენებითი ხელოვნების დარგებისა და ჟანრების განსხვავება ერთმანეთისგან, მათი დაკავშირება ყოველდღიურ ცხოვრებასა და სხვა საგნებში განვლილ მასალასთან.

ბ) შინაარსი

სახვითი ხელოვნების ელემენტები: ხაზი (სხვადასხვა ტიპის სქელი, წვრილი, სწორი, ტალღოვანი, ტეხილი, წყვეტილი, ზიგზაგი, ჰორიზონტალური, ვერტიკალური, მრუდი, დიაგონალური; განსხვავებული სისქის კონტური, შტრიხი); ფერი (ძირითადი და შედგენილი, ცივი და თბილი, კონტრასტული, ტონალობა - თეთრის ან შავი ფერის დამატებით მიღებული ტონი); ფორმა (მარტივი გეომეტრიული და ბუნებაში არსებული, ბრტყელი და მოცულობითი - 2D და 3D).

სახვითი ხელოვნების პრინციპები: რიტმი, ძირითადის გამოყოფა, წინა და უკანა ხედი, კონტრასტი, სტატიკა, დინამიკა.

ტექნიკა და პროცედურა: ფერწერა, გრაფიკა, მერწვა, აპლიკაცია, კოლაჟი, მოზაიკა, ანაბეჭდი, მონოტიპია და სხვა.

სარეკომენდაციო მასალა და იარაღი: ფანქარი, პასტელი, ფლომასტერი, გუაში, აკვარელი, ნახშირი, სანგინა, ფერადი ცარცები, ფერადი ქაღალდი, მუყაო, ქსოვილი, პლასტილინი, თიხა, სხვა მასალა (ტრადიციული და არატრადიციული, ბუნებრივი და ხელოვნური), ფუნჯი, მაკრატელი, წებო და სხვ.

სახვითი ხელოვნების დარგები: ფერწერა, გრაფიკა, ქანდაკება, არქიტექტურა, დეკორატიულ-გამოყენებითი ხელოვნება.

სახვითი ხელოვნების ჟანრები: ნატურმორტი, პეიზაჟი, პორტრეტი და სხვ.

მოსწავლის წიგნის შესატყვისობა ეროვნულ სასწავლო გეგმასთან

სახვითი და გამოყენებითი ხელოვნების მოსწავლის სახელმძღვანელოში მოცემული თემატიკა და აქტივობები შერჩეულია საგნობრივ პროგრამაზე დაყრდნობით. მისი მიზანია, სრულად მივაღწიოთ იმ შედეგებს, რომლებიც გათვალისწინებულია სამივე მიმართულებით (პრაქტიკული უნარ-ჩვევები და იდეათა განვითარება, კომუნიკაცია და ინტერპრეტაცია, ხელოვნების აღქმა კონტექსტში).

შინაარსისა და მიზნების რუკა

თემა	სასწავლო მიზნები და შედეგები
1. ერთი ფერის პოეზია	მიზნები პრაქტიკული აქტივობის – მონოქრომული პეიზაჟის შესრულების საფუძველზე გავაცნოთ მოსწავლეებს პაეროვანი პერსპექტივის ცნება, განვავითაროთ მოსწავლეთა დაკვირვების უნარი, სივრცის, ფერისა და ფორმის გრძნობა. შედეგები ს.გ.დაწყ.(I).1, ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).4, ს.გ.დაწყ.(I).5.
2. ქალაქის ხედი ღამით	მიზნები ვიზუალური მასალის დათვალიერების და პრაქტიკული აქტივობის – ღამის ქალაქის სივრცობრივი პეიზაჟის (ტრიორამის) შესრულების საფუძველზე გავაფართოვოთ მოსწავლეების წარმოდგენა განათების ეფექტების შესახებ, განვავითაროთ მოსწავლეთა დაკვირვებულობა და შემოქმედებითობა. შედეგები ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).4, ს.გ.დაწყ.(I)..
3. ვპერწავთ სკულპტურულ რელიეფს	მიზნები პრაქტიკული აქტივობის შესრულების საფუძველზე გავაფართოვოთ მოსწავლეთა წარმოდგენა ქანდაკების ტიპების შესახებ, გავაცნოთ ცნებები „მრგვალი ქანდაკება“ და „სკულპტურული რელიეფი“, განვავითაროთ მოსწავლეთა შემოქმედებითობა, ფერისა და ფორმის ფლობა. შედეგები ს.გ.დაწყ.(I).1, ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).4, ს.გ.დაწყ.(I).5, ს.გ.დაწყ.(I).6.
4. ბუნების გუნება-განწყობა	მიზნები ვიზუალური მასალის დათვალიერების, საუბრის და პრაქტიკული აქტივობის შესრულების საფუძველზე გავაფართოვოთ მოსწავლეთა წარმოდგენა გარემოს, ბუნებრივი და კლიმატური მოვლენების და მათი გამოსახვის ხერხების შესახებ, განვავითაროთ მოსწავლეთა ინტერესი გარემოსადმი, დაკვირვების უნარი და ხატვის უნარ-ჩვევები.. შედეგები ს.გ.დაწყ.(I).1, ს.გ.დაწყ.(I).4, ს.გ.დაწყ.(I).5.
5. მობილი ბუნებრივი მოვლენების თემაზე	მიზნები პრაქტიკული აქტივობის – თემატური მობილის შესრულების საფუძველზე განვავითაროთ მოსწავლეების ინტერესი ბუნებისადმი, შემოქმედებითობა და ჯგუფური მუშაობის უნარები..

	შედგები ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).3, ს.გ.დაწყ.(I).4, .
6. შორეული პლანეტები	მიზნები ვიზუალური მასალის დათვალიერების და პრაქტიკული აქტივობის – პლანეტების ამსახველი დიორამის შესრულების საფუძველზე გავაფართოვოთ მოსწავლეების წარმოდგენა სამყაროს შესახებ, განვავითაროთ მოსწავლეთა ფანტაზია, ინტერესი გარე სამყაროსადმი და ჯგუფური მუშაობის უნარები.. შედგები ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).3, ს.გ.დაწყ.(I).4.
7. პლასტილინის ზოოპარკი (გაკვეთილი I)	მიზნები გარემოს დაცვის თემატიკის განხილვის და პრაქტიკული აქტივობების შესრულების საფუძველზე განვავითაროთ მოსწავლეების ინტერესი ბუნებისადმი, ჩამოვუყალიბოთ მოსწავლეებს ეკოლოგიური აზროვნების საფუძვლები, დაკვირვებულობა და პრაქტიკული უნარ-ჩვევები. შედგები ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).3, ს.გ.დაწყ.(I).4.
8. პლასტილინის ზოოპარკი (გაკვეთილი II)	მიზნები პრაქტიკული აქტივობის შესრულების საფუძველზე განვავითაროთ მოსწავლეთა კომპოზიციის გრძნობა, მოდელირებული გარემოს მრავალგვარი მასალებით შექმნის უნარი და გუნდური მუშაობის უნარ-ჩვევები. შედგები ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).3, ს.გ.დაწყ.(I).4.
9. მხიარული სამყარო – ცირკი	მიზნები პრაქტიკული აქტივობის შესრულების საფუძველზე განვავითაროთ მოსწავლეთა ფანტაზია და ემოციური სფერო, დავხვეწოთ ფერისა და ფორმის გრძნობა, ელემენტარული კომპოზიციური უნარები და და გუნდური მუშაობის უნარ-ჩვევები. შედგები ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).3, ს.გ.დაწყ.(I).4, ს.გ.დაწყ.(I).5,
10. ჩრდილების თეატრი	მიზნები პრაქტიკული აქტივობის შესრულების საფუძველზე განვავითაროთ მოსწავლეთა გუნდური მუშაობის უნარ-ჩვევები, ორგანიზაციული და შემოქმედებითი უნარები. . შედგები ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).3, ს.გ.დაწყ.(I).4, ს.გ.დაწყ.(I).5,
11. კაიროს მუზეუმი	მიზნები ვიზუალური მასალის დათვალიერების, მსჯელობის და პრაქტიკული აქტივობის შესრულების საფუძველზე განვავითაროთ ინტერესი კულტურული მემკვიდრეობისადმი, კონსტრუირების და დეკორატიული უნარები. შედგები ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).4, ს.გ.დაწყ.(I).5,
12. საათის ისტორია	მიზნები ვიზუალური მასალის დათვალიერების, მსჯელობის და პრაქტიკული აქტივობის შესრულების საფუძველზე განვავითაროთ ინტერესი კულტურული მემკვიდრეობისადმი, კონსტრუირების და დეკორატიული უნარები. შედგები ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).4.

13. შემაჯამებელი გაკვეთილი	მიზნები მოსწავლეთა მიერ ათვისებული ცოდნისა და უნარ-ჩვევების შემოწმება. შედგენები ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).3, ს.გ.დაწყ.(I).4, ს.გ.დაწყ.(I).6.
14. მოგზაურობა ცაში, ზღვასა და დედამიწაზე	მიზნები პრაქტიკული აქტივობის შესრულების საფუძველზე გავალრმაოთ მოსწავლეების ინტერესი გარე სამყაროსა და სატრანსპორტო საშუალებების მიმართ, განვავითაროთ მათი წარმოსახვა და კონსტრუირების უნარები და ჯგუფური მუშაობის უნარ-ჩვევები. შედგენები ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).3, ს.გ.დაწყ.(I).4.
15. შორეული ქვეყნები	მიზნები ვიზუალური მასალის დათვალიერების და პრაქტიკული აქტივობის შესრულების საფუძველზე, განვავითაროთ მოსწავლეთა ფანტაზია, კომპოზიციური უნარები, ფორმისა და ფერის ფლობა. შედგენები ს.გ.დაწყ.(I).1 2, ს.გ.დაწყ.(I).4, ს.გ.დაწყ.(I).5.
16. მოგზაურობა „კონ-ტიკით“	მიზნები მსჯელობისა და პრაქტიკული აქტივობის – „კონ-ტიკის“ მოდელის – შესრულების საფუძველზე განვავითაროთ მოსწავლეთა წარმოსახვა, დასკვნის გამოტანის უნარი და კონსტრუირების უნარები. შედგენები ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).4.
17. აღდგომის კუნძულის ქანდაკებები	მიზნები ვიზუალური მასალის დათვალიერების მეშვეობით გავაცნოთ მოსწავლეებს აღდგომის კუნძულის ქანდაკებების ფენომენი, პრაქტიკული სამუშაოს შესრულების საფუძველზე განვავითაროთ მათი შემოქმედებითობა და ხატვის უნარები. შედგენები ს.გ.დაწყ.(I).1, ს.გ.დაწყ.(I).4, ს.გ.დაწყ.(I).5.
18. აფრიკული სახლები	მიზნები ვიზუალური მასალის დათვალიერების მეშვეობით გავაცნოთ მოსწავლეებს ტრადიციული აფრიკული საცხოვრებელი არქიტექტურისა და დიზაინის თავისებურებანი, სახლის მაკეტის შესრულების საფუძველზე განვავითაროთ მოსწავლეთა მოცულობრივი აზროვნება, დეკორატიული და კონსტრუირების უნარები. შედგენები ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).4, ს.გ.დაწყ.(I).5, ს.გ.დაწყ.(I).6..
19. რა არის ქალაქმშენებლობა	მიზნები გავაცნოთ მოსწავლეებს ტერმინი „ქალაქმშენებლობა“, მისი რაობა და მნიშვნელობა ჩვენს ცხოვრებაში, ქუჩის მაკეტის შესრულების საფუძველზე განვავითაროთ მოსწავლეთა მოცულობითი აზროვნება და კონსტრუირების უნარები. შედგენები ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).3, ს.გ.დაწყ.(I).4, ს.გ.დაწყ.(I).6.
20. ქალაქები და პროფესიები	მიზნები მსჯელობისა და ლანდშაფტური არქიტექტურის მოდელის შესრულების საფუძველზე შევუქმნათ მოსწავლეებს

	წარმოდგენა ქალაქგეგმარებაში, ანუ ურბანულ სფეროში წარმოდგენილ პროფესიებზე, განვავითაროთ მათი სივრცობრივი აზროვნება, ფორმისა და ფერის გრძნობა და კონსტრუირების უნარები შედგები ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).3, ს.გ.დაწყ.(I).4, ს.გ.დაწყ.(I).6.
21. ზამთრის პეიზაჟი შუქ-ჩრდილით	მიზნები ვიზუალური მასალის დათვალიერებისა და ფერწერული პეიზაჟის შექმნის საფუძველზე განვავითაროთ მოსწავლეთა ფერის გრძნობა, დაკვირვებულობა და გუაშის ტექნიკის ფლობის უნარები. შედგები ს.გ.დაწყ.(I).1, ს.გ.დაწყ.(I).4, ს.გ.დაწყ.(I).5.
22. ვხატავთ შორეულ სივრცეს	მიზნები საუბრის, საილუსტრაციო მასალის დათვალიერების და პრაქტიკული აქტივობის შესრულების საფუძველზე გავაცნოთ მოსწავლეებს სივრცის პლანებად გადმოცემის პრინციპები, განვავითაროთ მათი შემოქმედებითობა და პრაქტიკული უნარ-ჩვევები. შედგები ს.გ.დაწყ.(I).1, ს.გ.დაწყ.(I).4, ს.გ.დაწყ.(I).5, ს.გ.დაწყ.(I).6.
23. საახალწლო მისალოცი ბარათი	მიზნები პრაქტიკული აქტივობების შესრულების საფუძველზე განვავითაროთ მოსწავლეთა შემოქმედებითობა, ფანტაზია და შრომითი ჩვევები, დეკორატიული უნარები და ქაღალდის პლასტიკის შექმნის უნარები. შედგები ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).4.
24. საშობაო სათამაშო	მიზნები საახალწლო ღონისძიებისთვის გამიზნული აქსესუარების შესრულების საფუძველზე განვავითაროთ მოსწავლეთა გემოვნება, შემოქმედებითი ფანტაზია და შრომითი ჩვევები შედგები ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).4.
25. საშობაო ანგელოზები	მიზნები საშობაო ტრადიციების გაცნობისა და ანგელოზების დეკორატიული ფიგურების შექმნის საფუძველზე განვავითაროთ მოსწავლეთა კონსტრუირების უნარები და დეკორატიული მონაცემები. შედგები ს.გ.IV.1, ს.გ.IV.2, ს.გ.IV.3, ს.გ.IV.4, ს.გ. IV.7.
26. შემაჯამებელი გაკვეთილი	მიზნები მოსწავლეთა მიერ ათვისებული ცოდნისა და უნარ-ჩვევების შემოწმება. შედგები ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).3, ს.გ.დაწყ.(I).4, ს.გ.დაწყ.(I).6.
27. ქართული ნატურმორტი	მიზნები ქართველი მხატვრების ნატურმორტების გაცნობისა და პრაქტიკული აქტივობის შესრულების საფუძველზე ხელი შევუწყოთ მოსწავლეთა ინტერესის გაღვივებას დეკორატიულ-გამოყენებითი ხელოვნების დარგებისადმი, განვავითაროთ მოსწავლეთა კომპოზიციური უნარები, ფერისა და ფორმის გრძნობა. შედგები

	ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).3, ს.გ.დაწყ.(I).4, ს.გ.დაწყ.(I).5, ს.გ.დაწყ.(I).6.
28. ეროვნული სამოსელი	მიზნები ვიზუალური მასალის დათვალიერების, საუბრის და პრაქტიკული აქტივობის შესრულების ნიადაგზე მოსწავლეები ეცნობიან ეროვნული სამოსის თავისებურებებს და მახასიათებლებს, აცნობიერებენ დეკორატიულ-გამოყენებითი ხელოვნების როლს ერის ყოფასა და კულტურაში. შედეგები ს.გ.დაწყ.(I).1, ს.გ.დაწყ.(I).4
29. ქართული ოქრომჭედლობა	მიზნები ვიზუალური მასალის დათვალიერების, საუბრის და პრაქტიკული აქტივობის შესრულების საფუძველზე მოსწავლეები ეცნობიან ეროვნული კულტურის მნიშვნელოვან დარგს – ოქრომჭედლობას. შედეგები ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).4.
30. ფარდაგი ქაღალდის ზოლებისაგან	მიზნები გავაცნოთ მოსწავლეებს ტრადიციული ქართული დარგი – ფარდაგი, განვავითაროთ მოსწავლეთა ინტერესი დეკორატიული ხელოვნების მემკვიდრეობისადმი, განვავითაროთ გემოვნება, ფერისა და ფორმის გრძნობა და შრომითი უნარ-ჩვევები. შედეგები ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).4.
31. ქართული ტაძრები	მიზნები ვიზუალური მასალის დათვალიერების, უშუალო დაკვირვებისა და მხატვრული აქტივობის შესრულების საფუძველზე განვავითაროთ მოსწავლეთა დაკვირვების უნარი, შემოქმედებითობა და ძერწვის უნარ-ჩვევები. შედეგები ს.გ.დაწყ.(I).1, ს.გ.დაწყ.(I).4, ს.გ.დაწყ.(I).5, ს.გ.დაწყ.(I).6.
32. ვხატავთ ძაფებით	მიზნები უჩვეულო ტექნიკით პრაქტიკული აქტივობის შესრულების საფუძველზე განვავითაროთ მოსწავლეთა მხატვრული ხედვა, ხაზისა და ფერის ფლობის და კომპოზიციური განაწილების ელემენტარული უნარები. შედეგები ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).4, ს.გ.დაწყ.(I).5,
33. პეიზაჟი კანდინსკის სტილით	მიზნები პრაქტიკული აქტივობის შესრულების საფუძველზე განვავითაროთ მოსწავლეთა ფანტაზია, ხაზისა და ფერის ფლობის და კომპოზიციური განაწილების ელემენტარული უნარები. შედეგები ს.გ.დაწყ.(I).1, ს.გ.დაწყ.(I).4, ს.გ.დაწყ.(I).5, ს.გ.დაწყ.(I).6.
34. დედის დღე	მიზნები განვავითაროთ მოსწავლეთა ყურადღება და ინტერესი ბუნების მიმართ, ფერწერის უნარები და ჯგუფური მუშაობის უნარ-ჩვევები. შედეგები ს.გ.დაწყ.(I).1, , ს.გ.დაწყ.(I).4
35. პეიზაჟი-კოლაჟი ცელოფანისაგან	მიზნები საილუსტრაციო მასალის დათვალიერების, მსჯელობისა და პრაქტიკული აქტივობის შესრულების საფუძველზე

	განვავითაროთ მოსწავლეთა ეკოლოგიური აზროვნების საწყისები, ფანტაზია და დაკვირვების უნარი შედგები ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).4.
36. საადღგომო სამშენისი	მიზნები პრაქტიკული აქტივობის შესრულების საფუძველზე განვავითაროთ მოსწავლეთა მხატვრული ხედვა, შემოქმედებითობა და დეკორატიული მუშაობის უნარები. შედგები ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).4.
37. შემაჯამებელი გაკვეთილი	მიზნები მოსწავლეთა მიერ ათვისებული ცოდნისა და უნარ-ჩვევების შემოწმება. შედგები ს.გ. IV.7, ს.გ.IV.10, ს.გ. VI.11.
38. ათენის პართენონი	მიზნები ვიზუალური მასალის დათვალიერების, მსჯელობისა და პრაქტიკული აქტივობის შესრულების საფუძველზე გავაცნოთ მოსწავლეებს არქიტექტურის შედგენი – პართენონი, განვავითაროთ მოსწავლეთა ინტერესი მსოფლიო კულტურული მემკვიდრეობისადმი და კონსტრუირების უნარები. შედგები ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).3, ს.გ.დაწყ.(I).4, ს.გ.დაწყ.(I).6.
39. „არგოს“ მოგზაურობა	მიზნები საილუსტრაციო მასალის დათვალიერების და პრაქტიკული აქტივობის შესრულების საფუძველზე ხელი შევუწყოთ მოსწავლეთა ინტერესის გაღვივებას ძველი მსოფლიოს ხელოვნებისადმი. შედგები ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).4.
40 რომის კოლიზეუმი	მიზნები ვიზუალური მასალის დათვალიერებისა და პრაქტიკული აქტივობის შესრულების საფუძველზე გავაცნოთ მოსწავლეებს ძველი მსოფლიოს არქიტექტურის გამოჩენილი ძეგლი – რომის კოლიზეუმი, განვავითაროთ მოსწავლეთა ინტერესი მსოფლიო კულტურული მემკვიდრეობისადმი და კონსტრუირების უნარები. შედგები ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).4, ს.გ.დაწყ.(I).6.
41. ბაბილონის დაკიდული ბაღები .	მიზნები გავაცნოთ მოსწავლეებს მსოფლიოს საოცრება – ბაბილონის დაკიდული ბაღები. პრაქტიკული აქტივობის შესრულების საფუძველზე განვავითაროთ მოსწავლეთა ფანტაზია, მოცულობრივი აზროვნება და კონსტრუირების უნარი. შედგები ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).4, ს.გ.დაწყ.(I).6.
42. ოლიმპიური თამაშობები	მიზნები პრაქტიკული სამუშაოს შესრულების საფუძველზე გავაცნოთ მოსწავლეებს ძველი საბერძნეთში სპორტის ჩასახვის ისტორია, განვავითაროთ მოსწავლეთა ფანტაზია, დეკორატიული და შემოქმედებითი უნარები. შედგები ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).4, ს.გ.დაწყ.(I).6.

43. მაიას ტომის პირამიდა	მიზნები ვიზუალური მასალის დათვალიერების, მსჯელობისა და პრაქტიკული აქტივობის შესრულების საფუძველზე გავაცნოთ მოსწავლეებს მაიას ტომის ძველი ცივილიზაციის კულტურა, განვავითაროთ მოსწავლეთა წარმოსახვა, მოცულობითი აზროვნება და კონსტრუირების უნარი. შედეგები ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).4, ს.გ.დაწყ.(I).6.
44. მაიას და აცტეკების ნიღბები	მიზნები ვიზუალური მასალის დათვალიერების და პრაქტიკული აქტივობის შესრულების საფუძველზე განვავითაროთ მოსწავლეთა ფანტაზია, თვითმყოფადი ხედვა და დეკორატიული უნარ-ჩვევები. შედეგები ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).4, ს.გ.დაწყ.(I).6.
45. კლოდ მონეს ბაღი	მიზანი კლოდ მონეს ნაწარმოებთა დათვალიერების, აღწერისა და შედარების საფუძველზე მოსწავლეები აკვირდებიან მონეს სტილსა და შესრულების მანერას. პრაქტიკული აქტივობის შესრულების საფუძველზე განვავითაროთ მოსწავლეთა ფერის გრძნობა და გუაშის საღებავებით მუშაობის უნარები. შედეგები ს.გ.დაწყ.(I).1, ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).4, ს.გ.დაწყ.(I).5,
46. სიცოცხლის ხე და გუსტავ კლიმტი	მიზნები გუსტავ კლიმტის ნამუშევართა დათვალიერების და პრაქტიკული აქტივობის შესრულების საფუძველზე გავაცნოთ მოსწავლეებს „სიცოცხლის ხის“ სიმბოლიკა და კლიმტის შესრულების მანერის თავისებურება. შედეგები ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).4,
47. აყვავებული ხე და ვან გოგი	მიზნები ვინსენტ ვან გოგის და ჰოკუსაის ნაწარმოებთა შედარების საფუძველზე გავაცნოთ მოსწავლეებს აყვავებული ხის სიმბოლიკა აღმოსავლურ და დასავლურ კულტურებში, პრაქტიკული სამუშაოს შესრულების საფუძველზე განვავითაროთ მოსწავლეთა გემოვნება, მხატვრული ხედვა და ფერის გრძნობა. შედეგები ს.გ.დაწყ.(I).1, ს.გ.დაწყ.(I).4, ს.გ.დაწყ.(I).5,
49. ვხატავთ მოძრაობას კიტ ჰერინგთან ერთად	მიზნები კიტ ჰერინგის ნამუშევრების დათვალიერების, რეალურ მოძრაობაზე დაკვირვების და პრაქტიკული სამუშაოს შესრულების საფუძველზე გავაღრმავოთ მოძრაობაში მყოფი ფიგურის გამოსახვის უნარი. შედეგები ს.გ.დაწყ.(I).1, ს.გ.დაწყ.(I).4, ს.გ.დაწყ.(I).5, ს.გ.დაწყ.(I).6.
50 „ფერწერული“ კოლოფები	მიზნები ცნობილ მხატვართა ნაწარმოებების მიხედვით სათამაშოების შექმნის პროცესში განვავითაროთ მოსწავლეთა შემოქმედებითობა, ფანტაზია და წარმოსახვა. შედეგები

	ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).4.
51. რობერტ რაუშენბერგი და ასამბლაჟის ხელოვნება	მიზნები რობერტ რაუშენბერგის ნაწარმოებთა გაცნობის და პრაქტიკული აქტივობის შესრულების საფუძველზე განვავითაროთ კოლაჟისა და ასამბლაჟის ტექნიკებით მუშაობის უნარ-ჩვევები. შედეგები ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).4.
52. შემაჯამებელი გაკვეთილი	მიზნები მოსწავლეთა მიერ ათვისებული ცოდნისა და უნარ-ჩვევების შემოწმება. შედეგები ს.გ.დაწყ.(I).4, ს.გ.დაწყ.(I).6.

სასწავლო მასალის წარდგენის ფაზების ახსნა-განმარტება

გაკვეთილთა სტრუქტურა უნდა შეესაბამებოდეს სასწავლო მასალის წარდგენის შემდეგ ფაზებს:

ა. მოტივაცია

ბ. საკითხის დასმა, ამოცანის განსაზღვრა

გ. ძირითადი სასწავლო მასალა. (მაგ., ტექსტი, ილუსტრაცია)

დ. საწყის ეტაპზე შესასრულებელი სავარჯიშოები

ე. დამაგვირგვინებელ ეტაპზე შესასრულებელი სავარჯიშოები.

ვ. დამოუკიდებელი სამუშაო.

ა. მოტივაცია. მოტივაცია ნიშნავს სტიმულის ან მიზეზის არსებობას რაიმე მიზნის მისაღწევად ძალისხმევის გაკეთებისთვის. არსებობს მოსწავლის მოტივაციის გარეგანი და შინაგანი ფორმები. გარეგანი გულისხმობს, მაგალითად, ნიშნის მიღების სურვილს ან წარუმატებლობის შიშს. შინაგანი მოტივაცია გულისხმობს ახალი ცოდნის მიღების სურვილს, შემოქმედებითი ამოცანის გადაჭრისადმი ინტერესს და ა.შ. სწორედ მოტივაციის შინაგან ფორმაზეა ორიენტირებული სწავლების თანამედროვე კონცეფცია. შინაგანი მოტივაციის წარმოქმნისათვის აუცილებელი პირობაა პოზიტიური გარემო კლასში, მასწავლებლის მხრიდან მასტიმულირებელი, კეთილგანწყობილი დამოკიდებულება, მოსწავლის მზადყოფნა სწავლისათვის. მასალა სწორად უნდა იყოს ორგანიზებული. გაკვეთილის დასაწყისშივე მოსწავლეთა მოტივაციის უზრუნველსაყოფად გამოყენებულია შემდეგი ხერხები: ა) გაკვეთილი იწყება ფრაზით, სადაც ახალი მასალა ეყრდნობა უკვე არსებულ ცოდნას და გამომდინარეობს მისგან. ბ) გაკვეთილი იწყება

ინტერესის აღმძვრელი ინფორმაციით, გ) გაკვეთილი იწყება ინტერაქტიური შეკითხვით.

ბ. საკითხის დასმა, ამოცანის განსაზღვრა. ეს გაკვეთილის მომდევნო ფაზაა. თუ მოსწავლეს გაცნობიერებული არა აქვს მიზანი, სასწავლო ამოცანა, მაშინ სწავლაც გაძნელებულია. თუ დავეხმარებით მას ამოცანის გააზრებაში, იგი მიზანმიმართულად შეეცდება მის მიღწევას. უმცროს კლასებში მასწავლებელს შეუძლია თავად გააცნოს იგი მოსწავლეებს (იხ. შინაარსისა და მიზნების რუკა.)

გ. ძირითადი სასწავლო მასალა. ნათელი, კარგად ჩამოყალიბებული მასალა ადვილად ასათვისებელია მოსწავლისათვის, რაც ზრდის მოტივაციას და გვეხმარება მიზნის მიღწევაში. მასალა – ინფორმაცია, რეპროდუქციები, კომპიუტერული გამოსახულებები, ფოტოები, სქემები – იძლევა იმის საშუალებას, რომ გაკვეთილის მიზანი განვახორციელოთ. თუმცა კიდევ ერთხელ უნდა აღინიშნოს, რომ სურვილის შემთხვევაში მასწავლებელს შეუძლია გამოიყენოს დამატებითი რესურსები თავისი შერჩევით, მაგ., აჩვენოს მოსწავლეებს გაკვეთილის თემასთან დაკავშირებული სხვა რეპროდუქციები.

დ. საწყის ეტაპზე შესასრულებელი სავარჯიშოები. ამ ეტაპისთვის გამიზნული სავარჯიშოები შედარებით მარტივი უნდა იყოს, რომ მოსწავლეს არ გაუძნელდეს მათი შესრულება და არ შეუსუსტდეს მოტივაცია მომდევნო დავალების შესრულებისთვის.

ე. დამაგვირგვინებელ ეტაპზე შესასრულებელი სავარჯიშოები. რადგან წინა ეტაპზე სავარჯიშოს შესრულებისას მოსწავლემ უკვე გადალახა შედარებით იოლი ბარიერი, შემდეგი სავარჯიშო შეიძლება უფრო რთული იყოს.

ვ. დამოუკიდებელი სამუშაო. დამოუკიდებელი სამუშაო გაკვეთილის შემდეგი ეტაპია და შეიცავს პრაქტიკულ სამუშაოს, რომელიც მის თემატიკასთანაა დაკავშირებული. (მაგ., ხატვა ფერადი ფანქრებით, გუაშის ან აკვარელის საღებავებით, პასტელით, აპლიკაცია, ძერწვა, არქიტექტურული მოდელის კონსტრუირება, ქაღალდის პლასტიკა.)

გაკვეთილის დაგეგმვა კრიტიკული აზროვნების განვითარების ტექნოლოგიის მიხედვით

თანამედროვე საგანმანათლებლო პარადიგმა გაკვეთილის დაგეგმვის ბევრ ფორმას იცნობს. მათ შორის ერთ-ერთი ყველაზე პოპულარულია დაგეგმვის ტიპი, რომელიც კრიტიკული აზროვნების განვითარების ტექნოლოგიების საფუძველზეა შემუშავებული. იგი ხელს უწყობს მასწავლებელს, განსაკუთრებით ნათლად და

მკაფიოდ ჩამოაყალიბოს როგორც გაკვეთილის კონკრეტული ამოცანები, პირობები და ხერხები, ასევე მისი გლობალური მიზნები და მიმართებები.

დღეს სკოლის მიზანია აღზარდოს თავისუფალი, განვითარებული და შემოქმედებითი პიროვნება, რომელსაც გააჩნია საკუთარი გამოცდილება და ძალუძს ორიენტირება მუდმივად ცვალებად სამყაროში. ამ მიზნის განხორციელებას დიდად უწყობს ხელს ამერიკელი პედაგოგების ჯ. სტილის, კ. მერედითის, ჩ. ტემპლის და ს. უოლტერის მიერ ჩამოყალიბებული კრიტიკული აზროვნების პედაგოგიური ტექნოლოგია.

ტექნოლოგია „კრიტიკული აზროვნების განვითარება“ გამომუშავებულია ჩრდილოეთ აიოვის უნივერსიტეტის და ჰობარტისა და უილიამ სმიტის კოლეჯების კითხვის საერთაშორისო ასოციაციის მიერ. ეს ტექნოლოგია წარმოადგენს სტრატეგიებისა და მეთოდოლოგიური ხერხების სისტემას, რომელიც გამოყენება სხვადასხვა საგნობრივ სფეროებში, ნაშრომთა სხვადასხვა ფორმებსა და სახეობებში. იგი საშუალებას იძლევა, მივიღოთ ისეთი საგანმანათლებლო შედეგები, როგორებიცაა მუდმივად მზარდი და განახლებადი ინფორმაციის ნაკადთან ცოდნის სხვადასხვა სფეროებში მუშაობის უნარი; საკუთარი აზრის მკაფიოდ, ნათლად და კორექტულად გადმოცემის უნარი (წერილობით და ზეპირად); საკუთარი აზრის ჩამოყალიბების უნარი სხვადასხვა გამოცდილებების, იდეების და წარმოდგენების საფუძველზე; პრობლემების გადაჭრის უნარი; ჯგუფში მუშაობის და თანამშრომლობის უნარი; სხვა ადამიანებთან კონსტრუქციული ურთიერთობების აგების უნარი.

კრიტიკული აზროვნების ფორმირება განსაკუთრებით აქტუალობას იძენს ინფორმაციული სივრცის გაფართოების პერიოდში. საგანმანათლებლო სფეროში კრიტიკულ აზროვნებაში იგულისხმება: 1) თვისებათა და უნართა ერთობლიობა, რომელიც მოსწავლისა და მასწავლებლის კვლევითი კულტურის მაღალ დონეს განაპირობებს, 2) „შეფასებითი, რეფლექსური“ აზროვნება, რომლისთვისაც ცოდნა წარმოადგენს არა საბოლოო, არამედ საწყის წერტილს, 3) არგუმენტირებული და ლოგიკური აზროვნება, რომელიც საკუთარ გამოცდილებასა და გადამოწმებულ ფაქტებს ეყრდნობა.

„კრიტიკული აზროვნება“ განისაზღვრება, როგორც გონიერი რეფლექსური აზროვნება, რომელიც მიმართულია იმის გადაწყვეტაზე, თუ რა ვირწმუნოთ და რა ვაკეთოთ. კრიტიკული აზროვნების განვითარების ტექნოლოგია ეხმარება მასწავლებელს, განავითაროს მოსწავლეებში ინფორმაციის აქტიური აღქმის, პრობლემის სხვადასხვა მხრიდან განხილვის, თავიანთი აზრების მიმართულების

თვალყურის დევნისა და ლოგიკური დასკვნების გამოტანის, ურთიერთობის სხვადასხვა სიტუაციებში მიღებული ცოდნის გამოყენების უნარები.

კრიტიკული აზროვნება გულისხმობს ინფორმაციის არა უბრალო, არამედ გაცნობიერებულ ათვისებას. ანუ მოსწავლე კრიტიკულად უნდა მიუდგეს ინფორმაციას: გააანალიზოს იგი, შეადაროს, შეაფასოს, აირჩიოს და პასუხისმგებლობა იკისროს თავის არჩევანზე.

კიდევ ერთი მნიშვნელოვანი მომენტი: კრიტიკული აზროვნების განვითარების ტექნოლოგიის კონცეფცია გამორიცხავს მოსწავლეთა პასიურობას. ისინი აქტიურად არიან ჩართულები სწავლების პროცესში, ხოლო მასწავლებელი ასრულებს კოორდინატორის როლს, რომელიც ეხმარება მოსწავლეს, აძლევს მიმართულებას, მაგრამ პირდაპირ არ აწვდის მზა ცოდნას.

კრიტიკული აზროვნების ტექნოლოგიის მიხედვით შედგენილი გაკვეთილი იგება საგანგებო სცენარის მიხედვით. მისი საბაზისო მოდელი შემდეგნაირად გამოიყურება:

- გამოწვევის ფაზა;
- შინაარსის რეალიზების ფაზა;
- ფიქრის და რეფლექსიის ფაზა.

გამოწვევის ფაზა

განვიხილოთ უფრო დაწვრილებით, თუ რას წარმოადგენს კრიტიკული აზროვნების გამოწვევის ფაზა, რა თავისებურებები გააჩნია მას და რა მეთოდები გამოიყენება ამ სტადიაზე.

გამოწვევის ფაზა განკუთვნილია იმისთვის, რომ გამოიწვიოს:

- მოსწავლეთა მეხსიერებაში ის ინფორმაცია, რომელიც ამ გაკვეთილზე გამოადგებათ,
- ინტერესი ახალი თემისადმი,
- მოსწავლეთა აქტიურობა.

გამოწვევა გადამწყვეტია იმ თვალსაზრისით, რომ იგი გაკვეთილის ტემპსა და ტონს განაპირობებს. სწორედ ამ ეტაპზე ხორციელდება არამარტო გავლილი მასალის გამეორება (ჩვეული ტერმინებით თუ ვისაუბრებთ), არამარტო ცოდნის ანალიზი, არამედ ყველაზე მთავარი – იქმნება დადებითი მოტივაცია, ხდება ინტერესის ფორმირება.

კიდევ ერთი მნიშვნელოვანი მომენტი: გამოწვევის ფაზა მიმართულია ყველა მონაწილეთა აქტიურ ჩართვაზე, თუკი ადრე პასიური მოსწავლეები განზე რჩებოდნენ, უთმობდნენ რა ასპარეზს უფრო აქტიურებს, ახლა ეს გამორიცხულია.

კლასის ყველა მოსწავლე იღებს მონაწილეობას მუშაობაში. მასწავლებლის მიზანია დაეხმაროს მოცემულ თემაში დაგროვილი ცოდნის სისტემურ ჩამოყალიბებაში, გამოავლინოს შეუთანხმებლობები, გაურკვეველობები, ხარვეზები და გამოავლინოს ის ამოცანები, რომლებიც გადაწყვეტას საჭიროებენ. ამგვარად, გაკვეთილზე გამოწვევის ფაზა რამდენიმე ამოცანის გადაჭრას ემსახურება:

- დადებითი მოტივაციის ფორმირებას,
- მოსწავლეებში ახალი თემის მიმართ ინტერესის გამოწვევას,
- გაკვეთილის მთავარი მიზნის ჩამოყალიბებას,
- იმ ამოცანების მონახაზის შექმნას, რომლებიც გაკვეთილზე განიხილება,
- მოსწავლეთა გააქტიურებას, მუშაობაში მათ ჩართვას.

შინაარსის რეალიზების ფაზა

ამ სტადიაზე ხდება მოსწავლეთა მიერ ახალი ინფორმაციის მიღება და მისი დამუშავება.. გაკვეთილის ამ სტადიის ფუნქციებია:

- საინფორმაციო. მოსწავლეები იძენენ ახალ ინფორმაციას, მუშაობენ მასთან, აანალიზებენ და გაიაზრებენ მას, აფასებენ და ადარებენ იმ ცოდნას, რაც უკვე გააჩნიათ.

- სისტემატიზაციური. გააზრების ფაზის ყველა მეთოდი მიმართულია იმაზე, რომ მოსწავლეებმა არამარტო აითვისონ ახალი ინფორმაცია, არამედ მისი სისტემატიზაციაც შეძლონ, ასე ვთქვათ, განაღდონ იგი თავიანთი მეხსიერების „თაროებზე“.

რაში მდგომარეობს მოსწავლეთა და მასწავლებელთა საქმიანობა შინაარსის რეალიზების სტადიაზე? კრიტიკული აზროვნების განვითარების გაკვეთილზე მასწავლებელს კოორდინატორის როლი ეკისრება. ასევე მისი მიზანი მდგომარეობს მოცემული თემისადმი მოსწავლეთა ინტერესის შენარჩუნებაში. ამასთან მნიშვნელოვანია, ბავშვების საქმიანობა ისეთი მიმართულებით წავიყვანოთ, რომ ახალი და ძველი ცოდნის კავშირი ხაზგასმით გამოვავლინოთ. მოსწავლეები გაკვეთილის ამ ეტაპზე უნდა იყვნენ მაქსიმალურად აქტიურები. ისინი კითხულობენ, ისმენენ, იწერენ, დავალებებს ასრულებენ, ინიშნავენ და ა.შ. ამიტომ ძალიან მნიშვნელოვანია საქმიანობის სახეობების მორიგეობა, ინდივიდუალური და ჯგუფური მუშაობის კომბინირება.

როგორც ვხედავთ, გააზრების ეტაპი გაკვეთილის იმ სტადიას მოიცავს, როდესაც მოსწავლეები ახალ ინფორმაციას ითვისებენ. ინფორმაცია შეიძლება სხვადასხვა სახისა იყოს:

- სახელმძღვანელოს პარაგრაფის ტექსტი;

- მასწავლებლის მიერ მომზადებული ტექსტი;
- ფილმი;
- პრეზენტაცია;
- თანაკლასელის მოხსენება;
- ლექცია;
- სტატია, ლექცია ინტერნეტში;
- აუდიომასალა და ა.შ.

მუშაობა ამ ფაზაზე მიმდინარეობს როგორც ინდივიდუალურად, ასევე ჯგუფურად. ამასთან მნშვნელოვანია, რომ ჯერ ინდივიდუალური გამოკვლევა და მსჯელობა ჩატარდეს და შემგომ ჯგუფური მუშაობა.

რეფლექსიის ფაზა

რა არის რეფლექსია? ლექსიკონში მკაფიოდ არის განმარტებული: რეფლექსია არის თვითანალიზი, თვითშეფასება, „ჩახედვა საკუთარ თავში“. გაკვეთილებთან მიმართებაში, რეფლექსია არის გაკვეთილის ეტაპი, რომლის დროსაც მოსწავლეები თავად აფასებენ თავიანთ მდგომარეობას, ემოციებს და თავისი მუშაობის შედეგებს.

რისთვის არის საჭირო რეფლექსია?

სწავლის პროცესი გაცილებით ადვილი ხდება როგორც მოსწავლისთვის, ასევე მასწავლებლისთვისაც, თუკი ბავშვი ხვდება:

- რისთვის სწავლობს იგი მოცემულ თემას, როგორ გამოადგება მას იგი მომავალში;
- რა მიზანს უნდა მიაღწიოს ამ გაკვეთილზე;
- საერთო საქმეში რა წვლილის შეტანა შეუძლია მას;
- შეუძლია თუ არა მას ადეკვატურად შეაფასოს თავისი და სხვების შრომა.

რეფლექსიის ჩატარება შეიძლება როგორც გაკვეთილის ბოლოს, ასევე გაკვეთილის ნებისმიერ სტადიაზე და ასევე შესწავლილი თემის, მასალის შეჯამების სტადიაზე.

კომენტარები მასწავლებლის წიგნზე

მასწავლებლის IV კლასის წიგნში მოცემულია სანიმუშო გაკვეთილების სცენარები, რომლებიც ზემოთ უკვე აღნიშნული კრიტიკული აზროვნების განვითარების ტექნოლოგიის მიხედვითაა დაგეგმილი. ეს ხერხი დაეხმარება მასწავლებელს პროგრამით გათვალისწინებული მიზნების და შედეგების მიღწევაში. მოცემული აქტივობები წარმოადგენს იმის ნიმუშს, თუ რა პრაქტიკული

ქმედებითაა შესაძლებელი ამა თუ იმ შედეგის მიღწევა. აქვე მითითებულია სხვა შედეგებიც, რომლებსაც შეიძლება დაუკავშირდეს ყოველი კონკრეტული აქტივობა.

ხაზგასმით უნდა აღინიშნოს ზოგიერთი საკითხი, რომელიც ამ აქტივობების პრაქტიკულ გამოყენებასთან არის დაკავშირებული:

- მიუხედავად იმისა, რომ წიგნში საკმაოდ დეტალურადაა აღწერილი არა მარტო შემოთავაზებული აქტივობები, არამედ საუბრები და დიალოგებიც, მნიშვნელოვანია გვახსოვდეს, რომ სავალდებულო არ არის მოცემული აქტივობების ზუსტად შესრულება - საჭიროების შემთხვევაში მასწავლებელს შეუძლია გარკვეული სახეცვლილების შეტანა, მაგ., თემის, მასალის ან ტექნიკის შეცვლა, აქტივობის გამარტივება ან გართულება, ან სხვა მსგავსი აქტივობით შეცვლა, თუ ეს ხელს არ შეუშლის შედეგის მიღწევას.
- მასწავლებელს შეუძლია, მოცემული აქტივობების როგორც გაერთიანება, ასევე ორ ან მეტ გაკვეთილზე განაწილება; ასევე, აქტივობის სასწავლო წლის განმავლობაში რამდენჯერმე (მცირედი სახეცვლილებით) გამეორება.
- სავალდებულო არ არის აქტივობების ჩატარება მოცემული თანმიმდევრობის მიხედვით. ვინაიდან ცხრილში მოცემულია წლის ბოლოს მისაღები შედეგების მისაღწევად რეკომენდებული აქტივობები, მასწავლებელმა მათი თანმიმდევრობა, მონაცვლეობა თუ გამეორება უნდა შეარჩიოს ისე, როგორც თავად მიიჩნევს მიზანშეწონილად.
- მოცემული აქტივობების სირთულის დონე ისე არის შერჩეული, რომ მათი შესრულება არ უნდა წარმოადგენდეს დაუძლეველ ამოცანას ნებისმიერი მონაცემების მქონე მოსწავლისათვის. თუ ზოგიერთი მოსწავლე სხვებზე იოლად ითვისებს მასალას და უფრო სწრაფად ასრულებს დავალებებს, მასწავლებელს შეუძლია შესთავაზოს მას იმავე დავალების ოდნავ გართულებული ვარიანტი და პირიქით, თუ მოსწავლე ნელა ითვისებს მასალას, უჭირს დავალების შესრულება, მასწავლებელმა მას უნდა გაუმარტივოს დავალება.
- მასწავლებელმა უნდა მიაქციოს ყურადღება, რომ მოსწავლეებმა მათი სახელმძღვანელოს შემაჯამებელ გაკვეთილებში მოცემული აქტივობები არ შეასრულონ უშუალოდ წიგნში.

წინასწარი პრაქტიკული რჩევები

საკლასო ოთახი

საკლასო ოთახი უნდა შეესაბამებოდეს ბავშვის ჯანმრთელობისთვის საჭირო ზოგად პარამეტრებსა და იმ სპეციფიკურ მოთხოვნებსაც, რომლებიც სახვითი ხელოვნების პრაქტიკული და თეორიული შემადგენელი ნაწილების სწავლების პროცესის სრულყოფილი ჩატარებისთვისაა საჭირო. ეს ნიშნავს, რომ ოთახში ჩვეულებრივი ავეჯისა და მოწყობილობების გარდა, უნდა იყოს:

- სტენდები ნამუშევრების გამოსაფენად, სპეციალური კარადა სახატავი და სხვ. მასალების, იარაღების და ნამუშევრების, ასევე სხვა აუცილებელი სასწავლო მასალების – რეპროდუქციების, სლაიდების, კომპიუტერული დისკების შესანახად.
- სასურველია, რომ ოთახში იყოს ონკანი.
- საჭიროა აგრეთვე კომპიუტერი და პროექტორი ცნობილი მხატვრების ნამუშევრების და სხვა სასწავლო მასალების და პრეზენტაციების საჩვენებლად.
- დიდი მნიშვნელობა აქვს განათების ხარისხს – ნათელი გარემო აუცილებელია როგორც პრაქტიკული მუშაობის, ასევე რეპროდუქციების და ილუსტრაციების დათვალიერების დროს. ამავე დროს, ფანჯრებზე უნდა იყოს მუქი ფარდები, რათა პროექტორის მუშაობის დროს იყოს საშუალება ოთახის დაბნელებისა.

მასალები და იარაღები:

იმ შემთხვევაში, თუ მოსწავლეებს არ აქვთ დაგეგმილი აქტივობის ჩატარებისთვისთვის აუცილებელი მასალა, მასწავლებელს შეიძლება შეექმნას პრობლემა (მაგ. მასწავლებელს დაგეგმილი აქვს ასწავლოს მოსწავლეებს ფერების შეზავება, მათ ნაწილს კი მხოლოდ ფლომასტერები აქვს მოტანილი). ეს აიძულებს მასწავლებელს, არასრულყოფილად ჩაატაროს დაგეგმილი სამუშაო. ამიტომ სასურველია, მასწავლებელმა უზრუნველყოს კლასში მასალის ერთგვაროვნება: ან სკოლამ მოიმარაგოს მასალა, ან მშობლებმა შეიძინონ მასწავლებლის მიერ რეკომენდებული მასალა, რომელიც ჩაბარდება მასწავლებელს და მოსწავლეებს არ მოუწევთ მისი თან ტარება, შესაბამისად, მასწავლებელს ყოველთვის ხელთ ექნება დაგეგმილი აქტივობისთვის საჭირო მასალა.

მასწავლებელს შეუძლია, შეიტანოს საკუთარი კორექტივები ნებისმიერი აქტივობის მასალაში. აქტივობების უმეტესობის მასალის ჩამონათვალში იგულისხმება გარკვეული ალტერნატივები: პლასტილინი შეიძლება შეიცვალოს მარილიანი ცომით, ფერადი ქაღალდების ნაცვლად შეიძლება ფერადი ჟურნალებიდან ამოჭრილი გვერდების გამოყენება, მოსწავლეებმა, მძივების, ბისერის ნაცვლად

შეიძლება იხმარონ გაფერადებული წვრილი კენჭები, პატარა ღილები, ბრინჯი, წვრილად დაჭრილი ნაძვისხის წვიმა... მასწავლებელმა უნდა ჩააგონოს მოსწავლეებს, რომ მათ უნდა თავად მოიძიონ, მოიფიქრონ, გამოცადონ და გამოიყენონ სხვადასხვა მასალა.

აუცილებელი მასალის ჩამონათვალი:

- **წინსაფრები** – გარდა იმისა, რომ იცავს ტანსაცმელს საღებავის ლაქებისგან, წინსაფარი განაწყობს მოსწავლეებს მუშაობისთვის.
- **ცელოფანი** – მერხების დასაცავად საღებავის, პლასტილინის, წებოს ლაქებისგან.
- **ერთჯერადი სველი ხელსახოცები**
- თუ კლასში არ არის **ონკანი**, მასწავლებელს მოუწევს **სუფთა წყლის** მომარაგება, (რათა მოსწავლეებმა ხშირად გამოცვალონ ფუნჯის ნარეცხი წყალი, რომელიც მალე შავდება, აფუჭებს ნამუშევარს და მოსწავლეებმა გაკვეთილის დროს არ ირბინონ სკოლის დერეფანში წყლის გამოსაცვლელად); ასევე, მასწავლებელს დასჭირდება რაიმე მოზრდილი ჭურჭელი ჭუჭყიანი წყლის გადასადვრელად.
- **A4 ფურცლების 500 ცალიანი შეკვრა** - (30 მოსწავლეზე) კვირაში 2 გაკვეთილზე თუ დახატავენ 4 ნახატს – ყოფნის 1 თვე. (სახატავ რეულებში საღებავებით ხატვა მოუხერხებელია, რადგან საღებავი სწრაფად არ შრება და მოსწავლე ვერ შეძლებს ახალი ნამუშევრის სუფთა გვერდზე დახატვას ისე, რომ არ გააფუჭოს უკვე შესრულებული ნამუშევარი).
- **ფერადი ფურცლები** - თითო მოსწავლეზე 1 შეკვრა სემესტრში (მოსწავლეებს ურიგდება იმ ზომის და რაოდენობის ფურცლები, რაც საჭიროა კონკრეტული აქტივობისთვის. ყოველი აქტივობის შემდეგ მორჩენილი ფურცლების გამოსაყენებლად ვარგისი ზომის ნარჩენები ინახება მომდევნო აქტივობებისთვის).
- **მუყაო** – (ტკბილეულის კოლოფები, შესაფუთი ყუთები და სხვ.)
- **აკვარელის საღებავები**
- **გუაშის საღებავები** – სასურველია, ყოველი აქტივობისთვის განაწილდეს პლასტმასის პალიტრებზე (1 კოლოფი ეყოფა 20 მოსწავლეს). თუ მოსწავლეები პირდაპირ ქილებიდან იხმარენ საღებავს, ქილებში ფერები სხვა ფერის საღებავით დაისვრება და სახმარად უვარგისი გახდება).

- პლასტმასის პალიტრა - ყოველ მოსწავლეს უნდა ჰქონდეს ინდივიდუალური პალიტრა.
- ღრუბელი
- ფუნჯები – აკვარელის - სქელი, საშუალო და წვრილი; უხეში - წებოსთვის
- შავი ფანქარი* - რბილი - 2
- ფლომასტერები* –2 მოსწავლეზე 1 შეკვრა (იდება ჭიქებში - 2 მოსწავლეზე 1 ჭიქა).
- სახაზავი*
- მაკრატელი
- პლასტილინი – ყოველ მოსწავლეზე 2 კოლოფი სემესტრში
- წებო – ქაღალდის მშრალი წებო და თხევადი - პოლივინილაცეტატის ემულსია (პევა)
- წყლის ჭურჭელი ფუნჯების გასარეცხად - 1/2 ლიტრიანი შუშის ან პლასტმასის ქილები (ყოველ მოსწავლეს ინდივიდუალურად)
- საქაღალდე – ყველა მოსწავლეს უნდა ჰქონდეს საკუთარი პორტფოლიო ნამუშევრების შესანახად.
- საშლელი, სათლელი, სახაზავი, ფლომასტერები, შავი და ფერადი ფანქრები, მშრალი წებო, ასევე სპეციალურად, კონკრეტული აქტივობისთვის საჭირო მასალები (მაგ. მარცვლეული, პატარა კოლოფები, ნაჭრები, ძაფები, ღილები, მძივები, ფოთლები, კენჭები...) მოსწავლეებს დააქვთ სახლიდან, დანარჩენი მასალა კი სასურველია, ინახებოდეს კლასში.
- მასწავლებელს შეუძლია შესთავაზოს მოსწავლეებს, შეაგროვონ მსგავსი მასალა და შეინახონ სკოლაში (საერთო ხმარებისთვის), საჭიროების შემთხვევაში გამოსაყენებლად..

სხვა მასალა:

აკრილის საღებავები – გამოიყენება სხვადასხვა ნაკეთობის შესაღებად, რადგან აკრილის საღებავი სწრაფად შრება და გუაშისა და აკვარელისგან განსხვავებით, გამშრალი წყალში აღარ იხსნება. (აკრილის საღებავი შეიძლება შეიცვალოს თხევად წებოში გახსნილი გუაშით).

სამუშაო ადგილის დალაგება:

მოსწავლემ უნდა ისწავლოს საღებავების ხმარება და მათი მოვლა: საღებავები შეაზავოს პლასტმასის პალიტრაზე, ან დამხმარე ფურცელზე და არა საღებავის ქილებში; ფერიდან ფერზე გადასვლისას არ ჩააწოს გაურეცხავი ფუნჯი საღებავში

- ფუნჯი გარეცხოს წყლიან ქილაში; სამუშაოს დამთავრების მერე არ დატოვოს საღებავი თავდაუხურავი, პალიტრა და ფუნჯი კი გაურეცხავი და არ ჩაალაგოს ფუნჯები ქილაში თავდაყირა.

გაკვეთილის დამთავრებისას მოსწავლეები აგროვებენ და ინახავენ მორჩენილ, გამოსადეგ მასალას (სუფთა საღებავებს, ფერადი ქაღალდის ნარჩენებს და სხვა), რეცხავენ ფუნჯებს, ასუფთავებენ სამუშაო ადგილს (მაგიდა, იატაკი), ინახავენ ნამუშევრებს საქაღალდეებში.

მოსწავლეებს მუშაობისას ყოველთვის უნდა ჰქონდეთ მაგიდის საწმენდი ტილო, რათა საჭიროების შემთხვევაში გაამშრალონ და გაასუფთაონ სამუშაო ადგილი, გაიწმინდონ ხელები...

ყველა ნამუშევარს უკნიდან უნდა ეწეროს სახელი, გვარი და თარიღი, მოსწავლეებმა საკუთარი სახელი და თარიღი უნდა დააწერონ მუშაობის დაწყებამდე, რადგან მერე, სველ ნამუშევრებზე ამის გაკეთება ძნელია (ეს აქტი გარკვეულ პასუხისმგებლობას იწვევს იმ ფურცლის მიმართ, რომელზეც ნამუშევარი უნდა შესრულდეს - მოსწავლეები ტყუილად აღარ დაჯდებათ ფურცელს).

გაკვეთილის ბოლოს, საქაღალდეებში ნამუშევრების შენახვისას რომ არ წარმოიქმნას ქაოსი, ეს საქმე უნდა დაევალოს 2-3 (ყოველ ჯერზე სხვადასხვა) ბავშვს, რომლებიც დაახარისხებენ და ჩაალაგებენ ნამუშევრებს. ამით მიეჩვევიან ერთმანეთის ნამუშევრების გაფრთხილებას. ხშირად, ნამუშევრები ვერ ასწრებს გაკვეთილის დამთავრებისთვის გაშრობას. სველი ნამუშევრების ერთმანეთზე დალაგება ან საქაღალდეებში შენახვა არ შეიძლება. მასწავლებელმა, ნამუშევრები გასაშრობად უნდა დაალაგოს უსაფრთხო ადგილას (ფანჯრის რაფა, თარო) და პასუხისმგებელ მოსწავლეებს დაავალოს მათი მომდევნო შესვენებაზე შენახვა.

პორტფოლიო

სასურველია, მოსწავლეების ნახატები ინახებოდეს კლასში, შესაფერისი ზომის საქაღალდეებში, რომლებიც მოსწავლეებს შეუძლიათ საკუთარი ხელით დაამზადონ. როდესაც ნამუშევრები ერთადაა მოგროვილი და დათარიღებული, მასწავლებლისთვის თვალსაჩინო ხდება ყოველი მოსწავლის პროგრესი, მიღწევები. ყოველ მოსწავლეს აქვს საკუთარი პორტფოლიო, საქაღალდეებს აწერიათ მოსწავლის სახელი, გვარი და სასწავლო წლის, ან კლასის აღმნიშვნელი ციფრი. შემაჯამებელი გამოფენის მერე მოსწავლეებს შეუძლიათ წაიღონ ნამუშევრები სახლში (იმ ნამუშევრების გარდა, რომლებიც მასწავლებელს ესაჭიროება შეფასების ან სხვა მიზნებისათვის). როდესაც მოსწავლეები ხედავენ, რომ მათი

ნამუშევრები მოწესრიგებულად ინახება, შრომას პატივს სცემენ, ისინი მეტი პასუხისმგებლობით ეკიდებიან გაკვეთილებს.

სავარჯიშო რეგულები

ეს არის რეგული (სასურველია უჯრებიანი ფურცლებით), რომელშიც მოსწავლე გაკვეთილის მსვლელობის დროს, სამახსოვროდ იწერს ახალ ტერმინებს, სახელებს, ინიშნავს ტექნოლოგიურ ნიუანსებს, საშინაო დავალებებს, მომდევნო გაკვეთილისთვის მოსატან მასალას... აკეთებს სავარჯიშოებს, პატარა ესკიზებს; ექსკურსიებზე მოსწავლეები ამ რეგულში ინიშნავენ შთაბეჭდილებებს, აკეთებენ ჩანახატებს; ინიშნავენ გაჩენილ შეკითხვებს, წერენ საკუთარ მოსაზრებებს, რეფერატებს მოცემულ თემაზე... ჩაინიშნავენ სადისკუსიო თემებს, მათთან დაკავშირებულ შეკითხვებს და შენიშვნებს. სავარჯიშო რეგულების წარმოება დაეხმარება მოსწავლეებს დაიმახსოვრონ და შეაფასონ ნანახი თუ შესწავლილი, ისწავლონ წერა სხვადასხვა მიზნისთვის, შეძლონ აზრების და იდეების გამართულად გამოხატვა წერილობითი ფორმით, მიაჩვენს მათ ორგანიზებულობას. როდესაც მასწავლებელი ავალებს მოსწავლეებს რაიმე თემაზე სავარჯიშო რეგულებში საკუთარი მოსაზრების ჩაწერას და შემდეგ ჩანაწერის კლასის წინაშე წაკითხვას, ამით იგი აჩვენებს მოსწავლეებს საკუთარი აზრის საჯაროდ, თამამად და გამართულად გამოთქმას. მასწავლებელი არ კითხულობს სავარჯიშო რეგულებს და არ ასწორებს ჩანაწერებს.

დროის ორგანიზება:

იმისთვის, რომ გაკვეთილის დრო მთლიანად დაეთმოს მუშაობას, სასურველია, რომ გაკვეთილის დაწყებისთვის მასალა გამზადებული იყოს. მასალის დარიგების პროცედურას მიაქვს 10-15 წუთი. მზადება იწყება გაკვეთილის წინ, შესვენებაზე. მასწავლებელი ანაწილებს მასალას (ანაწილებს საღებავებს პალიტრებზე, ანაწილებს სახატავ ან ფერად ფურცლებს საჭირო ზომის და რაოდენობის მიხედვით და ა.შ.), მოსწავლეებს მოაქვთ წყალი, ალაგებენ მაგიდებზე მასალას.

სანიმუშო გაკვეთილების სცენარი

თავი I

1. პირტი შერის კოეზია

მიზნები: ვიზუალური მასალის დათვალიერების და პრაქტიკული აქტივობის – მონოქრომული პეიზაჟის შესრულების საფუძველზე გავაფართოვოთ მოსწავლეების

წარმოდგენა განათების ეფექტების შესახებ, განვავითაროთ მოსწავლეთა დაკვირვებულობა და შემოქმედებითობა.

ამოცანები: მოსწავლეები ასრულებენ მონოქრომულ პეიზაჟს გუაშის საღებავებით ჰაეროვანი პერსპექტივის საბაზისო ელემენტებით.

სტანდარტთან შესაბამისობა

ს.გ.დაწყ.(I).1, ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).4, ს.გ.დაწყ.(I).5.

მასალა მოსწავლეთათვის:

სახატავი ფურცლები, გრაფიტის ფანქარი და საშლელი, გუაშის საღებავები, ფუნჯი, წყლიანი ჭურჭელი.

ტერმინები

ჰაეროვანი პერსპექტივა

მონოქრომული

გაკვეთილის გეგმა:

1. გამოწვევის ფაზა 10 წუთი;
2. შინაარსის რეალიზების ფაზა 25 წუთი;
3. რეფლექსიის ფაზა 10 წუთი.

გაკვეთილის მსვლელობა

გამოწვევის ფაზა

მოსწავლეები საუბრობენ გასულ არდადეგებზე, იმაზე, თუ როგორ და სად გაატარეს ეს დღეები, რა ნახეს საინტერესო, რომელი ადგილები მოინახულეს. მასწავლებელი სთავაზობს მოსწავლეებს, დახატონ მთიანი პეიზაჟი ლურჯი ფერის საღებავის ელფერებით.

მოსწავლეები იხსენებენ განვლილ მასალას, რომელიც სივრცის სურათზე გამოსახვის ხერხებს ეხება: რა არის პლანები, რომელ პლანზე იხატება საგნები უფრო დიდად და რომელზე – პატარად, რა არის პერსპექტივა და თავშეყრის წერტილი. ამის შემდეგ მასწავლებელი მიაპყრობს მოსწავლეების ყურადღებას ფანჯარაში ან ფოტოზე გამოჩენილ პეიზაჟს და სთხოვს, დააკვირდნენ, რომ ახლობელი საგნები უფრო მკაფიოდ ჩანს და უფრო მუდერი ფერისაა, შორეულები კი უფრო არამკვეთრი და ბაცი, მოცისფრო ფერისაა. მასწავლებელი უხსნის მოსწავლეებს, რომ ამ მოვლენას „ჰაეროვანი პერსპექტივა“ ეწოდება და სთხოვს, გამოიყენონ ისინი ნამუშევარში: წინა პლანის მთები უფრო მუდერი ლურჯით დახატონ, უკანა პლანის კი – სულ უფრო ბაცი ცისფრით.

შინაარსის რეალიზების ფაზა:

მოსწავლეები ხატავენ პეიზაჟს გუაშის ტექნიკით.

რეფლექსიის ფაზა

როდესაც ნამუშევრები დასრულდება, მოსწავლეები გამოფენენ მათ კლასში და საუბრობენ იმაზე, საინტერესო იყო ერთი ფერის საღებავით მუშაობა და რატომ, იგრძნობა თუ არა ნამუშევრებზე შორეული სივრცე.

დამატებითი აქტივობები

შესაძლებელია:

პეიზაჟის შესრულება აკვარელის საღებავებით ან პასტელის ტექნიკით..

სასწავლო შეთავაზებები

შეინახეთ ნამუშევრები მოსწავლეთა პორტფოლიოებისთვის.

შეფასების კრიტერიუმები

მოსწავლეებს ვაფასებთ იმის მიხედვით, რამდენად შეძლეს მათ გამოეცლინათ:

- ერთი ფერის ტონებით პეიზაჟის გამოსახვის უნარი;
- ფერის მეშვეობით სივრცის გადმოცემის უნარი (ელემენტარულ დონეზე).

2. ქალაქის ხედი ღამით

მიზნები: ვიზუალური მასალის დათვალიერების და პრაქტიკული აქტივობის – ღამის ქალაქის სივრცობრივი პეიზაჟის (ტრიორამის) შესრულების საფუძველზე გაავართოვოთ მოსწავლეების წარმოდგენა განათების ეფექტების შესახებ, განვავითაროთ მოსწავლეთა დაკვირვებულობა და შემოქმედებითობა.

ამოცანები: მოსწავლეები ასრულებენ ღამის ქალაქის ამსახველ დიორამას.

სტანდარტთან შესაბამისობა

ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).4, ს.გ.დაწყ.(I).

მასალა მოსწავლეთათვის:

მუყაოს კოლოფი ან მისი სამი მხარე, შავი ან მუქი ლურჯი ქაღალდი, ფანქარი, მაკრატელი, წებო, გუაშის საღებავები, ფუნჯი, წელიანი ჭურჭელი.

გაკვეთილის გეგმა:

1. გამოწვევის ფაზა 10 წუთი;
2. შინაარსის რეალიზების ფაზა 25 წუთი;
3. რეფლექსიის ფაზა 10 წუთი.

გაკვეთილის მსვლელობა

გამოწვევის ფაზა

მოსწავლეები ათვალიერებენ ცნობილი მხატვრების მიერ შესრულებულ ღამის პეიზაჟებს და აღწერენ მათ. მასწავლებელი ესაუბრება მათ იმაზე, თუ როგორი მნიშვნელობა აქვს განათებას: იმის მიხედვით, თუ როგორ არის განათებული საგანი ან გარემო, ჩვენ სხვადასხვანაირად ვხედავთ ფორმას, ფერს, ფაქტურას, სივრცეს.

შინაარსის რეალიზების ფაზა:

მოსწავლეები ასრულებენ დიორამას ღამის ქალაქის გამოსახულებით. ამისათვის ისინი ჯერ შედგებავენ მუყაოს ლურჯი საღებავით, შემდეგ გამოჭრიან მუქი ქაღალდისაგან სახლების სილუეტებს და დაახატავენ ანთებულ ფანჯრებს. შემდეგ დაახატავენ (ან გამოჭრიან და დააწებებენ) ვარსკვლავებს და მთვარეს. შეიძლება აგრეთვე გამოიჭრას და დაწებდეს დეტალები: ხეები, მანქანები და სხვ.

რეფლექსიის ფაზა

მუშაობის დასრულების მერე მოსწავლეები ათვალიერებენ ერთმანეთის ნამუშევრები და საუბრობენ მათ შესახებ, აღნიშნავენ, როგორ იცვლება ქალაქი ღამით, როგორ გამოიყურება ცა, სახლები და ფანჯრები.

სასწავლო შეთავაზებები

შეინახეთ ნამუშევრები გამოფენისთვის „ღლისით და ღამით“..

შეფასების კრიტერიუმები

მოსწავლეებს ვაფასებთ იმის მიხედვით, რამდენად შეძლეს მათ გამოველინათ:

- მუყაოსაგან დიორამის შექმნის პრაქტიკული უნარები ;
- ღამის განათების ეფექტების გადმოცემის უნარი (ელემენტარულ დონეზე).

3. პეიზაჟით სკულპტურულ რელიეფს

მიზნები: პრაქტიკული აქტივობის შესრულების საფუძველზე გავაფართოვოთ მოსწავლეთა წარმოდგენა ქანდაკების ტიპების შესახებ, გავაცნოთ ცნებები „მრგვალი ქანდაკება“ და „სკულპტურული რელიეფი“, განვავითაროთ მოსწავლეთა შემოქმედებითობა, ფერისა და ფორმის ფლობა.

ამოცანები: მოსწავლეები ძერწავენ პლასტილინისაგან სიბრტყობრივ კომპოზიციას თავისუფალ თემაზე.

სტანდარტთან შესაბამისობა

ს.გ.დაწყ.(I).1, ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).4, ს.გ.დაწყ.(I).5, ს.გ.დაწყ.(I).6.

მასალა მოსწავლეთათვის:

მუყაო, რბილი პლასტილინი, სტეკი პლასტმასის დანა).

ტერმინები

მრგვალი ქანდაკება

სკულპტურული რელიეფი

გაკვეთილის გეგმა:

1. გამოწვევის ფაზა 10 წუთი;
2. შინაარსის რეალიზების ფაზა 25 წუთი;
3. რეფლექსიის ფაზა 10 წუთი.

გაკვეთილის მსვლელობა

გამოწვევის ფაზა

მასწავლებელი შეახსენებს მოსწავლეებს, რომ მათ უკვე უმუშავიათ პლასტილინითა და თიხით და იციან, რომ ამ მასალებისაგან შეიძლება პატარა ქანდაკებების გამოძერწვა, ხოლო პროფესიონალი მოქანდაკეები კი დიდ ნაწარმოებებს ქვისგან კვეთენ ან ბრინჯაოსაგან ჩამოასხამენ ხოლმე. მასწავლებელი ეკითხება მოსწავლეებს, უნახავთ თუ არა მათ ქალაქში ქანდაკებები და თუ უნახავთ, სად (სავარაუდო პასუხები: მოედნებზე, პარკებში და ა.შ.). მასწავლებელი აგრეთვე შეახსენებს მოსწავლეებს, რომ მათ იციან სიბრტყეზე გაკეთებული ქანდაკებების შესახებაც. იგი აცნობს მოსწავლეებს ტერმინებს „მრგვალი ქანდაკება“ და „სკულპტურული რელიეფი“ და უხსნის მათ მნიშვნელობას.

შინაარსის რეალიზების ფაზა:

მოსწავლეები ასრულებენ პლასტილინისაგან რელიეფურ გამოსახულებას თავისუფალ თემაზე.

რეფლექსიის ფაზა

სამუშაოს დასრულების შემდეგ ნამუშევრები გამოიფინება კლასში. მოსწავლეები ცდილობენ, ფრთხილად მოექცნენ ნამუშევრებს, არ დააზიანონ ისინი, არ დადონ ისინი მზეზე ან გამათბობლის ახლოს. მოსწავლეები საუბრობენ თავიანთ და სხვის ნამუშევრებზე, გამოთქვამენ იდეებს იმის შესახებ, თუ რომელი ნამუშევარი მოსწონთ უფრო და რატომ. მნიშვნელოვანია, რომ საუბრის ტონი დადებითი და კეთილგანწყობილი იყოს, თუმცა მისაღებია, გამოითქვას აზრები იმის შესახებ, თუ რა ხერხით შეიძლებოდა ნამუშევრების კიდევ უფრო გაუმჯობესება.

სასწავლო შეთავაზებები

შეინახეთ ნამუშევრები მოსწავლეთა პორტფოლიუმებისთვის.

შეფასების კრიტერიუმები

მოსწავლეებს ვაფასებთ იმის მიხედვით, რამდენად შეძლეს მათ გამოეყვინათ:

- წარმოსახვისა და ფანტაზიის უნარი;
- მუყაოს სიბრტყეზე რელიეფური გამოსახულების შექმნის უნარი.

4. ბუნების ბუნება-განწყობა

მიზნები: ვიზუალური მასალის დათვალიერების, საუბრის და პრაქტიკული აქტივობის შესრულების საფუძველზე გავაფართოვოთ მოსწავლეთა წარმოდგენა გარემოს, ბუნებრივი და კლიმატური მოვლენების და მათი გამოსახვის ხერხების შესახებ, განვაითაროთ მოსწავლეთა ინტერესი გარემოსადმი, დაკვირვების უნარი და ხატვის უნარ-ჩვევები..

ამოცანები: მოსწავლეები ასრულებენ შემოდგომის წვიმიან პეიზაჟს ნებისმიერი მათთვის სასურველი მასალით.

სტანდარტთან შესაბამისობა

ს.გ.დაწყ.(I).1, ს.გ.დაწყ.(I).4, ს.გ.დაწყ.(I).5.

ინტეგრირება

ბუნებისმეტყველება

მასალა მოსწავლეთათვის:

ნებისმიერი სახატავი მასალა.

გაკვეთილის გეგმა:

1. გამოწვევის ფაზა 10 წუთი;
2. შინაარსის რეალიზების ფაზა 25 წუთი;
3. რეფლექსიის ფაზა 10 წუთი.

გაკვეთილის მსვლელობა

გამოწვევის ფაზა

მასწავლებელი ეკითხება მოსწავლეებს, თუ დაკვირვებან ისინი, როგორ იცვლება გარემოს ხასიათი სხვადასხვა ამინდის დროს, მაგალითად, როგორ გამოიყურება ერთი და იგივე პეიზაჟი მზიან, წვიმიან ან თოვლიან ამინდში? მოსწავლეები იხსენებენ, რომ იმისდა მიხედვით, თუ როგორი ამინდია, იგი ხან სევდიანად გამოიყურება, ხან – მხიარულად, ხან კი, მაგალითად, ჭექა-ქუხილის ან შტორმის დროს – მძვინვარედ და განრისხებულად. მასწავლებელი უყვება მოსწავლეებს, რომ ზოგი ცნობილი მხატვარი, მაგალითად, კლოდ მონე, განგებ ბევრჯერ ხატავდა ერთსა და იმავე ადგილს, რომ ამინდის ცვალებადობისას ბუნების განსხვავებული გუნება-განწყობა გადმოეცა. მასწავლებელი სთავაზობს

მოსწავლეებს, დახატონ პეიზაჟი და შეეცადონ ფერისა და ნახატის მეშვეობით გადმოსცენ განწყობა და ემოციები.

შინაარსის რეალიზების ფაზა:

მოსწავლეები ხატავენ წვიმიან პეიზაჟს ნებისმიერი სასურველი მასალითა და ტექნიკით. ისინი ჯერ მოიფიქრებენ კომპოზიციას და მონიშნავენ მას უბრალო ფანქრით, ხოლო შემდეგ შეაფერადებენ მას.

რეფლექსიის ფაზა

როდესაც ნამუშევრები დასრულდება, მოსწავლეები გამოფენენ მათ კლასში და საუბრობენ იმაზე, თუ რა გამოსახეს, რა გრძნობების გამოხატვა უნდოდათ და რამდენად მიაღწიეს მიზანს, რომელი ნამუშევარი მოსწონთ ყველაზე მეტად და რატომ. საუბარი გულთბილი, მაგრამ ამავე დროს საქმიანი ტონით უნდა მიმდინარეობდეს.

სასწავლო შეთავაზებები

შეინახეთ ნამუშევრები მოსწავლეთა პორტფოლიოებისთვის.

შეფასების კრიტერიუმები

მოსწავლეებს ვაფასებთ იმის მიხედვით, რამდენად შეძლეს მათ გამოეცლინათ:

- განწყობა და ემოცია ფერისა და ნახატის მეშვეობით;
- მასალისა და ტექნიკის ფლობა (საბაზისო დონეზე) და პრაქტიკული უნარ-ჩვევები.

5. მობილი ბუნებრივი მოვლენების თემაზე

მიზნები: პრაქტიკული აქტივობის – თემატური მობილის შესრულების საფუძველზე განვაითაროთ მოსწავლეების ინტერესი ბუნებისადმი, შემოქმედებითობა და წარმოსახვა.

ამოცანები: მოსწავლეები ასრულებენ მობილს ბუნებრივი მოვლენების თემაზე.

სტანდარტთან შესაბამისობა

ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).3, ს.გ.დაწყ.(I).4.

ინტეგრირება

ბუნებისმეტყველება

მასალა მოსწავლეთათვის:

მუყაო, ფანქარი და საშლელი, მაკრატელი, წებო, გუაშის საღებავები და ფუნჯი, წყლიანი ჭურჭელი.

ტერმინები

მობილი

გაკვეთილის გეგმა:

1. გამოწვევის ფაზა 10 წუთი;
2. შინაარსის რეალიზების ფაზა 25 წუთი;
3. რეფლექსიის ფაზა 10 წუთი.

გაკვეთილის მსვლელობა

გამოწვევის ფაზა

მასწავლებელი უხსნის მოსწავლეებს, რა არის მობილი: ეს არის მოძრავი ნაწარმოები, რომელიც ცალკეული დეტალებისაგან იქმნება. ისინი ერთმანეთზე ძაფებით მაგრდება, შემდეგ კი მობილი ოთახში უნდა ჩამოიკიდოს. ჰაერის ქროლისაგან იგი მოძრაობს, ამიტომაც ეწოდება მას „მობილი“, ანუ „მოძრავი“.

ამის შემდეგ მასწავლებელი და მოსწავლეები საუბრობენ იმაზე, რომ ბუნებრივი მოვლენების გამოსახვა შესაძლებელია არა მარტო ნახატზე, არამედ სხვა ხერხებითაც: მაგალითად, შეიძლება გაკეთდეს მობილი, რომელიც ცისარტყელას, ღრუბლებს, წვიმას, თოვლს ან სხვა რომელიმე ბუნებრივ მოვლენას გამოსახავს.

მობილის აგებულება გულდასმით უნდა იყოს მოფიქრებული, რომ ნაწილები იყოს გაწონასწორებული, სხვა შემთხვევაში მობილი დაყირავებული გამოვა. მოსწავლეები ათვალიერებენ გაკვეთილში მოყვანილ მაგალითებს, რაც მათ საკუთარი ნამუშევრის მოფიქრებაში დაეხმარებათ.

შინაარსის რეალიზების ფაზა:

მოსწავლეები იყოფიან ჯგუფებად. შემდეგ მათ უნდა მოიფიქრონ, როგორ მობილს გააკეთებენ და გააკეთონ პატარა ჩანახატები. როდესაც ჯგუფი გადაწყვეტს, როგორი მობილის გაკეთება სურთ, ჯგუფის თითოეული წევრი დახატავს მუყაოზე, გამოჭრის და გააფერადებს რომელიმე დეტალს (შეიძლება დეტალებზე ფერადი ქაღალდების დაწებებაც). შემდეგ ჯგუფის წევრები ააწყობენ მობილს და მასწავლებლის დახმარებით დაკიდებენ კლასში.

რეფლექსიის ფაზა

მოსწავლეები საუბრობენ იმის შესახებ, თუ როგორი გამოვიდა მათი და მეგობრების მობილები, უხდება თუ არა ისინი კლასს, კიდევ რა თემაზე შეიძლება მობილების შექმნა მომავალში და ა.შ.

შეფასების კრიტერიუმები

მოსწავლეებს გაეფასებთ იმის მიხედვით, რამდენად შეძლეს მათ გამოეცლინათ:

- ტერმინ „მობილის“ გაგებისა და სწორი გამოყენების უნარი;
- წარმოსახვის უნარი და პრაქტიკული უნარ-ჩვევები.

4. შორეული პლანეტები

მიზნები: ვიზუალური მასალის დათვალიერების და პრაქტიკული აქტივობის – პლანეტების ამსახველი დიორამის შესრულების საფუძველზე გავაფართოვოთ მოსწავლეების წარმოდგენა სამყაროს შესახებ, განვავითაროთ მოსწავლეთა ფანტაზია, ინტერესი გარე სამყაროსადმი და შემოქმედებითობა.

ამოცანები: მოსწავლეები ქმნიან პლანეტების ამსახველ დიორამას.

სტანდარტთან შესაბამისობა

ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).3, ს.გ.დაწყ.(I).4.

ინტეგრირება

ბუნებისმეტყველება

მასალა მოსწავლეთათვის:

მუყაოს კოლოფი, გუაშის საღებავები, ფუნჯი და წყლიანი ჭურჭელი, პლასტილინი, ძაფები, წვრილი ჩხირები და სკოჩი.

გაკვეთილის გეგმა:

1. გამოწვევის ფაზა 10 წუთი;
2. შინაარსის რეალიზების ფაზა 25 წუთი;
3. რეფლექსიის ფაზა 10 წუთი.

გაკვეთილის მსვლელობა

გამოწვევის ფაზა

სამყარო მხოლოდ დედამიწას არ მოიცავს: უსასრულო კოსმოსში უამრავი პლანეტა, ვარსკვლავი, კომეტა და სხვა ციური სხეული მოძრაობს. მათ შესასწავლად მეცნიერები რაკეტებსა და სხვა კოსმოსურ ხომალდებს გზავნიან. მათ უკვე ბევრი რამ აღმოაჩინეს და შეისწავლეს, მაგრამ კოსმოსში ჯერ კიდევ მრავალი ამოუცნობი საიდუმლო იმალება.

წარმოიდგინე, რომ შენ კოსმონავტი ხარ და შორეული პლანეტისკენ მიფრინავ. რას ხედავ ილუმინატორში? როგორ გამოიყურება პლანეტები, ვარსკვლავები და სხვა ციური სხეულები? დაათვალიერე პლანეტების გამოსახულებები ინტერნეტში და წიგნებში.

შინაარსის რეალიზების ფაზა:

დაიყვანოთ წყვილებად. შედეგით მუყაოს კოლოფის შიგა კედლები მუქი ლურჯი ან შავი საღებავით. დაახატეთ ან დაამსხვეთ ზედ თეთრი, ცისფერი ან ყვითელი ვარსკვლავები.

სანამ საღებავი გაშრება, გამოძერწეთ რბილი პლასტილინისაგან სხვადასხვა ზომის, ფორმისა და ფერის პლანეტები და სხვა ციური სხეულები. შეეცადეთ, რომ ისინი ერთი ფერისა არ იყოს: ჯერ გადახილეთ ერთმანეთში რამდენიმე ფერის პლასტილინის ნაჭერი, რომ გამოძერწილ ბურთებს ფერის გადასვლები ეტყობოდეთ.

გაუყარეთ პლანეტებს ძაფები და დაამაგრეთ ისინი კოლოფში (სკოჩით ან წებოთი). ზოგიერთ ციურ სხეულს წვრილი ჩხირები – „სხივები“ – გაუყარეთ.

რეფლექსიის ფაზა

როდესაც თქვენი ნამუშევრები მზად იქნება, გამოფინეთ ისინი კლასში. ისაუბრეთ კოსმოსზე, იმაზე, თუ რა იცით მის შესახებ, რა არ იცით, მაგრამ გაინტერესებთ, რა კითხვები გიჩნდებათ და ა.შ.

სასწავლო შეთავაზებები

შეინახეთ ნამუშევრები გამოფენისთვის „კოსმოსური სივრცე“

შეფასების კრიტერიუმები

მოსწავლეებს ვაფასებთ იმის მიხედვით, რამდენად შეძლეს მათ გამოველინათ:

- მუყაოსაგან დიორამის შექმნის პრაქტიკული უნარები;
- ღამის განათების ეფექტების გადმოცემის უნარი (ელემენტარულ დონეზე).

7. პლასტილინის ზოოპარკი (ბაკვეთილი I)

მიზნები: გარემოს დაცვის თემატიკის განხილვის და პრაქტიკული აქტივობების შესრულების საფუძველზე განვავითაროთ მოსწავლეების ინტერესი ბუნებისადმი, ჩამოვუყალიბოთ მოსწავლეებს ეკოლოგიური აზროვნების საფუძვლები, დაკვირვებულობა და პრაქტიკული უნარ-ჩვევები.

ამოცანები: მოსწავლეები ძერწავენ ცხოველებს პლასტილინისაგან.

სტანდარტთან შესაბამისობა

ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).3, ს.გ.დაწყ.(I).4.

ინტეგრირება

ბუნებისმეტყველება

მასალა მოსწავლეთათვის:

პლასტილინი, სტეკი (პლასტმასის დანა), პატარა ჩხირები, დასაფენი ცელოფანი ან პლასტიკატის ნაჭერი.

ტერმინები

„წითელი წიგნი“

გაკვეთილის გეგმა:

1. გამოწვევის ფაზა 10 წუთი;
2. შინაარსის რეალიზების ფაზა 25 წუთი;
3. რეფლექსიის ფაზა 10 წუთი.

გაკვეთილის მსვლელობა

გამოწვევის ფაზა

მასწავლებელი სთხოვს მოსწავლეებს, გაიხსენონ, თუ რა იციან მათ ზოოპარკის შესახებ და უსვამს კითხვებს: რას ნიშნავს ეს სახელწოდება? (სავარაუდო პასუხი: ზოოლოგიური პარკი, ანუ პარკი, სადაც ცხოველები ცხოვრობენ), რისთვის არსებობს ზოოპარკები? (იმისთვის, ცხოველების ის ჯიშები, რომლებიც ბუნებაში ძალიან ცოტა დარჩა, არ გადაშენდნენ, იმისთვის, რომ მეცნიერებმა უკეთ შეისწავლონ ცხოველები, გაიგონ, როგორი საცხოვრებელი პირობები და გარემო სჭირდებათ მათ. ზოოპარკები საჭიროა იმისთვისაც, რომ ბავშვებმა ნახონ ცოცხალი ცხოველები, გაიცნონ და შეიყვარონ ისინი, გაიგონ, რომ ცხოველთა სამყარო ძალიან მნიშვნელოვანი და საინტერესოა). მასწავლებელი აგრეთვე ეკითხება მოსწავლეებს, უნახავთ თუ არა ცხოველების შესახებ შექმნილი ფილმები, წიგნები და სხვ. მასწავლებელი შეახსენებს მოსწავლეებს პირველი ზოოპარკის დამაარსებლის, გერმანელი მეცნიერის კარლ ჰაგენბეკის შესახებ, და უყვება მათ თანამედროვე ბრიტანელი მეცნიერის, მწერლისა და კინემატოგრაფისტის ჯერალდ დარელის შესახებ, რომ მის ზოოპარკში ცხოველებისთვის შესანიშნავი პირობები აქვთ შექმნილი: ისინი პატარა, ვიწრო გალიებში კი არ სხედან, არამედ დიდ ვოლიერებში, რომლებიც ბუნებრივი საზღვრებით – წყლის მასივებით, კლდეებით, ხეებით არის შემოსაზღვრული. დარელის ზოოპარკში ცხოველებს არა მარტო კარგი პირობები აქვთ, არამედ თავიანთი ოჯახები და შვილებიც. მასწავლებელი უჩვენებს ბავშვებს ზოოპარკების ხედებს (ფოტოებს, კომპიუტერულ გამოსახულებებს და ა.შ.). მასწავლებელი უხსნის მოსწავლეებს, თუ რა არის „წითელი წიგნი“ – საგანგებო წიგნი, სადაც ჩაწერილია გაქრობის საფრთხის წინაშე მყოფი ცხოველები და მცენარეები.

მასწავლებელი ეკითხება მოსწავლეებს, ახსოვთ თუ არა მათ ზოოპარკებში მოქცევის წესები, რომლებიც შემოიღეს როგორც ადამიანების, ასევე ცხოველების დასაცავად (მნახველები არ უნდა მიუახლოვდნენ ცხოველებს და არ უნდა შეეხონ მათ, არ უნდა დაუყარონ საჭმელი (ის შეიძლება მათთვის მაგნებელი იყოს) ან რაიმე ნივთები, არ უნდა გააჯავრონ ან გაადიზიანონ ცხოველები). მასწავლებელი ეკითხება მოსწავლეებს, მათი აზრით, რა უნდა კეთდებოდეს, რომ ზოოპარკებში ცხოველებმა ბედნიერად იგრძნონ თავი და რა იქნება მათთვის ცუდი.

შინაარსის რეალიზების ფაზა:

მოსწავლეები იყოფიან ჯგუფებად. ამის შემდეგ ჯგუფის ყველა წევრმა უნდა გამოძერწოს პლასტილინისაგან ერთი ან რამდენიმე ცხოველი. ამაში მათ მოსწავლის სახელმძღვანელოში მოყვანილი მაგალითები დაეხმარებათ, სადაც მოცემულია სქემები, თუ როგორ უნდა გამოძერწონ იოლად ცხოველები (ლომი, ვეფხვი, ნიანგი, თეთრი და მურა დათვი, ჟირაფი, სპილო და ბეჰემოტი). მაგრამ თუ მოსწავლეებს აქვთ სურვილი, შეუძლიათ გამოძერწონ ნებისმიერი სხვა ცხოველი, ისეთები, როგორებიც მათ მოსწონთ და აინტერესებთ.

რეფლექსიის ფაზა

მასწავლებელი და მოსწავლეები საუბრობენ იმაზე, თუ რა შეიტყვეს ცხოველებისა და ზოოპარკში მათი ცხოვრების შესახებ, როგორი აზრები აქვთ მათ ამ თემასთან დაკავშირებით, რისი გაკეთება შეუძლიათ პირადად მათ იმისთვის, რომ ხელი შეუწყონ ცხოველთა სამყაროსადმი კეთილ დამოკიდებულებას – მაგალითად, მოაწყონ საკუთარი ნახატებისა და ფოტოების გამოფენა ამ თემაზე და დაპატიჟონ სტუმრები.

შეფასების კრიტერიუმები

მოსწავლეებს ვაფასებთ იმის მიხედვით, რამდენად შეძლეს მათ გამოველინათ:

- ცხოველთა სამყაროსა და ზოოპარკის დანიშნულების შესახებ მსჯელობის უნარი;
- პლასტილინისაგან ცხოველების ძერწვის უნარ-ჩვევები.

8. პლასტილინის ზოოპარკი (ბაკვეთილი II)

მიზნები: პრაქტიკული აქტივობის შესრულების საფუძველზე განვავითაროთ მოსწავლეთა კომპოზიციის გრძნობა, მოდელირებული გარემოს მრავალგვარი მასალებით შექმნის უნარი და გუნდური მუშაობის უნარ-ჩვევები.

ამოცანები: მოსწავლეები ერთად ასრულებენ „ზოოპარკის ლანდშაფტს“ წინა

გაკვეთილზე შექმნილი ცხოველების მოსათავსებლად სხვადასხვა მასალის გამოყენებით.

სტანდარტთან შესაბამისობა

ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).3, ს.გ.დაწყ.(I).4.

ინტეგრირება

ბუნებისმეტყველება

მასალა მოსწავლეთათვის:

წინა გაკვეთილზე გამოძერწილი ცხოველები, მუყაოს დიდი ნაჭერი, გუაშის საღებავები, ფუნჯები, წყლიანი ჭურჭელი, ღრუბელი, წებო, მაკრატელი, სხვადასხვა ბუნებრივი მასალები და დეტალები – ტოტები, კენჭები, ქვიშა და სხვ.

გაკვეთილის გეგმა:

1. გამოწვევის ფაზა 10 წუთი;
2. შინაარსის რეალიზების ფაზა 25 წუთი;
3. რეფლექსიის ფაზა 10 წუთი.

გაკვეთილის მსვლელობა

გამოწვევის ფაზა

მასწავლებელი სთხოვს მოსწავლეებს, გაიხსენონ, თუ რა იციან მათ ზოოპარკის შესახებ და უსვამს კითხვებს: რას ნიშნავს ეს სახელწოდება? (სავარაუდო პასუხი: ზოოლოგიური პარკი, ანუ პარკი, სადაც ცხოველები ცხოვრობენ), რისთვის არსებობს ზოოპარკები? (იმისთვის, ცხოველების ის ჯიშები, რომლებიც ბუნებაში ძალიან ცოტა დარჩა, არ გადაშენდნენ, იმისთვის, რომ მეცნიერებმა უკეთ შეისწავლონ ცხოველები, გაიგონ, როგორი საცხოვრებელი პირობები და გარემო სჭირდებათ მათ. ზოოპარკები საჭიროა იმისთვისაც, რომ ბავშვებმა ნახონ ცოცხალი ცხოველები, გაიცნონ და შეიყვარონ ისინი, გაიგონ, რომ ცხოველთა სამყარო ძალიან მნიშვნელოვანი და საინტერესოა). მასწავლებელი აგრეთვე ეკითხება მოსწავლეებს, უნახავთ თუ არა ცხოველების შესახებ შექმნილი ფილმები, წიგნები და სხვ. მასწავლებელი შეახსენებს მოსწავლეებს პირველი ზოოპარკის დამაარსებლის, გერმანელი მეცნიერის კარლ ჰაგენბეკის შესახებ, და უყვება მათ თანამედროვე ბრიტანელი მეცნიერის, მწერლისა და კინემატოგრაფისტის ჯერალდ დარელის შესახებ, რომ მის ზოოპარკში ცხოველებისთვის შესანიშნავი პირობები აქვთ შექმნილი: ისინი პატარა, ვიწრო გალიებში კი არ სხედან, არამედ დიდ ვოლიერებში, რომლებიც ბუნებრივი საზღვრებით – წყლის მასივებით, კლდეებით, ხეებით არის შემოსაზღვრული.

დარელის ზოოპარკში ცხოველებს არა მარტო კარგი პირობები აქვთ, არამედ თავიანთი ოჯახები და შვილებიც. მასწავლებელი უჩვენებს ბავშვებს ზოოპარკების ხედებს (ფოტოებს, კომპიუტერულ გამოსახულებებს და ა.შ.)

მასწავლებელი ეკითხება მოსწავლეებს, ახსოვთ თუ არა მათ ზოოპარკებში მოქცევის წესები, რომლებიც შემოიღეს როგორც ადამიანების, ასევე ცხოველების დასაცავად (მნახველები არ უნდა მიუახლოვდნენ ცხოველებს და არ უნდა შეეხონ მათ, არ უნდა დაუყარონ საჭმელი (ის შეიძლება მისთვის მავნებელი აღმოჩნდეს) ან რაიმე ნივთები, არ უნდა გააჯავრონ ან გააღიზიანონ ცხოველები). მასწავლებელი ეკითხება მოსწავლეებს, მათი აზრით, რა უნდა კეთდებოდეს, რომ ზოოპარკებში ცხოველებმა ბედნიერად იგრძნონ თავი და რა იქნება მათთვის ცუდი.

შინაარსის რეალიზების ფაზა:

მოსწავლეები ასრულებენ გუნდურ სამუშაოს: ქმნიან „ლანდშაფტს“ თავიანთი ზოოპარკისთვის. თავდაპირველად მუყაოს დიდ ნაჭერზე მონიშნავენ, სად განლაგდება ვოლიერები, შემდეგ კი ფუნჯებით ან ღრუბლით დებავენ მას გუაშის საღებავებით. გუაშის ნასცრისფერი ან ყვითელი საღებავით იხატება დაკლანილი „ბილიკები“, რომლებზეც წაუსვამენ წებოს თხელ ფენას და დააყრიან ქვიშას ან კენჭებს. ლურჯი და ცისფერი საღებავებით იხატება ოვალური „ტბები“ (შეიძლება მათი სხვა ტექნიკით შექმნაც: პატარა მრგვალი სარკეების დაწებება), სადაც შეიძლება ფრინველების (იხვების, ფლამინგოების და სხვ.) მოთავსება. ალაგ-ალაგ შეიძლება დაწებდეს ფერადი ქაღალდისაგან გამოჭრილი ან დახატული ხეები, ან ნამდვილი პატარა ტოტები, კენჭები, ხავსი ან სხვა დეტალები. ლანდშაფტზე აგრეთვე შეიძლება განლაგდეს პლასტილინისაგან გამოძერწილი ან ქაღალდისაგან გამოჭრილი ადამიანების ფიგურები.

რეფლექსიის ფაზა

მზა ნამუშევარი განსაკუთრებული სიფრთხილით უნდა გამოიფინოს, რომ მისი ნაწილები ადგილიდან არ დაიძრას. ასევე არ შეიძლება მისი სიტბოსთან ახლოს მოთავსება, რომ პლასტილინი არ დადნეს.

მოსწავლეები საუბრობენ იმის შესახებ, თუ რა იციან გამოსახულ ცხოველებზე, როგორი უნდა იყოს, მათი აზრით, იდეალური ზოოპარკი და რა შეუძლიათ კიდევ გააკეთონ ადამიანებმა, რომ ხელი შეუწყონ ცხოველთა სამყაროს გადარჩენას და მის მიმართ კეთილი დამოკიდებულების ჩამოყალიბებას.

დამატებითი აქტივობები

1. შეიძლება მოეწეოს ეკოლოგიური ღონისძიება, რომელსაც დაესწრებიან მოწვეული სტუმრები. მოსწავლეები წარმოადგენენ თავიანთ „ზოოპარკს“, და ისაუბრებენ მის შესახებ.

2. აგრეთვე შესაძლებელია, მოსწავლეებმა მოაწეონ თავიანთი ნახატებისა და ფოტოების გამოფენა ცხოველთა დაცვის თემაზე და დაპატიჟონ სტუმრები.

სასწავლო შეთავაზებები

შეიძლება მოეწეოს ექსკურსია ზოოპარკში, სადაც ბავშვები დაათვალიერებენ და დახატავენ ცხოველებს.

შეფასების კრიტერიუმები

მოსწავლეებს ვაფასებთ იმის მიხედვით, რამდენად შეძლეს მათ გამოეცლინათ:

- ფანტაზია, კომპოზიციური და დეკორატიული უნარები ზოოპარკის „ლანდშაფტის“ შექმნის პროცესში;
- ჯგუფური მუშაობის უნარ-ჩვევებს.

9. მხიარული სამყარო – ცირკი

მიზნები: პრაქტიკული აქტივობის შესრულების საფუძველზე განავითაროთ მოსწავლეთა ფანტაზია და ემოციური სფერო, დავხვეწოთ ფერისა და ფორმის გრძნობა და ელემენტარული კომპოზიციური უნარები.

ამოცანები: მოსწავლეები ასრულებენ საერთო გუნდურ სამუშაოს: ხატავენ საცირკო წარმოდგენას.

სტანდარტთან შესაბამისობა

ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).3, ს.გ.დაწყ.(I).4, ს.გ.დაწყ.(I).5.

მასალა მოსწავლეთათვის:

ქაღალდის დიდი ფორმატი, ფერადი ფანქრები ან პასტელები, ფლომასტერები, ცალკეული სახატავი ფურცლები, მაკრატელი და წებო.

ტერმინები

გაკვეთილის გეგმა:

1. გამოწვევის ფაზა 10 წუთი;
2. შინაარსის რეალიზების ფაზა 25 წუთი;
3. რეფლექსიის ფაზა 10 წუთი.

გაკვეთილის მსვლელობა

გამოწვევის ფაზა

მასწავლებელი ეკითხება მოსწავლეებს, თუ ყოფილან ისინი ცირკში ან თუ უნახავთ საცირკო წარმოდგენები ტელევიზიით ან კინოში, რომელი საცირკო ნომრები მოსწონთ მათ ყველაზე მეტად (სავარაუდო პასუხები: აკრობატები, გაწვრთნილი ცხოველები, ილუზიონისტები, ჟონგლიორები, ჯამბაზები და ა.შ.). მასწავლებელი ესაუბრება მოსწავლეებს იმის შესახებ, რომ ბევრ მხატვარს ძალიან უყვარდა ცირკი და ამ თემაზე მრავალი ნაწარმოები აქვთ შექმნილი. იგი უჩვენებს მოსწავლეებს შაგალის, პიკასოს, ლოტრეკის, დეგას, სეზანის და სხვათა რეპროდუქციებს ან კომპიუტერულ გამოსახულებებს და სვამს კითხვებს: „ამ ნაწარმოებებიდან რომელი მოგწონთ ყველაზე მეტად?“ „ვინ გამოსახა მხატვარმა ამ სურათზე?“ „რას აკეთებენ პერსონაჟები?“ „რა ფერები გამოიყენა მხატვარმა?“ „როგორი განწყობა იგრძნობა ამ სურათში?“ ამის შემდეგ მასწავლებელი სთავაზობს მოსწავლეებს, დახატონ ფერადი ფანქრებით

შინაარსის რეალიზების ფაზა:

მოსწავლეები ასრულებენ გუნდურ სამუშაოს. ქაღალდის დიდ ფორმატზე ხატავენ წრიული ფორმის არენას და შეაფერადებენ მას ყვითლად ფერადი ფანქრებით ან პასტელებით.

ამის შემდეგ მოსწავლეებმა უნდა მოილაპარაკონ იმის შესახებ, თუ ვინ რას დახატავს და არენის რომელ ადგილას განთავსდება ესა თუ ის ფიგურა. ეს ყველაფერი წინასწარ უნდა მონიშნონ ფორმატზე ფანქრით.

შემდეგ მოსწავლეები ცალკე ფურცლებზე ხატავენ ცხოველებს, ჯამბაზებს, აკრობატებს, ჟონგლიორებს, ილუზიონისტებს და სხვ., ამოჭრიან მათ და დააწებებენ არენაზე, მათთვის განკუთვნილ ადგილებზე.

რეფლექსიის ფაზა

სამუშაოს დასრულების შემდეგ მოსწავლეები გამოფენენ თავიანთ „ცირკის არენას“ კლასში, გამოსაჩენ ადგილზე და საუბრობენ იმის შესახებ, თუ ვინ რა დახატა, რა არის საცირკო წარმოდგენის ყველაზე საინტერესო ნაწილი, როგორ და რანაირად მიმდინარეობდა საერთო სამუშაო და ა.შ.

შეფასების კრიტერიუმები

მოსწავლეებს ვაფასებთ იმის მიხედვით, რამდენად შეძლეს მათ გამოველინათ:

- ფანტაზიის უნარი საცირკო პერსონაჟის მოგონებისას;
- კომპოზიციური გადაწყვეტის ელემენტარული უნარები;
- გუნდური მუშაობის უნარები.

10. ჩრდილების თეატრი

მიზნები: პრაქტიკული აქტივობის შესრულების საფუძველზე განვავითაროთ მოსწავლეთა გუნდური მუშაობის უნარ-ჩვევები, ორგანიზაციული და შემოქმედებითი უნარები.

ამოცანები: მოსწავლეები ასრულებენ საერთო გუნდურ სამუშაოს: ქმნიან ჩრდილების თეატრს.

სტანდარტთან შესაბამისობა

ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).3, ს.გ.დაწყ.(I).4, ს.გ.დაწყ.(I).5.

მასალა მოსწავლეთათვის:

ქაღალდის დიდი ფორმატი, ფერადი ფანქრები ან პასტელები, ფლომასტერები, ცალკეული სახატავი ფურცლები, მაკრატელი და წებო.

ტერმინები

გაკვეთილის გეგმა:

1. გამოწვევის ფაზა 15 წუთი;
2. შინაარსის რეალიზების ფაზა 25 წუთი;
3. რეფლექსიის ფაზა 15 წუთი.

გაკვეთილის მსვლელობა

გამოწვევის ფაზა

მასწავლებელი სთხოვს მოსწავლეებს, გაიხსენონ, როგორი იყო მათ მიერ წინა კლასებში გაკეთებული თოჯინების თეატრი და აღწერონ იგი. ამის შემდეგ ის გააცნობს მოსწავლეებს სრულიად სხვანაირ თოჯინების თეატრ – ჩრდილების თეატრს. მასწავლებელი უყვება მოსწავლეებს, რომ იგი ძველად ინდონეზიაში გამოიგონეს და იქ ეს ტრადიცია დღესაც ცოცხლობს. ასეთ თეატრში მაყურებელი თვით თოჯინებს ვერ ხედავს: ისინი ქაღალდის ან ქსოვილის ეკრანის უკან თავსდება, ზურგის მხრიდან მათ ღამპა ანათებთ და ეკრანზე მაყურებელი მათი ჩრდილების მოძრაობას ხედავს. ტრადიციული თოჯინები ბრტყელი იყო, ისინი ტყავისა და ხისაგან მზადდებოდა და ჯოხებზე მაგრდებოდა. ხელებს მათზე ჯოხების მეშვეობით ამოძრავებდნენ.

შინაარსის რეალიზების ფაზა:

მოსწავლეები ასრულებენ გუნდურ სამუშაოს – ამზადებენ ჩრდილების თეატრს. მოსწავლეები ირჩევენ, რომელი ზღაპრის ან მოთხრობის დადგმა სურთ, რამდენი და რა თოჯინა უნდა გაკეთდეს და ამის შემდეგ შეუდგებიან მუშაობას.

სამუშაო სრულდება გუნდურად. მოსწავლეები ინაწილებენ მოვალეობებს: ზოგი გამოჭრის საჭირო ზომის ეკრანს და სკოხით ან ჭიკარტებით დაამაგრებს მას ჩარჩოზე. ზოგი ხატავს მუყაოზე თოჯინების სილუეტებს, ზოგი გამოჭრის მათ, ზოგი ამაგრებს ჯოხებზე სკოხით ან წებოთი.

რეფლექსიის ფაზა

სამუშაოს დასრულების შემდეგ მოსწავლეები ატარებენ პატარა რეპეტიციას, რათა დარწმუნდნენ, რომ ყველაფერი სათანადოდ გამოვიდა.

ამის შემდეგ მოილაპარაკებენ იმის შესახებ, თუ როდის ჩატარდება თეატრალური პრემიერა, სად უნდა დასხდნენ მოწვეული სტუმრები, როგორ უნდა გააფორმებენ საკლასო ოთახს და ა.შ.

შეფასების კრიტერიუმები

მოსწავლეებს ვაფასებთ იმის მიხედვით, რამდენად შეძლეს მათ გამოეცლინათ:

- დეკორატიული და კომპოზიციური უნარები (მარტივ დონეზე);
- გუნდური მუშაობის უნარები.

11. კაიროს მუზეუმი

მიზნები: ვიზუალური მასალის დათვალიერების, მსჯელობის და პრაქტიკული აქტივობის შესრულების საფუძველზე განვავითაროთ ინტერესი კულტურული მემკვიდრეობისადმი, კონსტრუირების და დეკორატიული უნარები და ჯგუფური მუშაობის უნარ-ჩვევები.

ამოცანები: მოსწავლეები ასრულებენ კაიროს მუზეუმის დარბაზის ამსახველ დიორამას.

სტანდარტთან შესაბამისობა

ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).4, ს.გ.დაწყ.(I).5.

ტერმინები

სარკოფაგი

მასალა მოსწავლეთათვის:

ამისთვის დაგჭირდებათ მუყაოს ყუთი, მაკრატელი, წებო, ფანქარი, გუაშის საღებავები, ფუნჯი, ფერადი ქაღალდები, პლასტილინი, გასაფორმებელი დეტალები: ფერადი შუშები, მძივები, და სხვ.

გაკვეთილის გეგმა:

1. გამოწვევის ფაზა 10 წუთი;
2. შინაარსის რეალიზების ფაზა 25 წუთი;

3. რეფლექსიის ფაზა 10 წუთი,

გაკვეთილის მსვლელობა

გამოწვევის ფაზა

მასწავლებელი სთხოვს მოსწავლეებს, გაიხსენონ, რა ახსოვთ ეგვიპტური კულტურის შესახებ და რა აქტივობები შეასრულეს ამ თემაზე წინა წლებში. ამის შემდეგ მასწავლებელი ესაუბრება მოსწავლეებს იმის შესახებ, რომ არქეოლოგების მიერ აღმოჩენილი იმ ეპოქის მრავალი ძალზე საინტერესო ძეგლების დიდი ნაწილი ეგვიპტის დედაქალაქში, კაიროს მუზეუმში ინახება, და რომ მათი უმრავლესობა აღმოჩენილია ფარაონების სამარხებში.

მოსწავლეები ათვალიერებენ კაიროს მუზეუმის ექსპონატებს – ფარაონებისა და დედოფლების ქანდაკებებსა და რელიეფებს, ოქროსა და ალუბასტრისაგან დამზადებულ სარკოფაგებს, სადაც ოქროსნიღბიანი მუმიები ასვენია, ფრესკებს, სადაც შევარდნის და ლომისთავიანი ეგვიპტური ღმერთებია გამოსახული და შესანიშნავი ოსტატობით დამზადებულ სხვა ნივთებს. მოსწავლეები აღწერენ მათ და საუბრობენ იმაზე, თუ რომელი ექსპონატი უფრო მოსწონთ და რატომ.

შინაარსის რეალიზების ფაზა:

მოსწავლეები აკეთებენ დიორამას კაიროს მუზეუმის ერთ-ერთი დარბაზის გამოსახულებით. ამისთვის ისინი ჯერ ამზადებენ შესაფერის ყუთს ან მის რამდენიმე მხარეს. ის უნდა გამოხატავდეს კაიროს მუზეუმის რომელიმე დარბაზის მსგავს სივრცეს, სადაც არქეოლოგიური ექსპონატები იქნება განლაგებული.

ყუთის კედლებზე იხატება ფრესკები და იეროგლიფები. ცენტრში დაიდგმება პლასტილინისაგან გამოძერწილი სარკოფაგი. პატარა კოლოფებში ან უშუალოდ ძირს მოსწავლეები დააწყობენ „ფარაონის განძს“ – ფერად შუშებს, მძივებს და სხვ. აქვე დააწყობენ პლასტილინისაგან ან თიხისაგან გამოძერწილ პატარა ქანდაკებებს.

რეფლექსიის ფაზა

სამუშაოს დასრულების შემდეგ მოსწავლეები გამოფენენ თავიანთ ნამუშევრებს და მოაწყობენ საკლასო გამოფენას. ისინი საუბრობენ იმაზე, თუ რა გამოსახეს, რა იციან ეგვიპტის შესახებ, რამ დააინტერესათ ყველაზე მეტად და ა.შ.

შეფასების კრიტერიუმები

მოსწავლეებს ვაფასებთ იმის მიხედვით, რამდენად შეძლეს მათ გამოეფლინათ:

- ფანტაზიის უნარი კაიროს მუზეუმის დარბაზის გამოსახვისას;
- კონსტრუირებისა და ძერწვის უნარები.

12. საათის ისტორია

მიზნები: ვიზუალური მასალის დათვალიერების, მსჯელობის და პრაქტიკული აქტივობის შესრულების საფუძველზე განგავითაროთ ინტერესი კულტურული მემკვიდრეობისადმი, კონსტრუირების და დეკორატიული უნარები და ჯგუფური მუშაობის უნარ-ჩვევები.

ამოცანები: მოსწავლეები ასრულებენ კაიროს მუზეუმის დარბაზის ამსახველ დიორამას.

სტანდარტთან შესაბამისობა

ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).4.

ტერმინები

სარკოფაგი

მასალა მოსწავლეთათვის:

ერთჯერადი თეფში, რაიმე ჩხირი, მაგალითად, ფანქარი და ფერადი მარკერები.

გაკვეთილის გეგმა:

1. გამოწვევის ფაზა 10 წუთი;
2. შინაარსის რეალიზების ფაზა 25 წუთი;
3. რეფლექსიის ფაზა 10 წუთი.

გაკვეთილის მსვლელობა

გამოწვევის ფაზა

იცოცხლე, რომ მუზეუმებში ჩვეულებრივი ნივთებიც ინახება, ისეთები, რომლებსაც ყოველდღიურად ვხმარობთ? ზოგიერთ მათგანს ძველი და საინტერესო ისტორია აქვთ. აი, თუნდაც, უბრალო საათი, რომელიც ყველა ოჯახში არის. მისი შორეული წინაპარი მზის საათი იყო, სადაც დროს ისარი კი არ უთითებდა, არამედ ჩხირისაგან დაცემული ჩრდილი.

საათი, რომელსაც ეგვიპტელები და ძველი ბერძნები ხმარობდნენ, წყლისა იყო: კონუსური ჭურჭლიდან მოწვეთავდა წყალი, დანაყოფები კი დროს აღნიშნავდა. ასეთი საათი ღამითაც და უმზეო ამინდშიც გამოიყენება.

იყო აგრეთვე ქვიშის საათებიც, სადაც ქვიშა ზედა ჭურჭლიდან ქვედაში დროის გარკვეულ მონაკვეთში, მაგალითად, ერთ საათში ცვიოდა, შემდეგ კი მას საპირისპიროდ ატრიალებდნენ.

ძველ ჩინეთში ცეცხლის საათი გამოიგონეს. ის დანაყოფებიან სანთელს ჰგავს, რომელიც დროს აღნიშნავს.

გაცილებით უფრო გვიანდელი გამოგონებაა მექანიკური საათები. ზოგი მათგანი უზარმაზარი იყო და ქალაქის ყველაზე მაღალ შენობებზე მონტაჟდებოდა, ზოგი – ძეწკვზე ჩამოკიდებული ბურთულის ფორმის ჯიბის საათი, ზოგიც, მოოქროვილი და ქანდაკებებით შემკული, ბუხარზე დასადგმელად გამოიყენებოდა.

ახლა ასეთ საათებს აღარ ხმარობენ: გაცილებით უფრო მოსახერხებელია ელექტრონისა და კვარცის ზუსტი საათები. მაგრამ ძველ საათებს, რომლებიც ხშირად დეკორატიულ-გამოყენებითი ხელოვნების შესანიშნავ ნიმუშებს წარმოადგენდა, დღესაც ინტერესით ათვალიერებენ მუზეუმების სტუმრები.

შინაარსის რეალიზების ფაზა:

მასწავლებელი სთავაზობს მოსწავლეებს, გააკეთონ დეკორატიულ-გამოყენებითი ხელოვნების ნიმუში: ღამაზად მოხატული მზის საათი.

თევში დაიყოფა 12 ნაწილად – ეს იქნება მზის საათის ციფერბლატი. ზედ უნდა დაიწეროს ციფრები. შუაში მას გაუკეთდება ნახვრეტი და შიგ ღამაგრდება ჩხირი. საათი მზეზე ისეთნაირად უნდა დაიდოს, რომ შუადღეზე ჩრდილი 12 საათზე ეცემოდეს. შემდეგ მოსწავლეები მოხატავენ თავიანთ საათებს ღამაზი ორნამენტებით.

რეფლექსიის ფაზა

სამუშაოს დასრულების შემდეგ მოსწავლეები ათვალიერებენ ერთმანეთის ნამუშევრებს და საუბრობენ იმაზე, თუ როგორი საათები გამოუვიდათ, როგორ გააფორმეს ისინი, ვისი ნამუშევარი გამოვიდა ყველაზე საინტერესო და რატომ და ა.შ. საუბარი კეთილგანწყობილი და მეგობრული უნდა იყოს, მაგრამ ამავე დროს უნდა გამოითქვას საქმიანი აზრები იმის შესახებ, თუ როგორ შეიძლება ნამუშევრების კიდევ უფრო გაუმჯობესება და რა არის ამისთვის საჭირო.

შეფასების კრიტერიუმები

მოსწავლეებს ვაფასებთ იმის მიხედვით, რამდენად შეძლეს მათ გამოეყლინათ:

- კონსტრუირების უნარი;
- დეკორატიული უნარები.

13. შიშაჯამებული ბაკვეთილი

მიზნები: მოსწავლეთა მიერ ათვისებული ცოდნისა და უნარ-ჩვევების შემოწმება.

ამოცანები: მოსწავლეები მონაწილეობენ ინტელექტუალურ თამაშში და აგრეთვე პრაქტიკული აქტივობის შესრულების საფუძველზე ახდენენ ათვისებული უნარების დემონსტრირებას.

სტანდარტთან შესაბამისობა

ს.გ.დაწყ.(I).3, ს.გ.დაწყ.(I).4, ს.გ.დაწყ.(I).5, ს.გ.დაწყ.(I).6.

მასალა/რესურსები მასწავლებლისთვის

ვიზუალური მასალა – რეპროდუქციები ან კომპიუტერული გამოსახულებები, სადაც ასახულია სხვადასხვა დარგისა და ჟანრის ნაწარმოებები, პროექტორი.

გაკვეთილის გეგმა

1. შესავალი საუბარი 3 წთ;
2. საკონტროლო თამაში-აქტივობა 12 წთ;
3. პრაქტიკული აქტივობა 15 წთ;
4. შედეგების ანალიზი 5 წთ.

გაკვეთილის მსვლელობა

გამოწვევის ფაზა

მასწავლებელი და მოსწავლეები საუბრობენ იმის შესახებ, თუ ცოდნისა და უნარ-ჩვევის რა მარაგი შეიძინეს ამ პრიოდში, რომელი ახალი ტერმინები და ცნებები შეისწავლეს, რა ტექნიკებს გაეცნენ, რომელ ახალ უნარ-ჩვევებს დაეუფლნენ. მასწავლებელი სთავაზობს მოსწავლეებს, დაწვრილებით ჩამოთვალონ, რა შეიტყვეს ახალი (მაგალითად: მათ განამტკიცეს თავიანთი ცოდნა ხელოვნების დარგების შესახებ, შეიტყვეს, თუ რას ნიშნავს ჰაეროვანი, ანუ ფერადოვანი პერსპექტივა, გაეცნენ მონოქრომული ნაწარმოების თავისებურებებს, შეიტყვეს, თუ რა არის მობილი., გაეცნენ ტერმინს „ურბანული პეიზაჟი“, შეიტყვეს, რა განსხვავებაა მრგვალ ქანდაკებასა და სკულპტურულ რელიეფს შორის და სხვ.

მათ აგრეთვე განამტკიცე სხვადასხვა მასალითა და ტექნიკით მუშაობის პრაქტიკული უნარ-ჩვევები: ისინი ფლობენ ფერადი ფანქრებით, პასტელით, აკვარელის და გუაშის საღებავებით და პლასტილინით მუშაობის ძირითად ხერხებს, შეუძლიათ შერეული მასალით მუშაობა, ფერადი ქაღალდის და სხვა შესაფერისი მასალის დაწებებით ბრტყელი ან მოცულობრივი ნამუშევრების შექმნა და არატრადიციული მასალების გამოყენება.

შინაარსის რეალიზების ფაზა

თამაში-ვიქტორინა „ვიპოვოთ გამონაკლისი“. მასწავლებელი ჰყოფს კლასს ჯგუფებად და უჩვენებს რეპროდუქციებს, სადაც ასახულია ერთტიპური ნაწარმოებები ერთი გამონაკლისით: მაგ., რამდენიმე მრგვალ ქანდაკება და ერთ რელიეფი, რამდენიმე თანამედროვე მხატვრის ნაწარმოები და ერთი – აღორძინების ხანის ან სხვა ძველი ეპოქის მხატვრის, რამდენიმე პეიზაჟი და ერთი პორტრეტი

და ა.შ. მასწავლებელი თავად ირჩევს, რა შეკითხვები დაუსვას მოსწავლეებს, მაგრამ ისინი ამ წელს გავლილი მასალის სფეროდან უნდა შეირჩეს.

თამაშის წესები: ჯგუფები პასუხობენ ერთმანეთის მიყოლებით, ისინი თითო ქულას (ვარსკვლავს, გულს, ყვავილს) იღებენ სწორ პასუხში, თუ პასუხი არასწორია, შემდეგი ჯგუფი პასუხობს იმავე კითხვას. მასწავლებელი აქცევს ყურადღებას, რომ თამაშის წესები დაცული იყოს.

პრაქტიკული აქტივობა. პრაქტიკული უნარების დემონსტრირების მიზნით მოსწავლეები ასრულებენ მცირე მოცულობის პრაქტიკულ დავალებას, მაგ., კომპოზიციას სასურველი მასალით თავისუფალ თემაზე.

რეფლექსიის ფაზა

მასწავლებელი და მოსწავლეები საუბრობენ ჩატარებულ თამაშზე და აფასებენ მიღებულ შედეგებს. მოსწავლეები გამოთქვამენ საკუთარ აზრს იმის შესახებ, თუ რამდენად კარგად გამოავლინეს მათ მიღებული ცოდნა და რა უნდა გააკეთონ იმისთვის, რომ ეს ცოდნა კიდევ უფრო გაღრმავდეს. ასევე საუბრობენ შესრულებულ ნამუშევრებზე. მასწავლებელი მიუთითებს, თუ რა მიღწევები გამოავლინეს მათ პრაქტიკული უნარ-ჩვევების დაუფლების თვალსაზრისით და რისი დაუფლება იქნება კიდევ საჭირო. მასწავლებლის საუბარი ხელს უნდა უწყობდეს მოსწავლეების მოტივაციას, იყოს დადებითი და პოზიტიური, მაგრამ ამავე დროს შეიცავდეს საქმიან რჩევებს.

შეფასების კრიტერიუმები

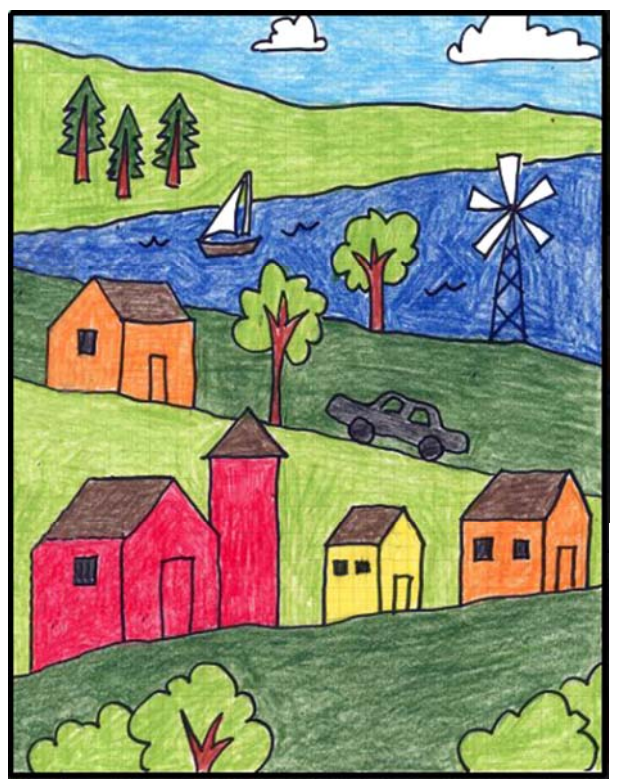
მოსწავლეებს ვაფასებთ:

- თამაშის მსვლელობის დროს გამოვლენილი ცოდნისა და უნარების მიხედვით;
- პრაქტიკული დავალების შესრულების პროცესში გამოვლენილი უნარ-ჩვევების მიხედვით.

თავი II

22. როგორ დავხატოთ შორეული სივრცე

მიზნები: საუბრის, საილუსტრაციო მასალის დათვალიერების და პრაქტიკული აქტივობის შესრულების საფუძველზე გავაცნოთ მოსწავ-

ლევს სივრცის პლანებად გადმოცემის პრინციპები, განვითაროთ მათი შემოქმედებითობა და პრაქტიკული უნარ-ჩვევები.

ამოცანები: მოსწავლეები ფერადი ფანქრებით ხატავენ პეიზაჟს პლანებით.

სტანდარტთან შესაბამისობა

ს.გ.დაწყ.(I).1, ს.გ.დაწყ.(I).4, ს.გ.დაწყ.(I).5, ს.გ.დაწყ.(I).6.

მასალა/რესურსები მასწავლებლისთვის

პეიზაჟების ამსახველი ვიზუალური მასალა

მასალა მოსწავლეთათვის:

სახატავი ფურცლები, ფერადი ფანქრები, საშლელი

ტერმინები

წინა პლანი, შუა პლანი, უკანა პლანი

გაკვეთილის გეგმა

1. გამოწვევის ფაზა 5 წთ
2. შინაარსის რეალიზების ფაზა 25 წთ
3. რეფლექსიის ფაზა 5 წთ

გაკვეთილის მსვლელობა

გამოწვევის ფაზა

მასწავლებელი უჩვენებს მოსწავლეებს პეიზაჟების ამსახველ სურათებს და ეკითხება, შეგვიძლია თუ არა მივხედეთ, რა მოხანს ჩვენთან ახლოს, რა უფრო შორს და რა – ყველაზე შორს. (სავარაუდო პასუხები: ყველაზე ახლოს არის სახლი, ან ხე, ან ადამიანთა ჯგუფი, ცოტა შორს – მინდორი, ან გზა, ან ტყე, ყველაზე შორს – მთები ან ქალაქი და ა.შ.). მასწავლებელი უხსნის მოსწავლეებს, რომ ყველაზე წინ გამოსახულ არეს ეწოდება წინა, ანუ პირველი პლანი, შემდეგ გამოისახება შუა, ანუ მეორე პლანი და ბოლოს – უკანა პლანი, ანუ მესამე პლანი. მასწავლებელი სთხოვს მოსწავლეებს, სახაზავით მოხაზონ პლანები და აჩვენონ ისინი თანაკლასელებს. ამის შემდეგ მასწავლებელი სთავაზობს მოსწავლეებს, მიაქციონ ყურადღება, სად ხატია უფრო დიდი საგნები, მაგალითად, სახლები, სად – უფრო პატარა. (სავარაუდო პასუხი: წინა პლანზე საგნები უფრო დიდი ჩანს, ვიდრე უკანაზე). ამის შემდეგ მასწავლებელი სთავაზობს ბავშვებს, გამოსახონ პეიზაჟი პლანებად, ისე, რომ ნახატზე ჩანდეს, რა ახლოს არის და რა – შორს.

შინაარსის რეალიზების ფაზა

მოსწავლებელი დაფაზე ცარცით ან მარკერით ნაბიჯ-ნაბიჯ აჩვენებს მოსწავლეებს ესკიზის შექმნის თანმიმდევრობას. ტალღოვანი დიაგონალური ხაზით იგი ჯერ მოხაზავს არეს სურათის ყველაზე ქვემო კიდეში, შემდეგ მის ზემოთ საწინააღმდეგო მხარეს დახრილი ტალღოვანი ხაზით მოხაზავს შუა პლანს და ბოლოს, ყველაზე ზემოთ – უკანა პლანს. ამის შემდეგ მოსწავლეები ხატავენ ხეებს, სახლებს, მანქანებს – წინ უფრო დიდად, შორს – უფრო პატარად. როდესაც ესკიზი მზად იქნება, მოსწავლეები აფერადებენ მას ფერადი ფანქრებით.

რეფლექსიის ფაზა

მუშაობის დასრულების შემდეგ ნახატები გამოიფინება კლასში. მოსწავლეები მსჯელობენ საკუთარ და სხვის ნამუშევრებზე, საუბრობენ იმაზე, თუ რისი თქმა და გამოხატვა უნდოდათ მათ, როგორ გამოუვიდათ მათ პლანები და იგრძნობა თუ არა მათ პეიზაჟებზე სიღრმე და შორეული სივრცე..

სასწავლო შეთავაზებები

შეინახეთ ნამუშევრები მოსწავლეთა პორტფოლიოებისთვის.

შეფასების კრიტერიუმები

მოსწავლეებს ვაფასებთ იმის მიხედვით, რამდენად შეძლეს მათ გამოეცლინათ:

- ტერმინების „წინა პლანი“, „შუა პლანი“ და „უკანა პლანის“ სწორად გაგების და ხმარების უნარი;
- პეიზაჟის გამოსახვის დროს ელემენტარულ დონეზე პლანების აგების უნარი,
- ფერადი ფანქრებით მუშაობის უნარი.

თავი III

27. ქართული ნატურმორტი

მიზნები: ქართველი მხატვრების ნატურმორტების გაცნობისა და პრაქტიკული აქტივობის შესრულების საფუძველზე ხელი შევეწყოთ მოსწავლეთა ინტერესის გაღვივებას დეკორატიულ-გამოყენებითი ხელოვნების დარგებისადმი, განვავითაროთ მოსწავლეთა კომპოზიციური უნარები, ფერისა და ფორმის გრძნობა.

ამოცანები: მოსწავლეები ასრულებენ ტრადიციული ქართული ნივთებისაგან შედგენილ ნატურმორტს გუაშის საღებავებით.

სტანდარტთან შესაბამისობა

ს.გ.დაწყ.(I).1, ს.გ.დაწყ.(I).3, ს.გ.დაწყ.(I).4, ს.გ.დაწყ.(I).5, ს.გ.დაწყ.(I).6.

მასალა მოსწავლეთათვის:

ჩარჩო, ქაღალდი ეკრანისათვის, ლამპა, ფანქარი და საშლელი, სახაზავი, მაკრატელი, სკოჩი, ჭიკარტები, მუყაო, ჯოხები თოჯინების დასამაგრებლად.

გაკვეთილის გეგმა:

1. გამოწვევის ფაზა 10 წუთი;
2. შინაარსის რეალიზების ფაზა 25 წუთი;
3. რეფლექსიის ფაზა 10 წუთი.

გაკვეთილის მსვლელობა

გამოწვევის ფაზა

მასწავლებელი ეკითხება მოსწავლეებს, თუ დაკვირვებიან ისინი ნივთებს, რომლებსაც ტრადიციულად ჩვენც ვხმარობთ, ჩვენი წინაპრებიც იყენებდნენ და რომლებიც ყოველდღიურ გარემოშიც გვხვდება და მუზეუმებშიც: თიხის დოქებს, ვერცხლის თასებს, ხის ჯამებს, ლურჯ სუფრებს, მოვერცხლილ ყანწებს, ფარდაებს და სხვ. მოსწავლეები ათვალიერებენ ქართული მხატვრების ნატურმორტებს და საუბრობენ იმაზე, თუ რა ნივთებია იქ გამოსახული, რა დანიშნულება აქვთ მათ, რა მასალისგანაა ისინი დამზადებული, როგორი ფორმა და ფერი აქვთ, რა შეიძლება ვივარაუდოთ მათი მფლობელების შესახებ: სოფლად ცხოვრობდნენ ისინი თუ ქალაქად, საქართველოს რომელ მხარეში, შეძლებულად თუ ხელმოკლედ და ა.შ. მასწავლებელი ესაუბრება მოსწავლეებს იმაზე, რომ ასეთი ნივთებიც და მათი ამსახველი ნატურმორტებიც ძალიან მნიშვნელოვანია – ისინი არა მარტო ლამაზია: მეცნიერებს, რომლებიც ერის ყოფასა და კულტურას სწავლობენ, ასეთი ნივთები ბევრ რამეს მოუთხრობენ.

შინაარსის რეალიზების ფაზა:

მოსწავლეები აწყობენ ნატურმორტს ქართული დეკორატიულ-გამოყენებითი ხელოვნების ტრადიციული ნივთებისაგან (მაგ., დოქი, თასი, ჯამი და სხვ.), და ხატავენ ნატურმორტს გუაშის საღებავებით (აუცილებლობის შემთხვევაში შეიძლება აგრეთვე წიგნში მოცემული ფოტოების გამოყენებაც). მასწავლებელი თვალყურს ადევნებს მუშაობის მსვლელობას, აძლევს რჩევებს ან ეხმარება მათ პრაქტიკული ოსტატობის დაუფლებაში. გაკვეთილის ბოლოს მოსწავლეები აწყობენ ნამუშევართა გამოფენას.

რეფლექსიის ფაზა

მასწავლებელი და ბავშვები მსჯელობენ გამოფენილი ნამუშევრების შესახებ. მოსწავლეები ყვებიან, რა გამოსახეს, აღწერენ გამოსახულ ნივთებს, მათ დანიშნულებას, მასალას, ფორმას და ფაქტურას, საუბრობენ იმაზე, თუ რამდენად

მოსდენილადაა განლაგებული ნივთები სასურათო სიბრტყეზე. მოსწავლეებელი ხელს უწყობს საუბრისას პოზიტიური და საქმიანი ატმოსფეროს შექმნას.

დამატებითი აქტივობები

შესაძლებელია:

ტრადიციული ქართული ჭურჭლის გამოძერწვა პლასტილინის ან თიხისაგან.

სასწავლო შეთავაზებები

შეინახეთ ნამუშევრები გამოფენისთვის „ქართული დეკორატიულ-გამოყენებითი ხელოვნება“.

შეფასების კრიტერიუმები

მოსწავლეებს ვაფასებთ იმის მიხედვით, რამდენად შეძლეს მათ გამოეცლინათ:

- ინტერესი და ყურადღება ქართული დეკორატიულ-გამოყენებითი ხელოვნებისადმი;
- კომპოზიციის აგების ელემენტარული უნარი;
- გუაშის საღებავებით მუშაობის საწყისი უნარები.

თავი IV

48. მხატვრობის საფუძვლები

მიზნები: გაეაღრმავოს მოსწავლეთა ცოდნა პეიზაჟის ქანრის და სივრცის პლანებად გადმოცემის შესახებ, ვინსენტ ვან გოგის ნამუშევართა გაცნობის და პრაქტიკული აქტივობის შესრულების საფუძველზე განავითაროს მოსწავლეთა დაკვირვების უნარი და ხატვის უნარ-ჩვევები.

ამოცანები: მოსწავლეები ქმნიან სივრცობრივ პეიზაჟს პასტელებით ვან გოგის სტილით.

შესაბამისობა სტანდარტთან

ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).3, ს.გ.დაწყ.(I).4, ს.გ.დაწყ.(I).6.

მასალა მოსწავლეთათვის:

სახატავი ქაღალდი, გრაფიტის ფანქარი, საშლელი, პასტელები.

ტერმინები

პერსპექტივის კანონები

გაკვეთილის გეგმა:

1. გამოწვევის ფაზა 10 წუთი;
2. შინაარსის რეალიზების ფაზა 25 წუთი;
3. რეფლექსიის ფაზა 10 წუთი.

გაკვეთილის მსვლელობა

გამოწვევის ფაზა

მასწავლებელი უზენაეს მოსწავლეებს ვან გოგის ნამუშევრებს და სთხოვს, გაიხსენონ, როგორ უნდა პლანების მეშვეობით სურათში შორი სივრცის შთაბეჭდილების შექმნა. ამის შემდეგ მასწავლებელი სთხოვს მოსწავლეებს, რომ მიაქციონ ყურადღება სიღრმისკენ, პირველიდან მესამე პლანამდე მიმავალ გზას, რომელიც თანდათან ვიწროვდება და ბოლოს პორიზონტის ხაზზე სულ შეერთდება. მასწავლებელი ეუბნება მოსწავლეებს, რომ ამ წერტილს „თავშეყრის წერტილი“ ეწოდება, ხოლო ხერხებს, რომლებიც ბრტყელ სურათზე სიღრმის შთაბეჭდილების შექმნას ემსახურება, პერსპექტივის კანონებს უწოდებენ.

შინაარსის რეალიზების ფაზა

მოსწავლეები ხატავენ სივრცობრივ პეიზაჟს ვან გოგის სტილით. მაგალითისთვის იყენებენ ნაწარმოებს „პურის ყანა“.

რეფლექსიის ფაზა

როდესაც სამუშაო დასრულდება, მასწავლებელი და მოსწავლეები ათვალიერებენ ნამუშევრებს და საუბრობენ სივრცის გადმოცემის შესახებ: არჩევენ, სად არის პირველი და მეორე პლანი, აკვირდებიან, საითკენ მიდის ხაზები, სად ერთდებიან ისინი და სად არის თავშეყრის წერტილი. მოსწავლეები საუბრობენ იმის შესახებ, გამოუვიდათ თუ არა თავიანთ ნამუშევრებში სიშორის გადმოცემა.

სასწავლო შეთავაზებები

შეინახეთ ნამუშევრები მოსწავლეთა პორტფოლიოებისათვის.

შეფასების კრიტერიუმები

მოსწავლეებს ვაფასებთ იმის მიხედვით, რამდენად შეძლეს მათ გამოველინათ:

- პეიზაჟში სივრცის გამოვლენის უნარი (ელემენტარულ დონეზე).

შეფასება

მოსწავლის შეფასების მიზანი

მოსწავლის შეფასების მიზანია სწავლა-სწავლების ხარისხის მართვა, რაც გულისხმობს სწავლის ხარისხის გაუმჯობესებაზე ზრუნვასა და კონტროლს.

მოსწავლის აკადემიური მიღწევა ხშირად და მრავალმხრივად უნდა შეფასდეს, რაც ხელს შეუწყობს მოსწავლეთა განვითარებას, მათი შესაძლებლობების გამოვლენასა და სხვადასხვა პოტენციალის მქონე მოსწავლეთათვის თანაბარი პირობების შექმნას.

შეფასების სახეები

სკოლაში გამოიყენება ორი ტიპის შეფასება: განმსაზღვრელი და განმავითარებელი.

განმსაზღვრელი შეფასება აკონტროლებს სწავლის ხარისხს, ადგენს მოსწავლის მიღწევის დონეს ეროვნული სასწავლო გეგმით განსაზღვრულ მიზნებთან მიმართებაში. განმსაზღვრელ შეფასებაში იწერება ქულა.

განმავითარებელი შეფასება აკონტროლებს თითოეული მოსწავლის განვითარების დინამიკას და ხელს უწყობს სწავლის ხარისხის გაუმჯობესებას. განმავითარებელი შეფასებისას მასწავლებელი მოსწავლეთა საქმიანობას ამოწმებს არა მათი მიღწევის დონის განსასჯელად და ქულების დასაწერად, არამედ მათ დასახმარებლად. მასწავლებელი აკვირდება თითოეულ მოსწავლეს სწავლის პროცესში, სწავლობს მათ საჭიროებებს, რათა თითოეულ მათგანს მაქსიმალურად შეუწყოს ხელი წინსვლაში. ასეთ კონსტრუქციულ სასწავლო გარემოში მოსწავლეებს არ აფერხებთ მარცხის/წარუმატებლობის შიში და ნებისმიერ შემთხვევაში მასწავლებლის რჩევისა და მხარდაჭერის იმედი აქვთ. ცოდნის დონის მიუხედავად, მოსწავლეები იძენენ ახალ ცოდნას, ამდიდრებენ გამოცდილებას და იუმჯობესებენ უნარებს.

განმავითარებელი შეფასების პროცესში უნდა ჩაერთოს მასწავლებელიც და მოსწავლეებიც. მასწავლებლის დახმარებით, მოსწავლეები თავადაც უნდა ცდილობდნენ, დაადგინონ საკუთარი მოთხოვნილებები, გამოავლინონ ძლიერი და სუსტი მხარეები, შემაფერხებელი ფაქტორები. ამგვარ პროცესებში მოსწავლეების ჩართვა თვითშეფასებისა და თვითგანვითარების უნარებს აყალიბებს და ზრდის მათ ქმედითუნიანობასა და პასუხისმგებლობას.

მნიშვნელოვანია, აღვნიშნოთ, რომ განმავითარებელი შეფასების შემთხვევაში, მოსწავლე ფასდება საკუთარ თავთან, საკუთარ მიღწევებთან მიმართებით, რაც მას საშუალებას აძლევს, იგრძნოს წინსვლა და ირწმუნოს, რომ შეუძლია სიძნელეთა ეტაპობრივად გადალახვა.

განმავითარებელი შეფასებისას გამოიყენება ისეთი საშუალებები, როგორებიცაა სიტყვიერი კომენტარი, რჩევა-დარიგება, დაკვირვების ფურცელი, თვითშეფასებისა და ურთიერთშეფასების სქემა, ცოდნის ათვისების ან უნარის განვითარების ეტაპების აღმნიშვნელი დონეები (მაგ., ათვისებულია/ფლობს, ათვისების/დაუფლების პროცესშია, ასათვისებელია/დასაუფლებელია). ათვისების თუ ფლობის დონეებით შედგენილი შეფასების ან თვითშეფასების სქემები მასწავლებელსაც და მოსწავლესაც საშუალებას აძლევს, დინამიკაში დაინახოს კონკრეტული ცოდნის თუ უნარის ათვისების პროცესი.

შეფასება სახვით და გამოყენებით ხელოვნებაში. შეფასების ხერხები და საშუალებები

შეფასება სწავლების განუყოფელი ნაწილია და შემოწმების მთლიანი პროცესის შედეგს წარმოადგენს. შედეგზე ორიენტირებული სწავლების პრინციპების შესაბამისად, იგი უნდა ეყრდნობოდეს მოსწავლის მიერ გამოვლენილ სასწავლო შედეგებს, სადაც თეორიულ ცოდნასთან შედარებით („რა იცის მოსწავლემ“) უპირატესობა ენიჭება პრაქტიკულ ცოდნას, ანუ უნარ-ჩვევებს („რა შეუძლია მისწავლეს“).

სასწავლო შედეგები სახვითი და გამოყენებითი ხელოვნების დარგში ფართო შესაძლებლობებს იძლევა საესესმენტო ინფორმაციის შეგროვებისათვის, რისთვისაც ამ დარგში მრავალფეროვანი ხერხები და საშუალებები არსებობს. მაგალითად:

- პერიოდული საკლასო და სასკოლო გამოფენები,
- პორტფოლიოები და პრაქტიკული სავარჯიშოების ალბომები,
- ნამუშევრები.
- მასწავლებლის წიგნაკი საინფორმაციო ჩანაწერებისათვის, სადაც აისახება ყოველი მოსწავლის მიერ განვლილი გზა.

- ტესტი. მას შეიძლება მრავალგვარი ფორმა ჰქონდეს: კითხვარი, დაუმთავრებელი წინადადებების დასრულება, კროსვორდი, ხელოვანის (ან ნამუშევრის, ეპოქის, სტილის, ქვეყნის) ამოცნობა და სხვ. (ამ ტიპის ტესტების ნიმუშები იხილეთ მოსწავლის სახელმძღვანელოს დასკვნით ნაწილებში).

- კითხვარი.
- მსჯელობა საკუთარ და სხვათა ნამუშევრებზე.
- დისკუსია.
- პრეზენტაცია.

ეს ხერხები გვაძლევს საშუალებას შევაგროვოთ საკმარისი ინფორმაცია მოსწავლეთა შეფასებისათვის სახვითი და გამოყენებითი ხელოვნების დარგში და, რაც მნიშვნელოვანია, შევაფასოთ არა მარტო ერთი კონკრეტული ნამუშევარი, არამედ ავსახოთ მოსწავლის შემოქმედებითი და გონებრივი ზრდის პროცესი, გამოვავლინოთ ის სფეროები, სადაც მოსწავლე წარმატებულია ან ნაკლებად წარმატებული და დავსახოთ ნაკლოვანებათა დაძლევის გზები. ამერიკელი ედუკატორი მარვინ ბარტელი თავის ნამუშევრებში აღნიშნავს, რომ მასწავლებელი

სისტემატურად უნდა აღნუსხავდეს მოსწავლის განვითარების პროცესს მსგავსი ტიპის შეფასების რუბრიკების მეშვეობით:

შეფასების კომპონენტები სახვით და ბამოყენებით ხელოვნებაში

საშინაო და საკლასო დავალებების კომპონენტი

საშინაო დავალებების კომპონენტი

შეიძლება შეფასდეს შემდეგი დავალებების მიხედვით:
მასალის მოძიება, რეფერატი, პრაქტიკული სამუშაო.

მიმდინარე საკლასო დავალებები

შეიძლება შეფასდეს შემდეგი აქტივობების მიხედვით:

1. კონკრეტული პრაქტიკული სამუშაოს შესრულება ან ნამუშევრის შექმნა გარკვეულ თემაზე, რაც შეიძლება შეფასდეს შემდეგი კრიტერიუმების მიხედვით:

- ორგანიზებულობა (სისტემატურობა, დროის ლიმიტის დაცვა, საჭირო მასალის, აღჭურვილობის ქონა);
- ტექნიკის, მასალის ფლობა;
- შემოქმედებითობა (გადაწყვეტილების დამოუკიდებლად მიღება, საკუთარი ხელწერის, ხედვის დემონსტრირება);
- თანამშრომლობა ჯგუფური მუშაობის დროს.

2. საკუთარი ან სხვისი ნამუშევრის განხილვაში მონაწილეობა;

3. გარკვეული ეპოქის, შემოქმედის ან ხელოვნების ნაწარმოების ანალიზში ან მასზე მსჯელობაში მონაწილეობა, რაც შეიძლება შეფასდეს შემდეგი კრიტერიუმების მიხედვით:

- აქტიური მონაწილეობა
- საკუთარი აზრის დასაბუთებულად წარმოჩენა,
- სხვისი აზრის მიმართ პატივისცემის დემონსტრირება.

4. საკუთარი და სხვისი ნამუშევრების პრეზენტაცია, რაც შეიძლება შემდეგი კრიტერიუმების მიხედვით შეფასდეს:

- სათქმელის ნათლად და გასაგებად გადმოცემა, აუდიტორიასთან კონტაქტი;
- თვალსაჩინოების და ტექნიკური საშუალებების გამოყენება,
- კითხვებზე ადეკვატური პასუხების გაცემა.

შემაჯამებელი დავალებების კომპონენტი

იგი უკავშირდება სწავლა-სწავლების შედეგს. შემაჯამებელი კომპონენტი აფასებს ერთი სასწავლო მონაკვეთის (თემა, თავი, პარაგრაფი) შესწავლა-დამუშავების შედეგად მიღწეულ შედეგებს სტანდარტის მოთხოვნებთან მიმართებით: კონკრეტული სასწავლო ერთეულის დამთავრების შემდეგ მოსწავლემ უნდა შეძლოს სტანდარტით განსაზღვრული ცოდნისა და უნარების წარმოჩენა.

შესაბამისად, შემაჯამებელი დავალება უნდა აფასებდეს საგნის სტანდარტით განსაზღვრულ შედეგებს.

შემაჯამებელი დავალებების ტიპები:

ტესტირება;

მხატვრული ნამუშევარი;

გამოფენა და სხვ.

შემაჯამებელი აქტივობის სახით გამოიყენება აგრეთვე ინტელექტუალური თამაშები და ვიქტორინები. მაგალითი:

თამაში „გამოიცანი დარგი და ჟანრი“. მასწავლებელი აჩვენებს მოსწავლეებს სხვადასხვა დარგისა და ჟანრის ნაწარმოებთა ამსახველ ვიზუალურ მასალას და სთავაზობს მოსწავლეებს, დაასახელონ ისინი. იგებს ის, ვინც ყველაზე მეტ სწორ პასუხს გასცემს.

ამის შემდეგ მასწავლებელი ამახვილებს ყურადღებას პორტრეტის ჟანრზე. იგი ესაუბრება მოსწავლეებს იმაზე, რომ მხატვრები ხშირად ასრულებენ საკუთარი თავის გამოსახულებებს, და ამ ჟანრს „ავტოპორტრეტი“ ეწოდება. მასწავლებელი აჩვენებს მოსწავლეებს შესაფერის ვიზუალურ მასალას და ესაუბრება იმაზე, თუ როგორ ხედავენ მხატვრები საკუთარ თავს, როგორი გრძნობა გვიჩნდება ჩვენ მათი დათვალიერებისას: მაგ., შარდენის ავტოპორტრეტი მუშაობის პროცესში გართულ სერიოზულ, ხანში შესულ კაცს გამოხატავს, ანტონის ვან დეიკის ავტოპორტრეტი – მდიდრულად ჩაცმულ, დახვეწილ არისტოკრატს, ლეონარდო და ვინჩის ავტოპორტრეტი – ღრმად ჩაფიქრებულ, ბრძენ მოხუცებულს, ნორმან როკველის კარიკატურა „ავტოპორტრეტი“ კი ძალიან სასაცილო, მხიარულ მხატვარს. მასწავლებელი ეკითხება მოსწავლეებს, მათი აზრით, რა უნდა გამოიხატოს მათ ავტოპორტრეტზე, რა სათამაშოები, მუსიკალური საკრავები ან გაჯეტები უყვართ მათ, რომელი შინაური ცხოველები

ჰყავთ (ან უნდათ, რომ ჰყავდეთ), როგორ ტანსაცმელს იცვამენ, როგორი ხასიათი აქვთ (მხიარული, სერიოზული) და სხვ. მასწავლებელი სთავაზობს მოსწავლეებს, ისეთნაირად დახატონ თავიანთი ავტოპორტრეტები, რომ მაყურებელი ბევრ რამეს მიხედვს მათ შესახებ. სასურველია, რომ ეს იყოს არა უბრალოდ ფიგურა, არამედ, მაგალითად, „მე და ჩემი ძაღლი“, ან „მე ვთამაშობ ბურთს“, ამ „მე ვუკრავ სალამურზე“ და ა.შ.

ბანკითარების შეფასების რუბრიკა (სახვითი ხელოვნება)

კატეგორია	მასწავლებელი: _____	კომენტარი		
		კარგი	საშუალო	საჭიროებს გაუმჯობესებას
ზრდა, სიახლე და გაუმჯობესება	როგორ შესაბამისობაშია ეს ნამუშევარი მოსწავლის წინა ნამუშევართან?			
	ჩანს თუ არა მასში მეტი გრძნობა და გამომსახველობა?			
	ჩანს თუ არა მასში მეტი ნააზრევი?			
	ჩანს თუ არა მასში მეტი ოსტატობა?			
შემოქმედებითობა და მოულოდნელი აღმოჩენები	რამდენად ორიგინალური, ინოვაციური და თამამია ნამუშევარი?			
	ჩანს თუ არა ზრდა ან რაიმე ცვლილება წინა ნამუშევართან შედარებით?			
დავალების შესრულება	რამდენად კარგადაა ნამუშევარში გადაჭრილი დავალებაში მოცემული პრობლემა?			

	გამოწვეულია თუ არა დავალებაში მოცემული პირობებიდან გადახვევა სერიოზული მიზეზებით?			
ბუღმოდგინება	ნამუშევრის სტილი სწორად და გააზრებულიაა შერჩეული და მისი შესრულება სათანადო ღონეზეა			
	არ ჩქარობს ზედმეტად ნამუშევრის დასრულებას, მაგრამ ყურადღებას აქცევს მის ხარისხს.			
თანამშრომლობა	მოსწავლე თანამშრომლობს კლასელებთან და ყურადღებიანია სხვების მიმართ დისკუსიების მსვლელობისას, ეხმარება მეგობრებს, მაგრამ არ ასრულებს სამუშაოს მათ მაგივრად.			
	უსვამს თუ არა მოსწავლე მეგობრებს კარგ შეკითხვებს?			
სამუშაო ჩვევები	ბოლომდე ასრულებს თუ არა სამუშაოს?			
	ესაუბრება თუ არა თანაკლასელებს სამუშაოს შესახებ, და არა სხვა თემებზე?			
კომპოზიცია ხელოვნების პრინციპები და ელემენტები	ექებს თუ არა ხელოვნების პრინციპების გამოყენების და კომპოზიციური გადაწყვეტის სხვადასხვა გზებს ხელოვნების ელემენტების მაქსიმალური გამომსახველობის მისაღწევად?			
	ცდილობს თუ არა ერთიანობისა და მრავალფეროვნების მიღწევას დასამახსოვრებელი ნამუშევრის შექმნის მიზნით?			

სახვითი ხელოვნების სწავლებისას უდიდესი მნიშვნელობა ენიჭება სწორ შეფასებას. სამწუხაროდ, ხშირია შემთხვევები, როდესაც შეფასების დროს ყურადღება ექცევა მხოლოდ მზა ნამუშევრის თვისებებს, განსაკუთრებით – გამოსახვის რეალისტურ მანერას და ყურადღების მიღმა რჩება ისეთი მნიშვნელოვანი მომენტები, როგორებიცაა თვით მუშაობის პროცესი, ძალისხმევა, ჩართულობა და ა.შ. არადა, სწორედ შემოქმედებითი პროცესი აძლევს მოსწავლეს საშუალებას არა მარტო დახვეწოს მოტორული უნარები და დაეუფლოს პრაქტიკულ უნარ-ჩვევებს, არამედ ავარჯიშოს გონება ახალი, შემოქმედებითი იდეების გენერირებასა და მათი განხორციელების საუკეთესო გზების მოძიებაში. მაგალითად, საუკეთესო კომპოზიციური გადაწყვეტილების ძიება ხელს უწყობს აზროვნებისა და პრობლემათა გადაჭრის უნარების განვითარებას, ნამუშევარში საკუთარი გრძნობების და იდეების გამოვლენის გზების ძიება ხელს უწყობს თვითგამოხატვის უნარის ჩამოყალიბებას და ა.შ.

ლ. ჰეტლანდი³ წიგნში „მხატვრული აზროვნება“ (2007) ასახელებს „გონების რვა ჩვევას“, რომელთა ჩამოყალიბებასაც ხელს უწყობს სახვითი ხელოვნების სწავლა და რომლებიც მას შეფასების მთავარ მომენტებად მიაჩნია: 1)ოსტატობის განვითარება, 2)გატაცება და მონდომება, 3)წარმოსახვა, 4)გამომხატველობა, 5)დაკვირვება, 6)ასახვა, 7)მოძიება და კვლევა, 8)ხელოვნების სამყაროს გაგება.

პროგრამაში მოყვანილი შეფასების რუბრიკების გარდა, მასწავლებელმა უნდა დასახოს და გამოიყენოს აგრეთვე უფრო კონკრეტული ტიპის რუბრიკები, რომლებიც კონკრეტულ საკითხთან ან დავალებასთან იქნება დაკავშირებული. ასეთია, მაგალითად, რუბრიკა, რომელშიც დაწვრილებითაა მოცემული მოსწავლის შემოქმედებითი პროცესის შეფასების კრიტერიუმები⁴:

შემოქმედებითი პროცესის შეფასების რუბრიკის ნიმუში

კრიტერიუმები	დონე 4	დონე 3	დონე 2	დონე 1
იკვლევს და ავითარებს იდეებს	მუდმივად იკვლევს, სთავაზობს და ავი-თარებს ორიგინალ-	ხშირად იკვლევს ან სთავაზობს იდეებს და შეუძ-	ზოგჯერ იკვლევს ან სთავაზობს იდეებს, მაგრამ	იშვიათად სთავა-ზობს იდეას ან ავითარებს იდეას

³ Lois Hetland¹ and coauthors, *Studio Thinking* (2007)

⁴ *Student Evaluation: A Teacher Handbook*, Saskatchewan Education, 1991 .

	ლურ იდეებს ინოვაციური გზით.	ღია განავითა- როს იდეა საწყისი ფორმის შემდგომ.	უჭირს განავითა- როს იდეა საწყისი ფორმის შემდგომ .	საწყისი ფორმის შემდგომ.
ავლენს ტექნიკურ ოსტატობას და მასალის/იარაღების გამოყენების სტრატეგიებს	უმეტესად იყენებს შესაფერის და გამო- მსახველ ტექნიკურ საშუალებებს	რეგულარულად მუშაობს უნარე- ბისა და ტექნიკე- ბის გასაუმჯობე- სებლად.	ბევრ სფეროში ჩანს ტექნიკის ფლობისა და უნარების ნაკლებობა.	უნარებისა და ტექნიკის ფლობის დაბალი დონე.
ავლენს პრობლემათა გადაჭრის უნარს	ხშირად ავლენს პრობლემათა ეფექტიანად გადაჭრის უნარს, სთავაზობს ალტერ- ნატივებს ან ინოვა- ციურ გადაწყვეტი- ლებებს.	პრობლემათა ეფექტიანად გადაჭრის საშუალო დონის უნარი. ზოგჯერ სთავაზობს გადა- წყვეტილებებს.	პრობლემათა ეფე- ქტიანად გადაჭ- რის მინიმალური უნარი. უჭირს მრავალი პრობ- ლემის გადაწყვეტა.	პრობლემათა გა- დაჭრის არაეფექტიანი უნარი. ყოველ- თვის ეყრდნობა სხვებს პრობლე- მის გადაჭრის საკითხში.
მუშაობს დამოუკიდებლად	თვითმოტივირებუ- ლია და მუშაობს დამოუკიდებლად უმაღლეს დონეზე.	საჭიროებს ნაწი- ლობრივ მითითე- ბას, მაგრამ მუშა- ობს დამოუკიდებ- ლად.	იშვიათად მუშაობს დამოუკიდებლად.	არასოდეს მუშა- ობს დამოუკიდებ- ლად; საჭიროებს მუდმივ ხელ- მძღვანელობას და დახმარებას.
ავლენს ორგანიზებულობის უნარს	უმეტესწილად ავ- ლენს უმაღლესი დონის ორგანიზებუ- ლობას.	ძირითადად ორგანიზებულია, მაგრამ ზოგჯერ ავლენს არაორგა- ნიზებულობას.	იშვიათად არის ორგანიზებული, მაგრამ პერიოდუ- ლად ცდილობს ორგანიზებულობი ს გამოვლენას.	არ ცდილობს, იყოს ორგანიზე- ბული და ყოველ- თვის საჭიროებს შეხსენებას და ხელმძღვანელობა ს.
თანამშრომლობს სხვებთან ჯგუფის მიზნების მისაღწევად	ავლენს ლიდერობის მუდმივ უნარს და საჭიროების შემთხვევაში იყენებს მას.	უმეტეს შემთხვე- ვაში სთავაზობს იდეებს და თანამ- შრომლობს სხვებთან.	ჯგუფური მუშა- ობის დროს იშვი- ათად სთავაზობს იდეებს ან გადა- წყვეტილებებს.	არ მონაწილეობს ჯგუფურ მუშაობაში.
იყენებს რეფლექ- სური აზროვნების უნარს	შემოქმედებითი პროცესის დროს ყოველთვის იყენებს რეფლექსურ აზროვნებას.	შემოქმედებითი პროცესის დროს ზოგჯერ იყენებს რეფლექსურ აზროვნებას.	შემოქმედებითი პროცესის დროს იშვიათად იყენებს რეფლექსურ აზროვნებას.	შემოქმედებითი პროცესის დროს არ იყენებს რეფლექსურ აზროვნებას.

რესურსები

- კლარკი, ჯ. „ხელოვნების ილუსტრირებული ისტორია“,
ყიფშიძე, ა. „ხელოვნების განმარტებითი ლექსიკონი“, 1985.
ამირანაშვილი, შ. „ქართული ხელოვნების ისტორია“,
ბერიძე, ვ. „ძველი ქართული ხუროთმოძღვრება“.
- Joy Evans, Tanya Skelton. *How to Teach Art to Children, Grades 1-6* Teacher ed. Edition
Helen D. Hume, *The Art Teacher's Book of Lists*, Jossey-Bas, 2010
Dewey, John. ***How we think***. Lexington, MA: D.C. Heath & Co., (1910).
Dewey, John, Dewey, Evelyn. *Schools of Tomorrow*, Dutton, 1962
Alan Crawford, Wendy Saul, Samuel Mathews and Jim MaKinster, ***Teaching And Learning Strategies For The Thinking Classroom***, Publisher: International Debate Education Association
Anderson, Lorin W. & David R. Krathwohl. *A Taxonomy for Learning, Teaching and Assessing*. Addison Wesley Longman, Inc., 2001.
Bean, J. *Engaging ideas: The Professor's Guide to Integrating Writing, Critical Thinking and Active Learning in the Classroom*. San Francisco: Jossey-Bass, 1996.
STEEL, J. L. The Reading and Writing for Critical Thinking Project: A Framework for School Change. In D. KLOOSTER, J. STEEL, & P. BLOEM (Eds.). *Ideas Without Boundaries: International Reading Association*. 2001.
Educational Reform through Reading, Writing and Critical Thinking. International Reading Association. 2001.
Bloom, Benjamin S. *Taxonomy of Educational Objectives. The Classification of Educational Goals. Handbook I: Cognitive domain*. 1. New York : David Mc Kay Company, Inc., 1956.
Braus, J. Wood, D. *Environmental education in the schools: creating a program that works!* [1994]
North American Association for Environmental Education (USA)

სასარგებლო ელექტრონული საიტების მისამართები:

<http://www.artlex.com>
<http://www.artcyclopedia.com>
http://www.artchive.com/ftp_site.htm
<http://www.theteachersguide.com/Artlessonplans.html>
<http://www.metmuseum.org/>

http://www.getty.edu/education/teachers/building_lessons/guide.html
<http://www.drawingandpaintinglessons.com/>
<http://www.drawinghowtodraw.com/directoryhome.html>
<http://www.scholastic.com/teachers/collection/lesson-planning>
<http://resources.opened.io/plan-lessons/>

ვიდეოგაკვეთილების ელექტრონული მისამართები:

<https://www.youtube.com/watch?v=rCXgJzq-NxA&feature=share>
<https://www.youtube.com/watch?v=m1OPt40eKVI&feature=share>
<https://www.youtube.com/watch?v=09xupPMNY3g>
<https://www.youtube.com/watch?v=IGfTgRz79CE&feature=share>
<https://www.youtube.com/watch?v=p4Uz0wwCdqE&feature=share>
<https://www.youtube.com/watch?v=dnRFuxRI5Gw>
<https://www.youtube.com/watch?v=IQVkZDkgI3A>
<https://www.youtube.com/watch?v=MUXqYs63Is>
<https://www.youtube.com/watch?v=MUXqYs63Is>
<https://www.youtube.com/watch?v=vDnGuSivCQc>
<https://www.youtube.com/watch?v=SwETCuogDDc>

პირითადი ტერმინები:

ხელოვნების დარგები და სახეობები: სახვითი ხელოვნება, დეკორატიულ-გამოყენებითი ხელოვნება, კინო, თეატრი, ლიტერატურა, მუსიკა, ქორეოგრაფია, არქიტექტურა.

სახვითი (კლასტიკური) ხელოვნების დარგები:

ფერწერა – დარგი, სადაც გამოსახულება საღებავის მეშვეობით იქმნება.

გრაფიკა – დარგი, რომელშიც წამყვანი მნიშვნელობა ნახატს ენიჭება (მაგ., ფანქრით, ტუშით, ნახშირით და ა.შ.)

ქანდაკება – სხვადასხვა მასალისაგან გამოსახულების ძერწვისა და კვეთის ხელოვნება;

არქიტექტურა – მშენებლობის ხელოვნება

სახვითი (კლასტიკური) ხელოვნების შანრები:

პორტრეტი – ადამიანის ან ადამიანთა ჯგუფის გამოსახულება.

პეიზაჟი (ანუ ლანდშაფტი) – სურათი, რომელზეც ბუნების ან ქალაქის ხედია გამოსახული.

ნატურმორტი – ფრანგ. „უსულო ბუნება“, ანუ ნივთების გამომსახველი ჟანრი.

ყოფითი ჟანრი – ყოველდღიური ყოფის ამსახველი ჟანრი.

ისტორიული ჟანრი – ისტორიული პირებისა და მოვლენების ამსახველი ჟანრი.

რელიგიური ჟანრი – რელიგიური სიუჟეტებისა და პერსონაჟების ამსახველი ჟანრი.

მითოლოგიური ჟანრი – მითოლოგიური სიუჟეტებისა და პერსონაჟების ამსახველი ჟანრი.

ანიმალისტური ჟანრი – ცხოველების ამსახველი ჟანრი.

დეკორატიულ-გამოყენებითი ხელოვნების დარგები: ყველა დარგი, რომელიც ქმნის საყოფაცხოვრობო დანიშნულების ნაკეთობებს – ავეჯს, ქსოვილებს, ჭურჭელს, შრომის იარაღებს, ტანსაცმელს, სხვადასხვა სახის მოსართავეებს და სხვ.

სახვითი ხელოვნების ძირითადი პრინციპები: მოძრაობა, წონასწორობა, რიტმი, კონტრასტი, ჰარმონია, ერთიანობა, მრავალფეროვნება, სიმეტრია/ასიმეტრია.

სახვითი ხელოვნების ელემენტები: ხაზი, ფერი, ფორმა, მოცულობა, სივრცე, შუქ-ჩრდილი, ფაქტურა.

გამოსახვის საშუალებები: ხაზი, შტრიხი, ლაქა, მონასმი და სხვ.

დანართი

ხელოვნების ლექსიკონი

აბსტრაქციონიზმი (ლათ. „Abstractus“ – განყენებული) - XX ს. მხატვრული მიმდინარეობა, უსაგნო ხელოვნება, რომლის ნაწარმოებებზე არ გამოისახება რაიმე კონკრეტული ობიექტები (მაგ., ადამიანი, ხეები, სახლები და ა.შ.). აბსტრაქციონიზმი უარყოფს სამყაროსა და ადამიანის ზუსტად გამოსახვის პრინციპს – იგი არ გამოსახავს საგნებს ისე, როგორც ისინი სინამდვილეში წარმოგვიდგება და როგორც მათ თვალი ხედავს.

ავტოპორტრეტი – ხელოვანის მიერ შექმნილი თავისი გამოსახულება.

ათენა – ბერძნულ მითოლოგიაში: სამართლიანი ომისა და სიბრძნის ქალღმერთი.

აკროპოლისი - მაღლობზე აშენებული ქალაქის ცენტრალური ნაწილი.

ალეგორია – გამოსახულება, რომელიც რაიმე სხვა, მნიშვნელოვან მოვლენას ან იდეას განასახიერებს.

ამფითეატრი – ძველ რომში: გლადიატორთა ბრძოლებისა და სხვა სანახაობე-ბისათვის განკუთვნილი ოვალური, გადაუხურავი შენობა.

ანტიკური ხელოვნება – ძვ. საბერძნეთისა და რომის ხელოვნება.

ანუბისი – ეგვიპტურ მითოლოგიაში: სულების მფარველი ღვთაება.

აპოლონი – ბერძნულ მითოლოგიაში: ხელოვნებისა და სინათლის ღმერთი.

არქიტექტურა – შენობის დაპროექტების და აგების ხელოვნება.

ახელედიანი ელენე – XX ს-ის ქართველი მხატვარი.

აქსესუარი – დამატებითი ნივთი (მაგ. სამკაული, ჩანთა და ა.შ.).

ბაზილიკა – გრძელი მართკუთხა შენობა, რომლის შუა, ამალღებული ნაწილი, ანუ ცენტრალური ნაწილი, სვეტების რიგით გამოყოფა გვერდითი ნაწილისაგან.

ბარბალე - ქრისტიანობამდელ საქართველოში - მზის ქალღმერთი,

ბაროკო (იტალ. „barocco“ – „უცნაური“) – XVI - XVIIIს-ში ევროპის რიგ ქვეყნებში გავრცელებული ევექტური, დინამიკური და ემოციური სტილი.

ბოტიჩელი სანდრო – XV-XVIსს-ის იტალიელი მხატვარი.

ბრიგიდი - ძველი კელტების მითოლოგიაში დაბადების, შთაგონების და პოეზიის ქალღმერთი.

ბუშე ფრანსუა – XVIIIს-ის ფრანგი მხატვარი, როკოკოს წარმომადგენელი.

გაბაშვილი იოსებ – XX ს-ის ქართველი მხატვარი.

გამოყენებითი ქანდაკება - მცირე ზომის ქანდაკება, რომლითაც ნივთებს ამკობენ.

გამოყენებითი ხელოვნება – ხელოვნების დარგი, რომელიც მოიცავს ხელოვნათა მიერ შექმნილი ნივთების (ჭურჭლის, ავეჯის, ტანსაცმლის და სხვ.) მრავალგვარობას.

გერბი – განმასხვავებელი ნიშანი, ემბლემა.

გეგმა - არქიტექტურაში: ნახაზი, რომელიც ზედხედს ასახავს.

გობელენი – გლუვი ხალიჩა გამოსახულებებით.

გოცოლი ბენოცო – XVს-ის იტალიელი მხატვარი.

გრაგნილი - გრძელ, ვიწრო ფურცელზე შესრულებული ნაწერი ან ნახატი. გრავიურა – სურათი, რომელიც რაიმე ფირფიტაზე (მაგ., ხეზე ან ლითონზე) იკვეთება და შემდეგ იბეჭდება.

გრაფიკა – ხელოვნების დარგი, რომელშიც წამყვანი მნიშვნელობა ნახატს ენიჭება (მაგ., ფანქრით, ტუშით, ნახშირით და ა.შ.)

დავიდი ჟაკ ლუი – XVIII-XIXსს-ის ფრანგი მხატვარი, ნეოკლასიციზმის წარმომადგენელი.

დაზგური სურათი – სახატავ დაზგაზე, ანუ მოლბერტზე შექმნილი შედარებით მცირე ზომის სურათი, რომელიც, (მაგ., ფრესკისაგან ან მოზაიკისაგან განსხვავებით,) ნებისმიერ შენობაში შეიძლება გამოიფინოს.

დელაკრუა ეჟენ – XIX ს-ის ფრანგი მხატვარი, რომანტიზმის დამაარსებელი.

დეტალი – მთელის ნაწილი, ფრაგმენტი.

დივალი („სინათლის სხივები“) - ინდური ახალი წელი.

დიზაინი – დეკორატიულ-გამოყენებითი ხელოვნების დარგი, რომელიც ნივთიერი გარემოს მხატვრულ სახეს ქმნის.

დიონისე – ბერძნულ მითოლოგიაში მევენახეობისა და ღვინის ღმერთი.

დონჟონი - ციხე-დარბაზის მთავარი კოშკი.

დრაკონი - ზღაპრული მფრინავი და ცეცხლისმფრქვეველი ურჩხული, რომელიც ჩინურ მითოლოგიაში კეთილი ღვთაება იყო.

ესკიზი ანუ ჩანახატი – სწრაფი მოსამზადებელი ნახატი.

ესტამპი (ფრ. estampe) – გრაფიკული ნაწარმოები, ანაბეჭდი.

ექსპონატი - სამუზეუმო ნივთი.

ექსტერიერი - შენობის ხედი გარედან.

ვან გოგი ვინსენტ - XIX-XXსს. ჰოლანდიელი მხატვარი, პოსტიმპრესიონიზმის წარმომადგენელი.

ვან დეიკი ანტონის — XVIIს-ის ფლანდრიელი მხატვარი.

ვან დერ ნეერი არტ – XVIIIს-ის ჰოლანდიელი მხატვარი, პეიზაჟისტი.

ვან ეიკი იან – XVს-ის ნიდერლანდელი მხატვარი

ვაზარელი ვიქტორ - XXს-ის საფრანგეთში მოღვაწე უნგრელი მხატვარი, ოპერტის დამაარსებელი.

ველასკესი დიეგო – XVIIს-ის ესპანელი მხატვარი.

ვიზაჟი (ფრანგ. visage –სახე) – იგივე მაკიაჟი, სახის მხატვრული გაფორმების ხელოვნება.

ვიტრაჟი -- ფანჯრის ჩარჩოში ჩასმული ფერადი მინის ნაჭრებისაგან შედგენილი სურათი.

ზევკსისი – ძვ. წ. V-IV სს. ბერძენი მხატვარი.

ზევსი – ელინთა მთავარი ღმერთი.

ზიკურათი – საფეხუროვანი საკულტო კოშკი შუამდინარეთში.

თავშეყრის წერტილი – წარმოსახვითი წერტილი პორიზონტის ხაზზე, სადაც პერალელური ხაზები თითქოს თავს იყრის.

ილუსტრაცია (ლათ. „illustratio“) - ტექსტის დასურათება

იმპრესიონიზმი (ფრანგ. „Impression“ – შთაბეჭდილება) - XIX ს. მეორე ნახ. მხატვრული მიმდინარეობა.

იმპრესიონისტები. – იმპრესიონიზმის მიმდევრები: ედუარდ მანე, ედგარ დეგა, კლოდ მონე, ოგიუსტ რენუარი, ბერტა მორიზო, ალფრედ სისლეი, კამილ პისარო, მერი კესეტი და სხვ.

ინტენსიური ფერები - მკვეთრი, კაშკაშა ფერები.

ინტერიერი - შენობის შიგა ნაწილი.

იშთარი – სიყვარულისა და ომის ქაღალდმერთი შუამდინარეთში.

კაკაბაძე დავით - XX. ქართველი მხატვარი.

კალდერი ალექსანდერ – XXს-ის ამერიკელი ხელოვანი, კინეტიკური ქანდაკების (მობილეების) გამომგონებელი.

კალფი ვილემ – XVIIIს-ის ჰოლანდიელი მხატვარი-ნატურმორტისტი.

კანდინსკი ვასილი – უმეტესად გერმანიაში მოღვაწე რუსი მხატვარი.(XXს.)

აბსტრაქციონიზმის ერთ-ერთი დამაარსებელი.

კანოპი – მუმიფიცირებული ორგანოების შესანახი ჭურჭელი ძველ ეგვიპტეში.

კაპელა – ევროპულ არქიტექტურაში: პატარა სამლოცველო.

კატაკომბები - მიწისქვეშა დერეფნები ძველ რომში, რომლებსაც პირველი ქრისტიანები თავყრილობებისთვის იყენებდნენ.

კარავაჯო – XVI - XVIII-ის მიჯნის იტალიელი მხატვარი.

კარაჩი ანიბალე – XVI-ის ბოლოს იტალიელი მხატვარი.

კერამიკა - თიხის გამომწვარი ნაკეთობები.

კიბელე - ნაყოფიერების ქალღმერთი ძველ რომში.

კლასიციზმი – მხატვრული მიმდინარეობა XVIII-ში, რომლის მიმდევრები იდეალად კლასიკურ ანტიკურ ხელოვნებას მიიჩნევდნენ.

კოლიზეუმი (კოლოსეუმი) – ახ. წელთ. II-ში აგებული უზარმაზარი ამფითეატრი რომში.

კოლორიტი (ლათ. color – ფერი, საღებავი) – ფერწერაში: ნაწარმოებში გამოყენებული ფერების, ელფერების ერთიანობა და ურთიერთშეხამება.

კოდექსი (ლათ. codex – წიგნი) – წიგნის ერთ-ერთი ფორმა: ერთმანეთზე დაწყობილი, შუაში გადაკეცილი და დამაგრებული ფურცლები.

კოლორიტი - მხატვრულ ნაწარმოებში გამოყენებულ ფერთა ერთიანობა და შეხამება.

კომპოზიცია – ნაწარმოების სტრუქტურა, აგებულება, მისი ელემენტების განლაგება და ურთიერთკავშირი.

კონტური – საგნის მოხაზულობა.

კრომლეხი – ქვის კოჭებით შეერთებული სვეტებისაგან შედგენილი წრიული მეგალითური ნაგებობა.

კუბიზმი – მიმართულება XX-ის ხელოვნებაში, რომელიც საგნებს გეომეტრიული ფორმების სახით გამოსახავს.

ლეონარდო და ვინჩი – აღორძინების ხანის (XV-XVI სს) ფლორენციელი ხელოვანი და მეცნიერი.

ლიხტენსტაინი როი – XX-ის ამერიკელი მხატვარი, პოპ-არტის წარმომადგენელი.

ლორენი კლოდ – XVIII-ის ფრანგი მხატვარი, კლასიციზმის წარმომადგენელი, პეიზაჟისტი.

მაზაჩო ტომაზო – XV-ის იტალიელი მხატვარი.

მანტენია ანდრეა – XV-ის იტალიელი მხატვარი.

მარდუჩი – ბაბილონელთა მთავარი ღმერთი.

მარინა – ზღვის პეიზაჟი.

მარიამ მაგდალინელი - ქრისტეს მიმდევარი, მენელსაცხებლე დედა

მატისი ანრი - XX ს. ფრანგი მხატვარი, ფოვიზმის მამამთავარი.

მეგალითები (ბერძნ. megas - დიდი და lithos - ქვა) – უზარმაზარი ქვებისაგან აღმართული უძველესი არქიტექტურული ძეგლები.

მედიჩის ოჯახი – აღორძინების ხანაში: ფლორენციის ფაქტობრივი მმართველები და ხელოვნების მფარველები.

მეორადი, ანუ შედგენილი ფერები: – მწვანე, ნარინჯისფერი და იისფერი.

მეჩეთი – მაჰმადიანური ტაძარი

მონუმენტური ქანდაკება - დიდი ქანდაკება, რომელიც რაიმე მნიშვნელოვან იდეას გამოხატავს.

მინიატურა – სახვით ხელოვნებაში: პატარა სურათი.

მირო, ხუან – XX ს-ის ესპანელი მხატვარი, სიურეალიზმის წარმომადგენელი.

მიუზიკლი – თეატრალური ჟანრი, სადაც დიდ როლს ასრულებს მუსიკა, ცეკვა და სიმღერა.

მიქელანჯელო (მიქელანჯელო ბუონაროტი) – აღორძინების ხანის დიდი იტალიელი მოქანდაკე, ფერმწერი, არქიტექტორი და პოეტი.

მოგვები – ბიბლიის მიხედვით, აღმოსავლეთის ბრძენი მეფეები.

მოდელიერი – ხელოვანი, რომელიც ტანსაცმლის დიზაინს ქმნის.

მოზაიკა – მყარი მასალის ნატეხებისგან შედგენილი სურათი.

მონოგრამა – ასოებისგან შედგენილი ნიშანი.

მოზილი, ანუ კინეტიკური ქანდაკება – ჩამოკიდებული და გაწონასწორებული მოძრავი ფორმებისგან შემდგარი კონსტრუქცია.

მუზა – ბერძნულ მითოლოგიაში: ხელოვნების მფარველი ღვთაება.

ნაერუზი – აღმოსავლური ახალი წელი.

ნატურმორტი – „უსულო ბუნება“, ნივთების გამომსახველი ჟანრი.

ნიკე – გამარჯვების ქალღმერთი ძველ საბერძნეთში.

ნეოკლასიციზმი – XVIII ს-ის ბოლოს და XIX ს-ის I ნახ. მხატვრული მიმდინარეობა, რომელიც ანტიკური და კლასიციზტური (XVIII ს) ხელოვნების სტილს და იდეებს ეყრდნობა.

ოზირისი – ეგვიპტურ მითოლოგიაში: საიქიოს მბრძანებელი.

ოპ-არტი – „ოპტიკური ხელოვნება“, XX ს-ის მხატვრული მიმდინარეობა

ოპტიკური ილუზია - მხედველობითი შევდომა, „თვალის მოტყუება“.

ორიგინალი (ლათ. Originalis) - ხელოვანის საკუთარი ხელით შესრულებული ნამუშევრის დედანი.

ორნამენტი - მხატვრული ან სკულპტურული სამკაული, რომელიც რაიმე გამოსახულების რიტმული გამეორებით იქმნება.

ორგანული ფორმები – არაგეომეტრიული, უსწორმასწორო, თავისუფალი ფორმები, ან ისეთი ფორმები, როგორიც ბუნებაში გვხვდება.

პაჭი – შუა საუკუნეებში: კეთილშობილი გვარის ყმაწვილი, რაინდის მსახიობი. პარაზიუსი - ძვ. წ. V-IV სს. ბერძენი მხატვარი.

პართენონი, „უფროთ ნიკეს“ ტაძარი, ერეკთეონი – ათენის აკროპოლისზე აღმართული ტაძრები.

პაპირუსი – მცენარე, რომლისგანაც ეგვიპტელები საწერ ფურცლებს ამზადებდნენ.

პეიზაჟი, ანუ ლანდშაფტი – სურათი, რომელზეც ბუნების ან ქალაქის ხედია გამოსახული.

პერსპექტივა (ლათ. „perspicio“ – „ნათლად ვხედავ“) – სიბრტყეზე სიღრმისა და მოცულობის შთაბეჭდილების შექმნის წესები.

პიკასო პაბლო – XXს-ის საფრანგეთში მოღვაწე ესპანელი მხატვარი.

პირამიდა – ფარაონის აკლდამა ძველ ეგვიპტეში.

პირობითი მასშტაბი - მთავარი ფიგურების გამოყოფა დიდი ზომის მეშვეობით.

პოლოკი ჯეკსონ - XXს. ამერიკელი მხატვარი-აბსტრაქციონისტი.

პოპ-არტი - „პოპულარული ხელოვნება“. XXს-ის მხატვრული მიმდინარეობა.

პორტრეტი – ადამიანის ან ადამიანთა ჯგუფის გამოსახულება.

პროპორცია (ლათ. პროპორტიო) – ნაწილებს შორის თანაფარდობა.

პროფილი – გვერდიდან გადმოცემული გამოსახულება.

პოსტიმპრესიონიზმი - XIX ს-ის ბოლოს-XX საუკუნის დასაწყისის მხატვრული მიმდინარეობა.

პოლ სეზანი – XIX-XX სს-თა მიჯნის ფრანგი მხატვარი, პოსტიმპრესიონიზმის წარმომადგენელი.

პუსენი ნიკოლა – XVIIIს-ის ფრანგი მხატვარი, კლასიციზმის წარმომადგენელი.

ჟანრი (ფრანგ. genre – გვარი) – ხელოვნების სახეობა. სახვით ხელოვნებაში ჟანრები იყოფა გამოსახვის საგნის მიხედვით (მაგ., ნატურმორტი, პეიზაჟი და ა.შ.).

რაილი ბრიდჯით – XX ს-ის ბრიტანელი მხატვარი, ოპ-არტის წარმომადგენელი.

რესტავრაცია - დაზიანებული ექსპონატების აღდგენა.

„რამაიანა“ - ძველინდური პოემა

რანგოლი - ინდური საახალწლო ორნამენტები.

რაფაელი (რაფაელო სანტი) – XV-XVIსს-ის იტალიელი მხატვარი.

რეა - ბერძნულ მითოლოგიაში: ღმერთების დედა, კრონოსის მეუღლე.

რეალისტური ხელოვნება – ნაწარმოებები, რომლებიც ასახავს სამყაროს და ადამიანს ბუნებრივად, სინამდვილის შესაბამისად, ისე, როგორც მას ადამიანი ხედავს.

რეკონსტრუქცია – სახვით ხელოვნებაში: ნაწარმოების პირვანდელი სახის გამოსახვა, აღდგენა.

რელიეფი - სიბრტყეზე გამოქანდაკებული გამოსახულება.

რემბრანდტ ჰარმენს ვან რეინი – XVIIს-ის ჰოლანდიელი მხატვარი.

რენესანსი (ფრანგ.) - აღორძინება, კულტურის აყვავების ხანა ევროპაში. ჩაისახა იტალიაში, შემდეგ გავრცელდა ევროპის სხვა ქვეყნებში. ძირითადად მოიცავს XV-XVIსს-ებს.

რიტმი - ხელოვნებაში: რაიმე ელემენტის პერიოდული მონაცვლეობა.

როკოკო – XVIIIს-ის მხატვრული მიმდინარეობა, რომელიც მოხდენილი სტილითა და მხიარული ხასიათით გამოირჩეოდა.

რომანტიზმი – XVIIIს-ის ბოლოსა და XIXს-ის I ნახ. მხატვრული მიმდინარეობა, რომელიც ამაღლებული, ემოციური და მგზნებარე სულით ხასიათდებოდა.

რუბენსი პეტერ პაულ – XVIIს-ის ფლანდრიელი მხატვარი.

სატრიუმფო თაღი – გამარჯვების ზეიმისათვის (ტრიუმფისათვის) განკუთვნილი ნაგებობა.

სათოფური - ციხე-კოშკის კედელში დატანებული პატარა სარკმელი.

სარკოფაგი – ქვის ან ხის სამარხი.

სილუეტი – ფიგურის ან საგნის სიბრტყობრივი, ერთი ფერით შესრულებული გამოსახულება.

სიმბოლო – გამოსახულება ან საგანი, რომელიც პირობითად განასახიერებს რაიმე ცნებას ან მოვლენას (მაგ. თეთრი შროშანა სიწმინდის სიმბოლოდ ითვლებოდა, წითელი ვარდი – სიყვარულის სიმბოლოდ და ა.შ.)

სიუჟერენი – შუა საუკუნეებში: სხვა რაინდებზე მაღალი მდგომარეობის მქონე პირი.

სიუჟეტი – მხატვრულ ნაწარმოებში ასახული ამბავი, შინაარსი.

სკრიპტორიუმი – წიგნის სახელოსნო შუა საუკუნეებში.

სკულპტურა (ლათ. „sculpto“ – ვაკეო) – ქანდაკება, სახვითი ხელოვნების დარგი.

სტატუეტი - პატარა ქანდაკება.

სურბარანი ფრანსისკო – XVIII-ის ესპანელი მხატვარი.

„სფუმატო“ – ფერწერაში: კონტურების შერბილება შუქ-ჩრდილით.

ტიბერიუსი - რომის იმპერატორი ახ. წ. I ს.

ტიციანი – XV-XVI სს. ვენეციელი მხატვარი.

ტოტემი -- ცხოველი, რომელიც ტომის წინაპრად მიაჩნდათ.

უკანა პლანი – სურათის ის ნაწილი, რომელიც ყველაზე შორს გვეჩვენება.

უორპოლი ენდი – XXს-ის ამერიკელი მხატვარი, პოპ-არტის წარმომადგენელი.

უჩელო პაოლო – XVს-ის ფლორენციელი მხატვარი.

უშებტი – მსახურთა ამსახველი თოჯინები, რომლებსაც ეგვიპტელები სამარხებში აწყობდნენ.

ფასადი - შენობის ერთ-ერთი გარეთა მხარე.

ფაქტურა (ლათ. factura – დამუშავება) – ზედაპირთა თვისებების გადმოცემა. ფერწერა – ხელოვნების დარგი, სადაც გამოსახულება საღებავის მეშვეობით იქმნება.

ფიდიასი – ძვ. წ.-ით Vს-ის ბერძენი მოქანდაკე.

ფოვიზმი (ფრანგ. "Fauve" - ველური) - XXს. მხატვრული მიმდინარეობა. ფრაგონარი ონორე – XVIIIს-ის ფრანგი მხატვრები, როკოკოს წარმომადგენელი.

ფრანჩესკა პიერო დელა – XVს-ის იტალიელი მხატვარი.

ქანდაკება – სხვადასხვა მასალისაგან გამოსახულების კვეთისა და ძერწვის ხელოვნება.

შარავანდი(შარავანდედი) ანუ ნიმბი – წმინდანის თავზე გამოსახული ნათება.

შარდენი ჟან ბატისტ სიმეონ – XVIIIს-ის ფრანგი მხატვარი.

ცერერა – რომაულ მითოლოგიაში: ნაყოფიერების ქალღმერთი.

ძირითადი, ანუ პირველადი ფერები – წითელი, ყვითელი და ლურჯი.

წინა პლანი – სურათის ის ნაწილი, რომელიც ყველაზე ახლოს გვეჩვენება.

ჭიქური – კრიალა ნივთიერება, რომლითაც ფარავენ თიხის ნაკეთობათა ზედაპირს.

ჯვარ-გუმბათოვანი ეკლესია – შენობა, რომლის ოთხი მკლავი ჯვრის ფორმას ქმნის და გუმბათითაა გადახურული.

ჯონსი ჯასპერ – XX ს-ის ამერიკელი მხატვარი, პოპ-არტის წარმომადგენელი.

ჯორჯონე – XV-XVI სს-ის ვენეციელი მხატვარი.

ჯოტო დი ბონდონე – XIII-XIV ს. იტალიელი მხატვარი, რომელმაც პირველმა დაიწყო ხატვა ახალი, რენესანსული მანერით.

ჰაეროვანი პერსპექტივა – ეს არის ჰაერის ზემოქმედება სხვადასხვა მანძილზე განლაგებულ საგანთა ფერზე და სიმკვეთრეზე.

ჰალსი, ფრანს – XVII ს-ის ჰოლანდიელი მხატვარი.

ჰიდრა – ბერძნულ მითოლოგიაში – ცხრათავიანი ურჩხული.

ჰედა ვილემ კლაას – XVII ს-ის ჰოლანდიელი მხატვარი-ნატურმორტი.

ჰერაკლე – ბერძნული მითების პერსონაჟი, სახელოვანი გმირი.

ჰერალდიკა – მეცნიერება გერბების შესახებ.

ჰეროდოტი – ჰეროდოტის სპეციალისტი.

ჰუმანისტები – აღორძინების ხანაში: მეცნიერები და ხელოვანები, კლასიკური ანტიკური კულტურის მცოდნენი.